

415

ცისკარი

1865

აგვისტო.
მსოფლიო მეუზღე.
წელიწადი მეუზღე.

წოდება თხზულებათა:

- I — შური. დრამა სამს მოქმედებად. კნ. ბარ ჯორჯაძისა.
- II — სიზმარი (ლექსი) თ. ცნო ბარათაშვილისა.
- III — ფოველ ვი მ. იბუბო, შარბათა. (პოლატიკურა ეკონომია) ლ. ანდაზიანისა.
- IV — მასალა საქარ ველოს ისტორიისათვის. —
- V — უმაწვლი ზარველს წლებში თ. ჯავახი-შვილისა, სხუა და სხუა ანბავი.

ტფილისს.

კერესელიძის ტიპოგრაფიაში.

შ რ ი .

ღრამა სამს მოქმედებად და ერთს სურათად.

თსზ. კნ. ბარბარე ჯორჯაძისა.

1865

ბუკალიონი კარსკელაძის ტიპოგრაფიაში.
თბილისს.

მოქმედნი პირნი:

თავადი ვასტანგ ზარბიძე.

სოფიო, ქალი ამისი.

სიდონია, ღარიბის შვილი, თანა შესრდილი სოფიოსი.

თავადი ლევან ღვამიძე, საქმრთ სოფიოსი.

თავადი ზაალ, შიგობარი ვასტანგისა.

თავადი გიორგი, სიდონიას ძმით შეუფიტებულა.

სტეფანე, ფურშალი.

წილისანა.

ჭეთუა.

ღაპუა.

ანდრია.

აფიტრები .

საღდათები .

} მოანლები და მსახურები ვასტანგ ზარბიძისა.

პირველი და მესამე შთქმულება არის ტფილისის ნაპირას, მანღობლათ ზარბიძის სასახლისა და შიგრე მოქმედება იმისსავე ბაჟში . .

ეს პიესა წარმოდგენილი იყო წარსულს წელს სოციალურთა კეთილშობილთაგან, ტფილისის დიდს თეატრში კეთილ განზრახვის სასარგებლოთ.

მოქმედება I.

თეატრი წარმოადგენს ოთახს საკმაოდ მუბილით მო-
რთულს; შარჟუნოვ და შარტსნიოვ კარბები აქვს ოთახსა.

გამოსვლა I.

გასტანგ. (კრესლასუდ ზის, წინ სტოლი უდგას და
ქაღალდებს აჩნევს; შემდგომ აშოილებს ერთს იმეტანს
დაძველებულს ქაღალდს, წარმოადგენს მკვლს დროებს
და დაღონებთ ანობს:) ეს ის გუჟავრი აჩის, რაშლი-
თაც შეუეს უბოძებია მამიჩემისათვის სოფელი ანძა უე-
ნნი რამ ქაღაქში შემოვიდა, შეუე ირაგლის. თუმცა ვა-
რი საკმაოდ ჭყვანდა და კარგათაფ ეომა, შაგრაშ იშერ-
ლებმა ცოტა უზრგი უბრუნეს, შეჭინოვანებმა უღაღა-
ტეს და ამ მიწესით მტერს კვლარ გაუმაგრდა და გაი-
ქნა თვის აჩმით დასახინსნაუათ. ამ მოგსაურობაში,
უცებ რაღაც შოაგონდა, აშოიოხრა და უბრძანა მსლებე-
ლთ, თავადის შვლებს «უშაწვლებო! მე საღაროს აღან
გსჩვი, მტერმა უნდა აიჭლეს, მაგრამ ერთი ჰატარა
ეუთი დამჩა, ჩემის ოთახის თახჩაში და ის მეტათ გუ-
ლს მიკლამს ... ვინცა იშ ეუთს მომიტანს, რასაცა შთ-
ხოვს მიგსტეო... შაშინ მამჩემა თავი დაუკრა და მო-
ახსენა «თქვენის სამსახურისათვის შემიწირავს თავიო »
და გამობრუნდა ქაღაქისაგან. გმირულათ შოაქროლა ცხე-

ნი, გაშობაჲთა შტეჲრში და შევიდა ქალაქში, სადაცა
ბუნიკით ირეოდნენ სხარსნი... გაიარა იმითში, სასახ-
ლესთან შივიდა; გარდასდა ცხენიღამ და შეიბინა შეფის
ოთახში, გაშობატანა სწორეთ ის ყუთი, რომელიც შეფუ-
მა ბრძანა, ჩასდგა ხურჯინში და მოასტა ცხენს... ამ ში-
სკლასა და წაშოსვლაში რამდენს ყოფილბაშს დაუგვიანა
თავები! იმდენი მტერი ღმერთმა მე მომაშობროს!...
თუთანგი გამოვიდა უკნებულად; მოეწია შეფის და მიან-
თო ყუთი. მაშინ ამ ხამსახურისათვის შეფემ ირავლიშ
შუბლსედ დაჭკოცნა და ეს სოფელი უბოძა... მაგრამ,
ვისთვის? მამახუმს ჩემის მეტი არავინ დარჩენია და მე ხომ
სულ უბედურათ გავიარე, რომი პირი ცოდშვილისა, რა შევს,
ერთი თექვსმეტი წლის ქალის მეტი? — ის არის სრული
ჩემი იმედი და ყოველი სასოება იმასედა მაქვს დამყა-
რებული... ვინც ჩემს ქალს შეირთავს, მგონია არც ის
იზარალებს, მაგრამ მე რაღას უნდა შევესწრა სამოც წე-
ლში მისწუელი... ეჰ! თავი დავანებო ამ გულის მომწუკ-
ლელს მოგონებას და ისევ ჩემს მატოცხლებელს სოფი-
ოსთან წავიდე, აქამდის რათ დავიკვიანა? (გაგა)

გამოსვლა 2.

ლეკან. (შემოვა და აქეთ იქით იყურება განკვრეებით.)
ეს რა ამბავია! ხად წასულანქერთი აღარავინა სჩანს! ჩუ-
მათ შევიდე შეტქი, მე უარცა აღარ დავაწვარუნე, აღაყა-
თის კარებიდან შემოველ და აქ უფრო ჩემოზან, (გაიკ-
დის, ხან აქეთ კარებისაკენ შეიხედავს და ხან იქით გა-

რუბისკენ შეიჭვრებოდა, რომ ვერას დაინახავს, იძახის:)
ბიჭო! ბიჭებო!. . . ადარტარავინ ბიჭი სჩანს, გაგონილია!
სად წასულან?. . . (მივა და დაჟდება სვამსედ) ოჰ რა
სახით დავილაღე!. . . ზატარა ხანს დავისვენო მანდ. . .
ტეშმარიტათ ჩემს გულსედ შევე უსჯავლობ, რას დავსწა-
ნწადებ? ურველ დღე ამით ვარ წინ მიღამდება და ბეგრ-
ველ გავა სავი დღე რომ, სოფიოს თვალთ დანახვა არ
შეუღიროსო. იმსახტ, რომ ჩემი სიყუარული ჭქონდეს, ასე
მორქტვას? თითქმის აღარ გაშობდებოდა ამ ფანჯარასა.

გამოსულა 5.

ისივე და ლაშუა (შემოვა და თავს დაუჭამს,)

ლაშუა: რადის მობძანებულხარ შენი ჭირივე?
მარტოვა მობძანდით? . .

ლეან. სად იყავი, არ ვიცი, რატ შე გიყვირო და
ერთმის არავინ გამოშედეო.

ლაშუა ჩუქნ არავის არ გტვიტია თქუქნნი მობძანე-
ბა. . . საკურველია ისე როგორ შემობძანდი რომ ვერ
დაგინახეთ?

ლეან. ბატონები სადა ბძანდებიან?

ლაშუა. ქალები დიდიხვე წააღისას დაეპატოენათ, ბა-
ტონსვი სტუმრები ჭყვანდა. ეს იყო დაიშაღენ და ბა-
ტონი იქ წაბძანდა.

ლეან. დაიგვიანებენ თუ არა?

ლაშუა. შგონია, რადგანტ ბატონი ესლახან წაბძანდა.

ლეან. მამ შე შინ წავალ და, თუ ჩემი ზატავისტემა

ტაქსის, სოფიოს შიბისკენ, რომ დღეს ლევან ორჯულ
შოვიდათქო.

ლავრა ბატონი ბძანდები! სხუასკი არას შიბძანებთ?
ლევან. სხუა რაღა გითხრა.

ლავრა. მეც გაგებულდი მაქუს როგორც არის საქმე.
ლევან. (განტყუვებით და დაფარვით) როგორ? რა საქმე?

ლავრა. მე არას მიმალავით; ხომ იცით სოფიო ჩემი
განდილია და ყველა ბიჭებსედ მე უფრო მიხნეული
ვარ, განა ვერას გავიკებდი.

ლევან. მეგი არა გაშიგია რა და თუ იცი რამე შენვე
სთქვი.

ლავრა. როგორ არ ვიცი, რომ თქვენს ერთმანეთი
გიყვარათ.

ლევან. ჩემი სიყვარულით რა უნდა შევიძინო მწუხარ
რების შეტობა იმისაგანა არასა ვჭნედავ.

ლავრა. დაცარწმუნებთ რომ იმასაც ძალიან უყვარხართ,
როდესაც დაიკვიანებთ და არ მობძანდებით ხოლმე აღარ
იციის რა უნდა ქნას, თვალები დასწუდება ხოლმე გზისა-
კენ და სულ ოხრავს.

ლევან. (ამ თქმით გამხიარულდება და მოჭყვება:)

რადგან გცოდნია ჩემო ლავრა, მეც გატყუვ ყოველსკე:
როდესაც პირველათ მე სოფიო ვნახე, თითქოს იმის თვა-
ლებში ასე ეწერა: «ამ წუთიდან საუკუნოდ ჩემი ტყვე
უნდა იყოვო!... რაკი ეს ვიგონე, გადივდა და განიდგა
სიყვარულმა ჩემს გულში ფესვები, რომლისაც აღმოთ-
ხვარა არას ძალას აღარ შეუძლიან... ამისა აქეთ ორმა წე-
ლიწადმა გაიბინა ჩემთვის უიმედოთ; კეთილები, ჩემი

ავათ მეოფობის შიშვენი იყო სოფიოს სიუჟარული, სეკლას-
საგან შევიქენ დაღრღნილი და მისურტებული, უოკელს
სელს კებრალებოდი, მაგრამ იმასკი სიბრალული არას
გნით არ მიუცა, იმ საშინელს ავათ მეოფის უტფათ იმი-
სმა ნახვამ ჩამიბრუნა ზარში სული, ერთმა იმისმა დიმი-
ილმა მაიშედა და უსასღერო ტანჯვიდან გამოშეყვანა, მა-
გრამ მხედრი მღვენის თჯისის სასიკვდინეს აღის
მსტაკის მოქმედებით (დაფიქრდება) ამგვარად იმის
ქტეკას ეტეობა განა ნამდვილი და გულის შემწველი სი-
უვარული? ერთი საათი უიშისათ დროს გატარება მე ში-
მანნია საუგუნეთ.. (იღიმის მწარეთ) ნეტავი ისე არ გამოცნა.

ლაშუა. რა ვქნა; როგორ ღაზარაკობთ, განა მაგრე
ეჭვებიცა გაქმთ იმის სიუვარულსკდა? მათომ შესწედ
უკეთეს ვის შეირთავს? კარგი შესაფურებუნია ხართ, ეს
ვიცი რომ ბატონს ერთისათჯს უნდაღა მისაფტამთ,
მაგრამ სოფიო არ ეთანხმა

ლეკან. ჩემს კელში სოფიო იქნება ბედნიერი და ერთს
მანერთისაგან გვედგმება საუკუნოდ ნეტარების ჩრდილი,
კარგათ შესმის ცოლი რაც არას გატისათჯს. ერთის მს-
რით დიდი უფელია... მაგრამ მეორეს მხრით გჯრგჯნია
ქრმისა.

ლაშუა. კარგი ქმარი რაღა გახლავით? ეს ცხადია რომ
ქმრისაგან დამდაბლდება ქალი და ქმრისაგანვე ამალღდება;
ესღა თქმწნა და ის ერთნი ხართ? რომელსაფტ ბატონი
ამლეგდა სოფიოსა? თქმწნი ცოლი და იმის ცოლიერ-
თათ ისსენება ქვეყანაში? ჩემწნ მოსამსახურები ხომ სულ
თქმწნა გნატრობთ. ვიცით თქმწნ სელში როგორც

გაქნებით.

ლევან. შართაღს აშბობ, გამოტყდილი კატო ხარ და უგულა კარგათ გესმის. ერთი შედინსას ის დღე, თორემ შევიტო როგორც საჩუქრებით გაგავსებ, შენ ეჭადე სოფიას ჩემსედ კარგათ ჩაგონო...

ლანუა. შობრძანდეს, მე ვიტო რასაც მოვასსენებ...

ლევან. დემერთმა გიშველოს პატარა გული დამამშვედ, მშველობით ახლაკი, ძომიკითხე...

(გზა და ლანუა უგან გაქვება)

გამოსკლა 4,

გასტანგ, სოფიო და სიღონია. დასდებინა.

გასტანგ. მოკნუტდი შვლო, მე როდიღა შევიძლიან აშ-
დნო სიარული და სტუმრობა და შენცა შვლო! დიდი
სიფრთხილდე გმართებს, ჯერ ეშაწლენარ და არ იტო გა-
სათხვარო ქალის მნიშვნელობა, რომ წაგიკითხავს: ბუ-
ძნებმა ტრადი ერთის ქალის გულისათვის როგორ
მიწასთან გაასწორეს? ამ დროში შენს ჩრდილსაცა უნ-
და ერიდებოდდე, შენი წინაპარნი განა მართლად სულელე-
ბი იყვნენ რომ შეკვტილებში ისხდნენ, ისინი შეუდ-
როებით, სასიამოვნოდ შესტროფოდენ ქმარსა და შვლს,
აგრეთვე სახლვარის მოვალეობას განაგებდნენ, ესლა სა-
დლა სტალიანთ, შექტევასა და ვეჩურებს ვერა რჩებთან,
ჩუში აზრი ეს არის, ქალი უნდა იყოს მშადი და წენა-
რი, ურდილობიანი მქტევი. . . მდიდრული ჩემადანუ-
რვა, დინსებას არ მოუმატებს კატსა. . . რაშდენიტ შვ-

ღო! მოწყალე იქნები და სიშდაბლით მოაქცევო, იმდენი
ნი მძალდები, რამდენიც ამხარტაჟნებს კელს მიტყოფ,
იმდენი დაეცემი; ასეა და ასეც ეოფილა, ღმერთმა შენგო
დაგიფაროს ცუდის თხსებისაგან! — უოველი კარგი ხსნი-
ათნი შენში არსებობენ, მაგრამ, შენი დარიგება მოვა-
ლუობაა ჩემი..

სოფიო. გმადლობ მაშავ, უოველი თქვენნი სიტუტა
ბეჭდება ჩემს გულში და არც გადავსტილდება თქვენს
დამოდევრებას, ვინა შეავს გულის დამწველი ქეტქანაზედ
თქვენს შეტი.

სიდონია. ვსთქვით რომ ჩვენს შინ დავსდეთ, ამით
ვის რა შეემატება, ესლა განა ის დრო არის რომ კი-
დეგ ფარდებ დაფარებულები ვისდეთ, წავიდა ის დრო,
ბეფიციებით დაკომრახვენ.

სოფიო. რადგან არა ჭსურთ, როგორ არ შემოდლიან
აღვასრულა ამათი ნება. შე დროს არ უეურებ, ვისაც
როგორ უყობს ისე მოაქცვა თუ გონიერება აქვს.

ვასტანგ შე შავ სიტყვამ მაიმედა ჩემის ფაქრების
გამოსტულებაში.

გამოსვლა 5.

ფინიკე და ლაშუა.

ლაშუა. ბატონო, ფერშალი გახლავთ.

ვასტანგ. ისიც ბიჭებს მიგზავნის უხარ შემოვიადეს.

(ლაშუა გავა.)

გამოსვლა 6.

(ივინიფე და სტეფანე ფერშალი შემოვა ქართული კახა ატვირთა მეტათ გრძელი. რომელიც არა ჭმუჭნის, რა-ღებან თუთონ სისინელი მისხელი და დაგრძელებული კახათა; მენდალიც გრძლიათ გუფსედა ჭკიდა; ამით თავს დაუგრამს და დადგება)

განტანგ. აა! შობანდი. ნეტა სხით დასდინარ რომ ჩუჭნის დაგვიწყო?

სტეფანე ფერშალი. ვა, რა შობანეთ ეტა, ღმერთი არ დამივიწყოებს, რომ მე თქუჭნ დაგვიწყოთ!

სოფიო. მაშ რას უნდა მივაჩუბოთ რომ შენ ერთი გვრა ჩუჭნისა აღარ მოხვდე.

სტეფანე ფერშალი. მოუტლელობას, სხუა რას.

სიდონია დინს. დიდკატუბში დაბანდება საეჭიშოთ, ჩუჭნთვს სხდა სცადიან.

სტეფანე ფერშალი. რას დამტინი! იმდენი ღმერთმა ჩემი თავი ატოცსლას, რამდენი დიდი კაცი, თქუჭნგან ნაქები ლეკრების კელალებული მე მომეჩინოს.

სოფიო. ამ შუათათ ბეკრნი გეკანან ავათ შეოთუბი?

სტეფანე ფერშალი. ვინ მოსთვლის! სხუა ანაიუოსრა ამოთნი წამლების სუიდეამ გამატყავა! გუშინაც ვიყიდე: ლადა, თახაშირი, ბორიო, რეკანდი, სრეკანდი და კარდ-ჭაჭის დასათხრელათ ქირთ კაცი გამოიგზავნია.

სიდონია. შადენი წამლები შმითის აფთიაქიღვან ინარჯება, სწორე მოგახსენო!

სტეფანე (წყენით) შითომ შენ რა გოანთ აფთიაქის

წამლები? აკათ-მეოფს ძალათ რომ ასუსტებს და სწეუ-
ლებას უშატებს? ბატონო! კარგათ მეოფს დალეკინეთ,
თუ აკათ არ გახადოს და მადა არ დაუგარგოს შე ტყავი
გაშაძრეთ, მაგრამ ჩემის წამლებითკი შაშინვე მოგაყუყუ-
თებ სოღმე და სედ მჭავე კვრინისის შეჭამადს ვაჭმევ,
უყურეთ ის როგორ მადას გაუსხნის: შერე თუნდა კლ-
დესედ აგორონ ფიჭვი აღარა აჭქს! .

(სტეფანეს მეტი ყველანი იტინიან).

ვასტანგ. ბარაქალა! ბარაქალა! წამლობის სელეკნებაში
ყველას შენ დაქვობინე და ბეკრს ფულებსაც შენ იშო-
გნი.

სტეფანე ფერშალი. რატომ არ ვიშოვი, შენი ჭირიშე
ნაშოვარს თაკადებსაკით დავაბნე და ან სადილ ვახშამ-
ზედ დავხარჯამ რასმე, აქეთ იჭით მიგონედავ. რომელი
სახლიდამატ დიდი ბოლი აშოდის, შეც იმას მიგაშურებ
და თუ აკათმეოფთან მიშინჭეკენ, მაშინ უყურეთ ნახეკარ
თუგინების გამოცდასა.

ვასტანგ. ავი გეუბნები, ჭკვიანი ხარ, ჭკვიანი!

სტეფანე ფერშალი. ბატონო! შითომ დამტინით? სწ-
ორე მოგახსენოთ, საქართუჭლოში, ესლას, ხალხს ჭკვა-
ფული ჭკონიათ; ვინაც ფული აჭქს დიდი კატიშელიც
ის არის, განათლებულიც, პატივ ტეშელიც. ღამაზიც და
ჭკვიანიც, შეც აი იმიტომ მიმიღებენ სოღმე რომ ვი-
ბეში ფულები მიხსრიალებენ. (დახინარუნებს)

(ვასტანგ. განკებ დამინებით) შავ ავრს უცნოთ მიშ-
ხვადარხარ, შენმა ვზევი!. მაგრამ სავჯრველია, შენ ისკი
აღარ მოგტონებია რატ უფრო პატივს მოგიმატებს სს-

ზოგადობაში.

სტეფანე ფერშალი. რა? აბა შიბძანეთ!

გახტანგ. თუ განდა რომ ვეტყვი მოგუმტას, სერს თუკი შეაკერუნა და ევროპულათ ჩაიფც კნლა რომელს ვქმნილა აცა ქართულათ? აბა იფქრე შამან შინა მცნობი დოხტურს ვილა მიიუწენს, სუფ ვუელგან შენ მთა ცწმკნ.

სტეფანე ფერშალი. (გახტანგთან ახლოს შივა სიაშოა ვნებოთ:) ოჭ. ეტ რა მითხარათ, მაგისტანა რჩევა თვის დღეში არავისთვს არ მაგიტიათ... რა მადლგულელი ვარ!.. შე დიდგვილთ, აქამდის როგორ არ მოგაკონდა?

გახტანგ შენ ესა თქვ რომ რაჩიგათა მოგინდება და ჩაგხატავს.

სტეფანე ფერშალი. ნეტავი აქამდის გეჩინავა, სეაღვე უნდა ვიუილო. მაგრამ ესეი შადონებს, მე რომ ბას-ტკობთან მაკიდე სასურთუკე მანდა შეოქა, იმათ მაღლიონერი გეგონები და რომ დირდეს ადღი მადღი თრ მანკათათ-თუმნათ დამიფსკებენ... რამთუნატ დრო მაღის, იმაუნდ უოგეჟიფერი დაამჯრეს ბატონო! სო მოგეხსენება რატ არის ამ სიძრის მარეში... შეტრუნა თითონ ადარა ჭადრულობს, რომ ფარჩა ჩამოიღოს და გავომოს: შეუტრუნას არეთინა დანუჭირია მოჯამაგირეთა და დონიჟ შემოყრილი უბძნებს: აი ეს ასია და არავინ შეგატდინოს, სწორეთ ასე უნდა გაუიდე. და თვითონი შესაქტე-ვლათ გასწევს! მაშინ, ის მოჯამაგირე ამასა ცდილობს, ადას სიის გვადობასუდ ფული ჩაბბაროს და თითონატ ადღში შაური შინც კიბეში დარჩეს; ალა კიდევ ამასა

ცდილობს, ისე ძუჭათ გააყიდონ რამე, არგონისა
 ვაშაგინსაც შიგ გაშოვიდეს, რატ ფუელი მიუტია ისიც
 სარგებლით გადაღვას და ცოლშეღაც აცხოვრებს. . ძერძე
 რეგორის ცხოვრებით!.. პეტრუსას ცოლს ჩადრის შა-
 გავრათ, წამოუჩხავს ოც თუძინიანი სალოთი, დაჯღანულა
 ქაშებს მავივრათ—ხუთ მანეთიანი ზღაღუხაშაშეები,
 და ჩეჭნვი გვეჯაჟენ. . რა ენელეუბათ!

გახტანგ ოღონდაც რომ მაგასვი არა ხუმრობ, ვისაც
 შეეყურება და არ შეეყურება ერთრიგათ მისდვენ ჩაცმა
 დახურვასა, მაგალითათ აი რეგორც შენც აპირებ.

სტეფანე ფერშალი. ეველა ჩემი რეგორც გაგიჯრდე-
 ბათ, ესღა ხომ გაიგეთ გლეხი და თავადი სულ გა-
 ასწორკისა. ვისაც შეძლება აქვს ქეჭუნაშაიც ის გამოა-
 ჩნდება პირველ კაცათ.

LL

გახტანგ არა ჩემო სტეფანე ებ მაგრე არ არის. შარს
 თაღია კაცს კაცთან ასწორებენ, თავადსაც და გლეხსაც
 შატრე იმას, რომელიც გამოვა ქუეჩანი მიიღებს სწავ-
 ლით განათლებას, შეიქნება მამულის სასარგებლოთ, მა-
 შინ ის კაცი უოველ მაღალ პირთან გასწორებული არის,
 ვინც უნდა იყოს.

LL

სტეფანე ფერშალი. იმდღეს გლეხები იყვნენ შეუჩილს
 ნი, ზოგი ქუდს მადლა ისროდა, ზოგი ტაშის ჭსტაშ-
 და, ზოგი ხარხარებდა, სინარულინსაგან აღარა გაგებო-
 დათარა, ეს არის ამისიქით თაგისფულები გიქნებიოთ. ერ-
 თი ამბობდა, ვისაც შინდა მოეჭკლამო, მეორე ამბობდა
 აბა ვაჟრს ესღა ამოვიყრი, სულ დაგანარელებ ისე გაგ-
 ქუჭდამო, შ.შინ რაღა ბატონს შეეგებებო, რაგი თა-

ვის-უფლება მოგვიცადა ხმას ვიღა გაბგეცემსო.

ვასტანტ. რას ღაშარაკობ. მარტლას ეგა ქტონით გლეგ-
სებს თაფისუფლება, რამ რატ უნდოდეთ ის მოასდინონ,
ას! რა უგუნურება არის. თავის დღეში უბატონონი არი-
ან, აი ფშაჟელნი, სეკსურნი, თუშნი და რაშენნი სსჟა-
ნი, მაგრამ ისინი დღეგანდღაშდის არაფრით არ არიან
ჩუტნის ემესვედ განათლებულნი, ღმერთს ენდუ ფულად
ბეჭდი აქუთ, საცხოვრებელიც, მაგრამ სად არის იშათთურ
სწავლა და ან მოხმარება, მოდით და კავკასიის მთა გე-
ლებთან განსწორეთ? რამ არ შეიძლება, ანუ არაბს სი-
შავე გამოუღვივეთ ბეჭდის პირის ბანით, და თუკი ავა-
საკობას გაბეჯვენ მთავრობა ვერ დასჯის.

სტუფანუ ფერშალი. მაშ საქმე მაგრავ? გასასრული
დადა აქეთ, მაშინ უკვლავ ბატონი იქნება იმითთურ.

ვასტანტ. გარწმუნებ ჩემო სტუფანუ სოგიერთი უღვ-
თო კაცი დახალშიაც არის და მადლშიაც, თორემ ბატ-
ონებს არა დაგვიშავობიარა გლესთათურ, უმამულასათურ
მამული მიგვიცია ჩუტნი სისხლით ნაშოვნი, უწინ ჩანის
და ჯამაგობის მაგვრათ მამულები გვეძლედა განა
არ იცო, აგრეთვე ვინც თბოლ-ოხური გვეოლია შუღი-
ვით აღვიკონდა და არაფრითვე მრუნველობა არა ქქალ
ნიათ ისე დაგვისახლებია, ჩუტნი ცხოვრება კელში უჭს
იჩავთ, რასაც უნდათ იმას გვასმევენ და გეჭმევენ; რატ
გარგია პირველათ თუთან დაძლებიან, ახა შითხარ ჩუტნი
სელში რა აკლიათ.

სტუფანუ ფერშალი. მართლსა ბძანებთ ჭკუშარიტათ,
მაგრამ ესლავი სულ გადაირიენენ (სასოგადლებიასკენ) არ

იქნა? თუ ან ვიყიდა სერთუგი ჩემთვის ძალიან ძნელაა. სწორეთ რომ ევროპიული ჩაცმა ახრუს გამაგებებს და საქმესაც მომიმატებენ, მაშინ დიდი შატვი დაშელება, მოდი შუა ბაზარში ჩავალ, ბაღდასარას დალაღს იმის-თანა ძველი სერთუგები უკიდია უკეთესი აღარ უნდა, ცოტა დაკვრებაკი მოუნდება, მაგრამ, რაუშავს! ჩინებუს ღია! იმას ვიყიდი. (შიშობრუნდება ვანტანგს) მშჯღთბით ახლავი გიანლებით

ვანტანგ. რას მიეშურები, აღარა იტირა?

სტეფანე ფერშალი. ავამე უფები შევანან. (თავს დას უგრამს და გავა)

ვანტანგ. ამ ფერშლის ღაბარაკმა სრულებით გადამა ვიწყა, წავიდე ჩემს ოთახში წიგნები მაქვს დასაწერი. (გავა)

გამოსვლა 7.

ივინივე და ფილიხანა. (კაბა უჭ. რავს კელში)

ფილიხანა (სოფიას)

აბა რეგორ გახლამთ შევერდი, ცოტალა აკლია..

სოფია. (გაშინჯავს კაბასა). უცხოთ აჩის დედამჯღ-ობამ, საგანგებოთ შეგიკრავს ემანდ ჩამოჯექ და გამო-ათავე.

ფილიხანა (ტასტზედ ჩამოჯდება და კვრავს დაუწყებს.)

ივინივე და ღაბუა.

ღაბუა. ბატონის ქაღალ, აქ მობმანდით რა მოგასწინოთ. (კარბისაქენვე გასწევს სოფიო თან გაქყება.)

სიღონის. ნეტა რა საქმე გამოსჩენია? ჩუქნათანგი ვერ
ეტყუადა, სწორე ოინები ხართ ეს მოსამსახურები.

ზიღისხანა. რატომ იტი ქალა შენ მაგისთანა ღანაჩას
კო, ოინები რაში ვიქნებით.

სიღონის. მამ რას გაიყენა ჩუქნულითა, მითომ სოა
ფოო შევი დამომალამს რასმე? ესლავ წავალ და გავიგებ.

(გაკა)

ზიღისხანა (მარტო). რა შუბინანია ეს ქალი, დასწევს
ვლას დმერთმა ამისი აქ შამასკელის გზა. (იქით სან-
ღში ეძახის) ქეთუა! ქეთუა! გოგო! აქ შემოიტანე ეგ
სარკესი და აი სტოლსე ფაქისათ დაუთოვე.

გამოსულა მ.

ქეთუა. (სუჭრგზედ თეთრი შეწრით სარკესი ჭკილია,
ცალს ხელში უთო უჭირავს, სტოლსედ გაშლის სარკეს
ცხსა და აუთოვებს.) აქ რაღას შამამასადვიანე, იქვი ვერ
დავაუთუებდი?

ზიღისხანა. წელი ხომ არ მოგწედა, მითომ რა ღაგი
შეგდა?

ქეთუა. შენ ახა რა გენაღვლეხა. გამიგამდეფდი. აღარას
გადრეულაბ ცარიელი ვლანკა არის შენა საქმე.

ზიღისხანა. მობძნდი შენ ეს შევერე და შუამაგარ დას
გაუთოებ, ეგ უფრო ადვილია, მაგრამ ენა შუტი გაქმს
სულ ირუშსები და აცტარა წმინდა საქმე გვლიდან გას
მოგიკა.

ქეთუა. აი გაქრეს რომ ჩემი გაკეთებული საქმე შენ დაიწუნო.

გამოსვლა 9.

ივინივე და ანდრია.

ანდრია. (შეშოვა შებილი წესში მოჭყაყეს და სწმენდს; თან ქეთუას ელაპარაკება)

გოგოჯან რას აუთოაკებ?

ქეთუა. თვალები არა გაქრეს რაც არის?

ანდრია. მაგის დაუთოებას გაუწითლებინად თუ ჩემს დანახვას?

ქეთუა. შენ დანახვას, შენმა სიტოტსლემ!.. დღეს ერთი საპაფხე სარეცხი დამირეცხია და წყალს გატყულებს უნდაო, იმისთვის მაინც მაშეშველებოდი

ანდრია. მერმე, მეტაღა, სულელო! კვად დანახე რა დრომდის სახლი სტუმრებით საკსეიყო და ამათ სამსახურს უნდებოდი.

(ქეთუა წერომით.) ნეტა რისთვის მოხირბუღიყუნენ? ჩუქნი რჯახი სტუმრებისგან არის შექმული ამოენი სამსახურით სიტოტსლე გამოგვეტაღა, ნეტა, რისთვის? მითომ შადლობელი ვინ არის?

ზილიხანა. ზოგი ღუთის კენაო და ზოგი კშაკებისკ კენაო აბა რა დიდი ვაფთა გაქთ რომ მაგას ანობო შენი სამსახური ეს არის ათაში ერთხელ სარეცხს გატყუემ და სახლს ჩამოგვი.

ქეთუა. მითომ ვლანკის მეტს შენ რადას აკეთებ?

ზილიხანა. მე? მე არ ვაბანინებ ჰირს სოფიოსა, მე

არ ვემსახურები მამ კინა?

ანდრია. რა განხუბებთ, რა ჩემსავით ჩაის გაკეთებთ
გადაგულევით ხალხე გული,

ქეთუა. ჩაის გაკეთება დიდი რამ არარის.

ანდრია. ახლა სადღეს რომ მიკართმეკ, რამდენი ხანი
კვდებარ ფესხედა?

ქეთუა. განა მარტო შენა ხარ? ათი ბჭი გღია და
სხუბას რას აკეთებენ, ღაზუას ხომ ბატონი არტვი იშო-
რებს.

ზილიხენა განრმდით, არც ერის დიდი ჯაფა არა შოა
გდითრა ამ ხხელში.

ქეთუა. აგი გითხარ შენც გამდლოხბარა ჩემულობ. იმა
საგით ექამტეკი ბატონებსა, ამისი არ იყოთ რაგა გაა-
ნხლდობა ბატონების გამართლებას შოჭუქნება: მალმალ
გვეტყვის (გბაძვს გამდელს) წუგია გოტეკის ძვლკოთა
გზრდთან, უსრესეკლათ გინახენ, რა ჯაფა გქეთ, მათ
ბელში. ქმარ ძვლ რამ გეოლოდათ, მარტო შენის
ტხობა, გუთხის ჯერის სდვა და სიღარბე დატხაკმ-
დათოთ მე რა შუა თუ ჯაფა შექსება და ჩქა ქმარმ-
დის: თვს უკვლას აკოტნდა, მტრამ უხლა უხენა რამე
ჭრებთან. დუშინაა აერთეკლება არა ხართო — უწინ
ჩუქნ, მაგრე არ ვუგოთო. . თითონ დაბერებულა და
თავის უმწვლობავი დარ ატონდებ — ბჭა აბა რამდენს
ჯერ გხახითი თქუბინას ნაღაპრაკევი რომ დაუნახვარ,
მაძინვე ჯანდრის ხით მიუტუქვიგა; ქოყაჰმა ათას სას
ირი სხელი დახრქო: «გუტკეკ, აქრის თავა, გახწეა,
ეკვლა მე გავხლი იმის კვლში! . .

ზილიხანა. მითომ შენ ითაკილე მე უფრო არ შეძა-
ხლდა: თუ შეფაღანგა, ტუჩ მურა და ვინ მოსთვლის რამ-
დენს ნაირ სახელი გამომატვალა: თუ ქრისტიანი ხართ
ესლა მე რაღათ შეკადრება ეს სახელები?—ეგ რომ არ
იყოს გამდღის ადგილი ჩემის. . . სოფიო განა მართა
და მაგის გასდღილია, მე გაკსანდე და იმისთვისაც არის
ანგელოზიგით მშუდი; იმისგანგი სიანხლის მეტს რას
ისწავლიდა?

ქეთუა. გარკი ქრთი, არც შენა ხარ ქრისტიანი. ღა-
მის ესლავ დაგვჭამო.

ზილიხანა. შენ ვაღას რას აკლებ.

ანდრია. გოგო! აის გარკბში ვინ არის?

ქეთუა აბა ვინა?

ზილიხანა. ისა? სიღონისა ჭტავს.

ქეთუა გაი საქმი იქნება ის იყოს უუჩის გდებაც იტის
მერე წაა დაჭკეჩავს და ბატონებს მიუტანს, ღვარძლია-
ნობის მეტი რა გამოსდის კელიდანა.

ზილიხანა წადან მე შეუბნებოდა ერთი ახალი ანბავი
ვინი და რას მომეცემ რომ განაროყო, მე მითომ არც
გი გამოგონია მეტქი აღარა დაკეკითხე.

ანდრია. ეჭუ—ერთობათ მართლა ჟერ ამათ არა გა-
უგათრა, მეც რომ დამეგწედა.

ზილიხანა. რა მომხდრა თუ დმეერთი ტწამს?

• ქეთუა. აბა რა იქნება ჩუჭნთხს სასიამოვნო.

ანდრია. სწორეთ თქუჭნთხს და ყოველ გლეხკაცისათხს
სასიამოვნო ამბავი.

ზილიხანა. (განსაკუთრების ყურადღებთ და სურვილ-

თ ამბის შეტეობისა).

მამიშენის ცხონებას, ჩქარა სთქვი თუ კარგი რამ იცი. ანდრია (ღიმილით). ქეთუამ სამახარობლო შოშტეა, ან შემეხვეწოს და ვიტყვ.

ზილისანა. კარგია, გული ნუ გამიწვრილდუ, თქუ რასაც ამბობ.

ქეთუა. ჯანი გაგვარდეს! აჯუ გესვეწებო თქუ!

ანდრია (სიამოვნებით და საიდუმლოებით.) დაღას ბატონთან რომ სტუმრები იყვნენ, ეს ლაშარაგი ჭქონდათ. კელშიიფეს უბძანებაა; ა რატ თავადიშვლებს ყმბოა ჭყუთ, სულ გამინთავისუფლებიაო. . ამბობენ, კელშიიფის სიტყვა არ დაიწვრილაო.

ზილისანა. როგორა? განშითავისუფლებიაო? . . აბა, დაიფურე, რომ ეტ მართალი იყოს!

ქეთუა. მამიშენის ცხონებას მართლა? ოჯ ღმერთო რა სასიით მამა, შენმა მყემ ხვალეუ ფესშიაშველა ფესით კელსაებს შემოვიფელი და ისე შევეხვეწები რომ აღარ გაშტეუნდეს ეს ხმა.

ანდრია. ენკენიაობას კიდევ გამოგვიცხადებენ. ჭაიფი-დი! მამან ყველა გოგოები განკალთ, მადრამ, ჭაი ჩემი ბრალი! რამდენი შემეცდილება შენს თავს! მადი, თუ ღმერთი გწამს პირებს ესევე შოშეტ სამახარობლოშია.

ქეთუა. შენის თავის ხეთქამ, რაც მე შენ შეგირთო! სოგი ჩემს ლაშუასა ჭკითხუ!

ანდრია (თავის ქნევით) ბუბრუხანას? მამინ ნახე ხანჯვლის ტრიალი! . .

ქეთუა. ო. . ო. . ოი! (ქოქოლას აყრის ანდრიას),

მეხიკი დაგეტყვას, რომ შენი ხანჯლისა აჩუქებოდას!..

ანდრია. ის აი შილისანამ შეიძლოს, ამას უფრო ბევრი ფულები აქვს; ქალბატონი რომ გარდაიცვალა, სხვა მუხსლებს იმთენი ფულს ვერ დაუშალავთ რაფ ამას, გასა დაწუნებს რაუშავს თუ კბილები აკლია.

შილისანა. ნეტა რას როცამ, შენ ჩემს კბილებს რასა სწვდები, რომ გაიგონოს ვინმე მართალი ეგონება ფულები დამალავ «თუ ფული მქვს მე ჩემი ჭკუათა მას ქვს ვის რა უნდა.

ანდრია. ფერშალმაკი ცოტა მოგტყა?

შილისანა. დემეტო ჩემო შენ რა, გაგონალა?

ქეთოა (უთონს სარტყხსედ დადებულს თავს დაანებებს და სინარულით ულაშარაკება)

ჭე! კარგათ მოუვიდათ შოგიერთთ ქალბატონებს! რაგი დასხდებოდნენ ცხვრ წინვე რომ წყალი სდგმოდათ, თუნდ რომ დამღრჩვალეყენენ სომ აღარ გაინძროდნენ და გაჭყროდნენ; (გამოჟვარებით) გოგო, გოგო! შენ, ეი, არ გესმით? მოდით ეს წყალი მომწოდეთ. . . არა, შენი ჭირიშე აშდენს ყვრილს, ადგუს და თითონ დასლიოს ის, არა სჯობს? მოაკლდებათ ამას იქით ეს ამბავი, მოაკლდებათ.

შილისანა, მოქალაქებს ყმებიკი არა ჭყავთ მაგრამ მოჟვარები უჭირამთ, ესენიღო ისე ჟვარებით დაიჭერენ.

ქეთოა. მერე ვის იშოვნიან? დაუდგებათ ვინმე? თავის უმშიად არა? ლუკმას ვითხოვ და ისე ვსჭამ აჩუქებოდა კემუხსლები.

ანდრია. თუ ჩემს კელში ჩაკარდი მე ვიცი როგორც

შეგინახნაში (სახეგადგობისაკენ) თქუნიან: ვინუა აქ ზეგონა
უნითა ძღუბა და შე მჭადისც ძღვის უშოგნა.

ქეთუა. ვაი თუ ქმარც ამისთანა მძებუდეს. რომ თითო
კეტს მამტვრეკედეს! დაწვევლათ ღმერთმა გლეხ კაცის
ცოლთან აღერსი — ცემა ტემა არის.

ზილიხანა. მისთანას რადი შევიერთებ

ქეთუა. (დახედავს რომ უთო სარეცხედ დაწვებია
და შეჭკივლებს.) უა! უა! სულ დამწარა, გაგწერა ღმე-
რთი ანდრიაკ! ახი არარის ეს უთო თვეში დაგარტუა.

ანდრია ჩემ რა ბრალა? შენ სიამოვნებაგან კვლარა
გაიგერა და ან რაღას უფოხნაღებო? — დახვე და ერთს
კუნსკულში მიგდე.

ქეთუა. მაშკელეთ წამოკრიფეთ, ჩქარა გავიტანათ არ-
ავის შემოკვსწროს.

(ქეთუა და ზილიხანა სარეცხს გაიტანენ, ანდრია სკაპ
შუბს ასწორებს.)

გამოსულა 10.

(შეორეს ოთახიდან შემოდის: ვასტანგ და ზაალ და-
ზარაკით, ამათ შემოსვლაზედ ანდრია ტავა.)

ზაალ. მის მოგახსენებდით... თქუნიან ნუ მომიკუჭდეს
ბით, საგურგული დრო შეგვქნა; რაც უნდა მახლობელი
ნათესავი ჭეუანდეს კაცს, რაც უნდა შეგობარი ეგონოს,
არ შეიძლება, რომ ნამდვილი ერთგულებელა ახლოს
კაცმა იმაში.

ვასტანგ. სადღას შეგობრული სიყუარული, ის წმინდა

გრძნობა, შეურყეველი სინიღისი და შტეიტე სარწმუნე-
ება, რატ იუო უწინ? შეორეც ესა უხლას ასე გადავა სხტეს
ქუნაში ჩტწნი მესობელი რომ, სუთი წელნიდა, გვირს
დით მესობლათ გვდგომას და ცნობაც არა გვაქქს იმისი.

cc

ზაღ მართალია ჭეშმარიტათ? განა არ განსივს, არა
თუ ნათესაობ: ში, მესობლებშია. ისეთი ტკბილი სია
უწარგელი და ერთობა იუო სოღმე უწინ რომ, ესდა დას
ძმობაშია. მსუღთ ნახეს გაცა, ამ გვარს გრძნობას და
გრძნობას.

X
→

განტანგ შე დალოცვილთ! საღ იუო ამოენი მოთქმა
მოთქმა. ცილის წაშება, განკიცხვა; შეტათ ცუდი შირი
აქტე სოგი ერთთ. და ერთის ცილის შირისაგან ათასი
იღუპება. თუ შტრობათ ერთმა შირიგონა რამე შეორეს
დესე მთელი ქეტქანა ამას გაცონილოკი აღარ ამბობს
სწორკო ასე მოძღვარა ჩეტწს ს თტ დითა განხეთთა უს
წინ შირთადს დაწნაშეკვრაც კალთას დააყარებდნენ, იმ
შას ვან გაცონებდა იმის ნათესავთა. მ გრამ ესდა ეს
და მქს შვლესკად ლაშარეგე შირდ-შირ გაცონებენ.

ზაღ რავიცა იქტწსა ჭარბეთ. შე ამ დროსი არა
მესმის რა მივლებთ განარდეთ. განათლეთ მაშინ იქნებით
ბედნიერნიოთ მგასა ჭინჯულობეს! არ შტეიტე თაღეთა, ამით
სხასს თარბემი, უნდა ჩაკვარონა ჩეტწსა მაშელთ გვო
ფვარსოთ ეს მაშელის შერევა ს. უწე რუღია? საქართვლს
ლომა თაქის ვამში არა უოფულა ეს ამბავი

განტანგ თქეტწს ეს ბძანოთ. უშწულური მხარულეობაც
რომ აღარ მოხდეთ? ფუქრით თავს იტლექებენ. რატ უ-
ვრთაში გვიანხვს, რატომ ის ცნობრება არა გვაქქსოთ,

cc
—

20

ახს ჩუქნ სიმდიდრით სად დაუკადრებოთ იმით, ევროპ-
 იელების შიბაძვა რას გამოგვადგება. დავიდუშენით, უწ-
 ინ ჩუქნ რამე ყოველდღე ობუკაში ან დაუდიოდით, სს-
 დაც წივილისა და კივილის შეტი ანა გვესმისრა, მათ-
 რამ რა გვიჭირდა?..

სააღ. ვალებიც იმიტომ განშირდა, უწინ ოცი თუმანი
 ვალი რამ ჩუქნ-განსა ჭმარებოდა საყვედურით ჩაჭ-
 ვალებით; ესლა იღებენ ვალებს და თუ ვაფს ან ანდო-
 ბენ გაშლავით მამა შაშუელი თოფიანადი და ავირავ-
 ბენ.. მერმე ვილა დახსნის:—იკარგება.. გახსოვთ? უ-
 წინ ჩუქნ-განს ფული რამე გასჭირებოდა, შაშინვე ნათ-
 ესავი ანუ მეგობარი, სიამოვნებით კელს გაგვიმართაშდა:
 ერთი შატისანი სიტუა, შალატაში დამტვიტებულს
 ბარათს გარდაემატებოდა; რამეღიც ესლა იმ დამტვიტ-
 ებელის დავს ათი წელიწადი უგან სდევენ, უწინგი თავ-
 ის უაულზედვე მიუტანდით. შატრანს დიდის მადლობით
 და სარკებლით თავის ფულსა.

ვასტანგ. ათასი რამ შემოიღეს ოჯახის დასაღუჭავი
 და შე ვთვიქრობ უზირობაც იმისთვის თუ განშირდა? იმდ-
 ღეს ერთს ჩემს მეგობართან ვიყავ შევხედე ოთახში იმ-
 ის შვლი საბან წახურული უმრავათა დევს კვითხე რა
 ვშინუცება მეტა? მიზასუხა რა ვიცი მე შენტიისთვის გა-
 ვგზავნე მისატანათ და ვთვიქრობ უთუოთ ის ფული წა-
 უგია და ტუუვილათ იმინუცებს გამაცრიაო მერმე დაუ-
 ძახა: შვლო ოღონდ ნუ დაიღრჩობი და თუ წავიგია
 შენი ჭირის სანატლო იყოს: რამ დახსნო შაშინ უფ-
 რო ბეჭდი ან დამაკლდებოაო ჩუქნ გარეთ გამოკედით

და ისიც მაშინვე წამომდგარიყო.

ზაალ. რამდენი ოჯახი დაიღუპა ქალაქის თამაშობით. დიდა უბედურება!

ვახტანგ. ამ ღაბაჩაკს თავი დაგანებოთ, რაკქნა ძმად რომ შენს არჩეულს საქმედად თანახმა არა ხდება ჩემი სოფიო.

ზაალ. რატომ? იმასევე უკეთესი ვილა არის, როგორც შენს ოჯახს შეეფერება სწორეთ მე იმისთანა გაშლად გიჩინებო და უარცა თქვა?

ვახტანგ. ყოველს ფერში შემოიხილება ჩემი ქალი, მაგრამ როდესაც ამ სიგანსევე ღაბაჩაკი დაჟწეე ისეთის სიტუატიით დამიძღვია და ისეთის სახით გამოიხატა ცოლ ქმობის შეუღლებით ბედნიერება და უბედურება, რომ სიტუატი გამაწვევტინა და ძალა ველარ დაჯატანე.

ზაალ. თქვენს ნებაა, მაგრამ არა მგონია უკეთესი იშოვნოთ.

ვახტანგ. ერთი ეს მითხარ, შენი ახრათ ღუკან როგორც რომ უნდა იყო, თუმცა მე ამთენი ხანია გარეგნათ ვინც მამრამ რა ვინცა შანაური ხანიათებისა, ესეც უნდა გითხრა, რომ სოფიოს როგორცც ვატეობ ის მოსწონს.

ზაალ. რადგან შიგრება, მამ ცხადია უყვარს და უარცა იმისთვის უთქვამს, ამ დროს მიხედვით ვიწვლი ვინცა ვარცა, მაგრამ თქვენს ოჯახში გამოდგება თუ არა ესეც არვიცი. მეტათა ფრანტობს. და რომელსაც მე გიჩინებო დით ის ვარცათ ვინცა თქვენს შინ გასდელი ხანიათის ვინცა არის.

გამოსვლა 11.

ივინიკე და სტეფანე ფერშალი.

(შემოდის სეროჟე ჩატრული, ელსეჲ მანჯატები ზუგრაჲს, ჯოხი უჭირავს კელში; ილიაში კარბადინი აქვს, თაჲსედ ძველი მადალი შლაჲკა ჭხურავს; რა შემოგა ქუდას მოუხდის ვახტანგსა და ზაალს თაჲს დაოგრაჲს)

ვახტანგ. (აღნიშნით შეჭყურებს სტეფანეს)

ქს ვინ არის?

სტეფანე ფერშალი. მე განლაჲრთ — სტეფანე. ველარ მიტანიოთ?

(ვახტანგ და ზაალ დაატყუდებიან სტეფანეს და ერთათ იტყუან:) სწორეთ, ის არის სხ... სხ... სხ...

სტეფანე ფერშალი. (ერთთმ წყნით)

რა არის, რას მიუუტებთ, ვინ გებოქოთ? გაიტანეთ, გაიტინეთ.

ვახტანგ ჩემს რჩევას გაუტრია: რა განსოცრათა ჭმუკენი, როგორ არ მიამოს.

სტეფანე ფერშალი. მართლად მოგწონთ ჩემი ტანისა-მოსა? უნდა იტოდეოთ რომ მოელი ქუჭრანა არის და მე.

ზაალ. (ღიმილით) განა თქუჭრნ უჩჩივეთ სეროჟის ჩატრე? უტნოთ უხდება სწორე შოგასიენო.

სტეფანე (ვახტანგს დაუხსლოვდება თან კელით ანიშნებს კარბადინს და ეუბნება:)

ჯანოზ აქამი ჭხწერს, აა, აა, წარჩანკუელს კარბადინში: «რადკაც დიდი კატის სახლში შეხკიდე, ზარგელად მაჲვას მიესაღამეო» (მაჲვასუდ ჭკოდებს კელს) რამეთუ

მაჟათ სცხოვრებს ყოველი მამაკუდავი კაციც. (სასოგას
დოკებისკენ) რა ვსთქვ და! ეს გოგრა რას აჩ იტყვის!..

გ. მოსვლა 12.

იგინიკე, სოფიო და სიღონია.

(ფერშალს ჯერ დაატყურობიან და როდესაც იცნობენ)
სა . . . სა . . . სა!. დოკტორს სტეფანეს განსაჯათ!..

სტეფანე ფერშალი ძალიანკი იამით და ჩემი დანახვა!
სოფიო. თქუტსმა მცემ უწყალოთ მომთუღა ჩუტსნი
სტეფანე.

სიღონია. გარგი მოართვა კი არის ძველ ძეღის ჩანა!
გახტანგ. ჩუტსნი ზიღისხანს მომთუაა, აბა წადი დან-
ახვე როგორ მოქონები.

სტეფანე ფერშალი. რათ მინდა თქუტსნი ზიღისხან...
უური დამიგდით იმასედ რა ლექსი დამიწერია. (ამღერის
და თან კელებსა შღას)

ხსოვნა მისი შეშეცვალა სამეფველ,
რადგანც იყო მუსხანათად საგულველ,
სოფუნარელი აღნთებული გამქალად,
არის გულსა მინელებულად ნავლად;
მარტოდ შეოფსა ფიქრები თუ შავონებს,
განვიფანტავ. ვიდრეშღის მე შიღონებს,
ოკვანებრ მრისხანების ღრიალით,
გულს განვიშობ და განგავებ მე ამით....

(ერთობ აქ შეოფსი იღინიან) სა! . . . სა! . . . სა! . . .
გარგათა სოქვ, ზარაქლად.

სტეფანე ფერშალი. მაშ რა გეგონათ? — მე გარ რად

ვაჩ! გუუსებით შეთქი.

სოფიო. ოღონდაც და ხარ, აბა ამისთანა ლექსს ვინ დასწერს.

ვანტანგ (დაცინებით.) თავის დაწერილი არ არის თქუტნმა მსემ! სხვს ნათქვამი დაესწავლია.

გამოსვლა 15.

იგინივე და ლანუა (შემოვა, თავს დაუკრამს და სტეფანეს მთასსენებს.)

ლანუა. აქიმბაშს გაუმარჯოს, ექიმდის თქუტნს გეკუბდით, ღმერთმა გიშველეს აქ დამსკლი.

(სტეფანეს მითომ არ გაუგონია, ზურგს შემოაქცევს და სასოგადობებს) აი, თუ, პატრივი არ მომამტა? ვინც კი მიუერებს ჯერ მოწიწებით თავს დამიკრამს, მერე მხიარულად შემომტინის და მეუბნება, აქიმბაშს გაუმარჯოს აქიმდის ზედაც არავინ მიუერებდა

ლანუა. აქიმბაშთ თქუტნს მოგახსენებთ, ძმა ძალიან ავთა მუავს და შენი ჭირივე წამოხმანდა

სტეფანე იერშალი. არა, მე ესლა დაბად ხალხში აღარ დაუღივარ, ვინც გინდა წაიყვანე. დასწევვლა ღმერთმა ერთი დიდი კატი აღარაუნ გახდა ავთი. რომ მივეწვი

ვანტანგ. წადი ავთმეოფი არ არის, რადსა ნახობ, დიდკატებს რას გვემართლება.

სტეფანე იერშალი. ბატონო ასეა ნათქვამი, თუ ერთი არ მოგუდა, მეორემ ვერ გაინარსო.

სიღონია, (ჩაილაპარაკებს მორიდებით.) ჭია თუ მარს თალი სოქუ!

ლაზუა. ბატონო თქვენსა ჭირიმე თქვენს უბძასეთ წა-
მომეყვას, ძალიან შეწუხებულა გახლამთ ჩემი ძმა თქვენს-
ნმა მსკემა.

გასტანგ (წუენით) მართლა ამბობ? რათ არის ავითა?
ჭარბათ მოუარკეთ, უბრალო არა დააღუეინოთარა ფერშა-
ლიც წაიფვანე უარს როგორ იტყვს.

სტეფანე ფერშალი- არა! ბატონო, თქვენსმა მსკე
მე ვერ წავად, ამ ტანისამოსით მჭკარტლიან სახლში
როგორ შევიდვი, სულ გამიფუჭდება, ცოტა ფულიკი არ
დამხარჯვას.

გასტანგ. რას როტამ, ჩვენსა პატრივისცემა ტანისა-
მოსშია დავიკარგვას?

სოფიო. მადლია შენი სეულისათვის: გაჭყე, უწამლე,
ერთ სერთუკს მე გიუადი.

გასტანგ. შენ გასამჯელოს მე მოგცემ, ჩქარა წადი
და რიგინათ უწამლე.

ლაზუა აი ფულს ესლავ მოგცემ, წამობძანდი (იღებს
ჭიბიდან და აძლევს.)

სტეფანე ფერშალი. (გაიღიმიღებს, ასე რომ შეამც-
ნოან ღიმილი, დად გულათ გაივლის და გამოავლის კე-
ლის ქიკვით)

არა, მე ფულს არ ვიღებ! (თან კელს უჭნ იშკერს.)

ლაზუა. (კელში ფულს ჩაუღებს) ბატონის პატრივის-
ცემისათვის დახედე სხეულს.

სტეფანე ფერშალი. (ჩუმ-ჩუმათ ჯიბეში ფულს ჩაიღებს.)

ზაად. განა ჯანავოზ აქიმი მაგრე სწერს? . ვერ ფუ-
ლი გამოართვიო? .

სტეფანე ფერშალი. ეს შეუბრუნებია, მაგრამ კნაასის ხაირს რა უყო!

ლანუა. კარგია ექიმბაშო, შენი ჭირიმი, ნუღარა ტრიალებ.

სტეფანე ფერშალი. ასე გგონია, შენ ვინც უბრალო ფერშლები გინახავს, მე იმათი ამხანაგი ვიყო?

ლანუა. ეგ ვის გგონებს. განა არ ვინც შენი ღირსება.

სტეფანე ფერშალი. ჩემის ექიმობის შოკალეობას უნდა დავმორჩილდე, თორემ გამოგვევობადი? (მიუბრუნდება) ბატონებო, აბა იქნენ ესა თაკი როგორ დავა-ნებოთ?

ზაალ. ჩვენთან ბოდიში სჭირდება არ არის აღიარებ-
წადი.

(სტეფანე ფერშალი გავა და ლანუა თან გაქეცება.)

ვასტანგ. სასაცილოა მაგის საქმე, შენ ნუ მომიკვდებ-
ბი! . სოფიო, უბანს ჩაი შექარიც ვაატანონ.

(სოფიო გავა).

ზაალ. როდესაც ჩემი უმეები ავით გახდებთან, მაშინვე-
მე შეშატეობინებენ, მაკალ და რაც სჭირდება მოითხოვს
შევატანინებ, მანამ უგეთობას არ დავატეობ თავს ვერ
დავანებებ სოფიე.

ვასტანგ. რა მაგ სიტყვებს მასუხია და წყლანდელს ღა-
მანაკს შესრულება უნდა მაგსტეო, წავადეთ ჩემს ოთახში
გიდუე რა გიამბოთ. (ვასტანგ და ზაალ გაუქან.)

სადონია. ოხ! ძღვეს ერთი თავისუფლათ არ ამოვი-
სუნთქე! . აბა, ვნახო, კარებთან ხომ არავინ არის.

(გაივლის კარებისაკენ და ისევ მობრუნდება.)

საკურველია კაცის ცხოვრება! როდესაც რომ კაცს

სევდა აწვი, მარტოდა როგორღაც შემსუბუქებს ამა
ღვეს. რაც ისინი გავიდნენ აი, თითქმის რაღაც მომეშო-
ვა მხრებიდგანა, რა ჰქვავს ამ ჩემს ვუღს? რათა მომ-
დას ასე ხშირათ ახვრავ? რა არას მიზნისა ჩემს სანთ-
დავის თავის მწესარებისა? აჰ! გამოთქმა სძნელთა, წყე-
უღი იუოს ის დღე, როდესაც მე ამ სახელში შემოვსდგი
ფესა! . . მართალია, მე მაშინ ვიუჯ გლახავი, დურღო-
მილი და ყოველის კერძითა უნუგეშო; მართალია, ღვე-
ხურის მოსახოვებლად კარდაკარ დუჭტანტალებდი, მაგ-
რამ მე მაშინ ვიუჯ უტრმს-სიკლი ტუჭა უმაწვლი . .
ამ კარდაკარ სიარულში, შემხვდა ეს სახელი, როდესაც
კეთილის დამილით მიმიღო შუღივით სოფიოს დედა.
ესკი არ ვიცი სასრულყოფით, თუ მოწინებოთ და შით-
ხრავ: გულახავო! მოდი, დანახუ თავი მათხიკრობას, და
მე შეგისახამ, ადგსდი შუღივითა, სოფიოს ხადღეგრ-
ძელთა, შემდგომ გაგათხიკრობოთ მე რომ იმის სიტყუ-
ბი გავიგონე, ისე მიმიზიადეს რომ ამე წამს გადავგდე
ჩემი საგლახავო ხარკი და შემოვჭეე განსვენებულს, მაგ-
რამ ჩემდა საუბედუროდ არ გვიდა არი წელაწადი რომ
ტრუ სოფელმა მომაკლო იმის მიკრეკლობას, თუშტა
განტანტიც შუღში არ მარჩევს ქალთან, აღმსრდა და
სოფიოს სომ განუსაზღვრელად უეგარგარ როგორც ღვი-
მელი და, აქ მხოლოთ მოსამსახურებს გვევარკები, მაგრამ
ამათ რას დავსდეგდი! რაც შეეხებოდა კაცის ცხოვრებას
აქამდის ყოველით კერძო ბედნიერად ვსახამდი ჩემს
თავს, მაგრამ ესელ ასე შემეტკვალა გული, და უფრო
ბედნიერად დავსახავდი ჩემს თავს, რომ ისევე იმ სიგ-

დასაკეში ყოფილაყო ჩემი ცხოვრება. . . ესღა რა უნდა ვქნა? შურა უნდა ვაძიო ჩემს შოკინანსულებზედ? სოფიოს უყურს ლევან და შეირთავს კიდეც, მაგრამ ეს სასიკეთ-დინო გულისც რომ იმას ეშინება? აჰ, ღმერთო! რის-თვის დაიკაწყო ჩემს გულმა კეოილი და კეთილის მყოფი? ეს ამასთვის განა, რომ ბუნება გაცისა რადგან შირველადვე ამოებავს დაემორჩილა, და იმას შემდეგ ყოველნი შირნი ერთის ძალითა ვჭკვნესით? თუ გაცო მამან დარჩნენილიყო უბრალოებაში, რასაკარგელოა ბოლოც მითვე გათავადობდა, — ესღა სიუჟარულს უნდა შეესწავრო ყოველივე, სიუჟარული მეტობს და ემორჩილება ამოებავს, მაშ დღეიდგან ყოველის გნათ უნდა ვეცადო. რომ მთავანდინო ლევანსა და სოფიოში სიმძულვარე; ერთს სიატყვით განვაშორო როგორმე ერთმანეთსა...

გამოსულა 14.

გიორგი და გიორგი. (შეშვება და სიღონისა თვის დაუკრავს).

გიორგი. მარტოვა ლაშარაკობდით?

სიღონა. დიან, შე გახლდით.

გიორგი. რა იყო? რას უნდა მივაჩემოთ რომ მარტო ხდამიანი ელაშარაკობდეს თავის თავსა ანუ ჩრდილსა.

სიღონა. უნდა მივაჩემოთ. იმის უბედურებას, მის უბატონობას, და ამასაც რომ, თავისთვის მაინც ატყვს თავის დარღს თუკი არავინა ჭყავს ქუჩქანასედე გულის მისანდობი.

გიორგი. (წყენით) მაშ მე თქუენს აღრათ მისხმით,

და არც ჩემს ცოლსა, ეს მანაც მიბძნეთ, რათ დამიბ-
მობილეთ? ეს არ იყო თქვენსა იხივსა რამ დასავით
შეგულებოდი, საუდარშია შიშდელმა ერთს სანთს ძლივს
გაათავა ჩვენსა დამბობის ლოცვების კითხვა, და თუგი
შე ძმათ და გულის მისანდობლათ შეგულები, მამ სულ
ტყვილი უფილსა, მაშინდელი თქვენნი ფიცი და სურვი-
ლი დამბობისა

სიღონია შე თქვენსედა რამ არ განბობ, შე სხუასა
ქსნივი.

გიორგი. მითამ ნათესავი რამ არა ვარ იმასედა ეგ
რა გგონია, ამ დროშია ვი იცით რამ ესდა შეგობრუ-
დს სიყვარულს უფრო აფესებენ მანამდის ნათესაობისას.

სიღონ. ა. დემეტრე ნუ მომაგლოს თქვენსა სიტოცსა
დე. შე თქვენსგან კელი დახმარებას ამ ჩემს გაჭირებაში.

გიორგი. უნდა შეკითხა იმ დღესაც და დრო არ შე-
მხუდა, ესენი ხომ არას გაწუხებენ? რამ თქვენსა სათქ-
მელი სულ ეგ არის.

სიღონია. მეც ხომ სხუასავით ვერ ვიყუარებ და, ვინც
შინაური არ იცის ისე ვერ იფიქრებს.

გიორგი. საკვირველი გეთიჯნასათებისათვისა სხანან
და რასედა გაწუხებენ, შე ეს არ მესძის.

სიღონია. რასა შეითხამთ და ან რათ გინდათ რამ
ჩემს სევედაში მონაწილეობა მიიღოთ,

გიორგი. ხურას დამიმაღამ შენ გარდას. გარწმუნებ,
თქვენს უოველსავე მწუხარებას დაჯსანამ ჩემს მხვედრათა.

სიღონია. ეჭ. ძმათ, კაცი რამ იუოს სხვს მონებას
ქვეშ, რათ ექნება იმას სასიამოვნოთ.

გიორგი. სოგი ერთნი ამბობენ: ამდროში მეგობ-
ობა აღარ არისო, მართალი ნუ გეგონება!... დავით-
ციციბო, რომ ესღა უფრო სსუა კეთილშობილურის გრ-
ძნობის შექონე ხაჯხნი ვართ... აი თითონ ჩემს ცოდნს
რამდენჯერ მოჭკონებისარ სიბრალულით.

სიღონია. ჩინებული გულისა ბრძანება თქმნი ცო-
ლი, მე ძალიან მადლობელი ვარ იმასი.

გიორგი. რადგან მე არას მეუბნები, დავითადე ის ყვე-
ლას გათქმევინებს, მე ამ უამ.თ ბეკრი ღაპარაკის დროც არა
შაქქს, შემდეგისათვის დარჩეს, მშვიდობით. ვასტანგთან
საქმე მაქვს. გარეთა ბძანება?

გიორგი. (თავს დაუკრავს გაქალაქებისას. გავა.)

სიღონია. (მარტო) ეს ერთი ძალიან კარგი ნუგეში
მეაგს და ჩემს ფიქრებსადაც ვიცი დაშესმარება იმათ ჩემათა.

გამოსვლა 15.

(იგივე და სოფიო)

სოფიო. ჩემთან რატომ არ შემოსველ, მარტო რას აგ-
ეუბ?

სიღონია. მე ასე მეგონა მაშასთანა ბრძანდებოდი.

სოფიო. შითომ ცოტას ხანს ძილს ვაპირებდი, მაგ
რამ ფიქრმა ნება არ მომცა.

სიღონია. რა გაქმს საფიქრბელი? ვინ არი. ქმნყა
ნახედ შენისთანა ბედნიერა?

სოფიო. განა არ იცი საგანი ჩემის ფიქრისა, შენ
თან განვიყოფ სულმე მწუხარებას, და დაუფარავათ გა-
მავთქმამ ჩემს ამბავს; შენი ერთი ნუგეშისნის მოცემა,

ყოველსევე მწუხარებას განაჩარკებს ჩემს გულში.

სიღონია დარწმუნებული ხარ სოფიო, რომ ამ ქუჩა-
ყანაში, შენა ხარ, ჩემი ნუგეში და შენის მწუხარებისა,
გინა სმხარულისა ვარ თანა ზიარი, სიტყვით ნათადის
გამოთქმა არტვი შემოძლიან.

სოფიო. ვიტე სიღონიაჟან რომ შენი გული უტვალ-
ებელი არის ჩემს სიუჟარულსა და ერთგულებასკედ.

სიღონია. ერთს დღეს არ შემოძლიან უშენოთ გაძლ-
ებს ღმერთთა არის გულთა მხილავი.

სოფიო. გუფიტები სიღონიაჟ, რომ თუ შედიხსება
ჩემის ფაქტის შესრულება, შენც ჯარგის ქმრით გაგაბე-
დნიერებ.

სიღონია. ჩემის მხრავ შე გამჯობინებ შენ საქმით
იმას, რომელსედაც ლაზარაკი ჰქონდა შენთან მამა თქუჩა-
ნს, გიორგიმ შემოფიიტა, რომ შენ იმას გაგიუებით
უუჟარხხარ თურმე.

სოფიო. ნუ გაშინისენებ, თუ ღმერთთა ბრწამს! სხვსა-
გან ჩემს სიუჟარულსა, ჩემი გული მხოლოდ ერთს ემო-
ნება და იმისთვის მიეტემა ყოველს განწირულებას! . .

სიღონია. რადგან შენი ერთგული ვარ და ჩემს რჩევას
უურად ელებას მიაქტევე ხოლმე, კიდევაც გაგათრთხილებ,
მაც საგანსედ თქალებმა არ მოგატყუონ.

სოფიო. ხომ ამბობენ თქალი მაცთური არისო, შაგ-
რამ, მე გარწმუნებ თქალი გულის ამხანაგია და თვალს
გულითა აქუჩს მხედველობა! . . გული რომ არ ეუბნებო-
დეს, თქალები არც ერთს საგანს არ მიმარტუჩნ, სწო-
რეთ თქალი ჯარგისა სანოელია გვამისა.

სიღონია. მაგ თქვენს სატყუარსად, მე თანახმა არავარ. განა არ შეიძლება, თქული გულის მიხედვით და გული თქულის მიხედვით შესცდნენ? შემდეგ გასწორება ძნელია!..

სოფიო. ოჰ! მოკა განა ის ნეტარებითი დრო, როცა დესტ ორნი მოყვარული შეუდლებული ვიქნებით? განა ერთხელ შეშინიშნავს იმის თქულებში ცრემლები, როცა დესტ არ ვაქცევიდი ყურადღებას, და ესეც არა მგონია თუ დღეს ის ცოცხალია იქნებოდა, რომ დაკრძალულ ვიყავ ძველებურის ჩუჭულებით.

სიღონია. გაცების გულგრილობას, მაგრე როგორ მინდობიხარ? დღეს გაქებენ, ყოვლის ცხოვრებით გემს-ხუჭულებიან, ხასიგუდინედ თავს გასწორენ და შეიძენ დღესკი გაძაგებენ ყოვლის ცუდის ზნის დედის დაგსმენ ყოველს ბოროტებას მოგაწერენ, არ დაგსოგვიან მოსა-კლავათ.

სოფიო. (მოზადებით) ოჰ, რა კეთილი ქალია ეს სიღონია! ნეტა რა სახათი იყო, რომ ეს ღუთისნიერი სული შემოიყვანა დედანქმმა? უფრო და უფრო შემყვანა რა თავი, და რომ შეიძლოდა ამანედ მომატებულათ გული დაქწოდა?

სიღონია (ფანჯარაში გაიხედავს). უი! ლევან მოდის!

სოფიო. (მხარულებით) მარალა? ძლივს არ გაუბუ-დავს.

სიღონია. (მოზადებით) ნეტავი თქულით მაინც აღარ მანუქნა, რომ სიყვარული არ გამიცხოვლდეს. . ოჰ! რა ძნელია ვაჭრ უუვარდეს ვინმე და იმისთვისკი ვერ შემც-ნევიანებინოს, სიყვარული, ისკი სხუას უნდა ეაღიწიებოს

დეს. ისიც თუაღიწინ. (მაუბრენდება სოფიოს;) მკობი
იქით ოთახში გიანდები: იქნება საკუთრათა გსურთ ღა-
ზანაკი.

სოფიო. რას ანბობ, ქალო! შენთან დაფარული რა
გვაქვს? შენახარ ჩემი გულის კარბი.

გ. მ. ი. ვ. ლ. 16 .

ივინივე და ლევან. (შემოდის თავის დაკეობით)

ლევან. რამდენი თვე არის, რამდენი წელიწადი და რა-
მდენი საუკუნე რაც აღარ მანახიხართ?

სოფიო. მერე ვაი ბრალა?

ლევან. ღაბუამ არ მოგახსენათ ჩემა აქ ყოფნა?

სოფიო. როგორ არა, სხუაც ბერია დაუმაცა, მაგ-
რამ დიდმა დრომ გაიარა მას აქეთა.

ლევან მიხსუსია მომეცა თორემ აქამდის რა დამა-
ყენებდა, ნუთუ არა ჭკრძისობდე, როგორ სულის სიმ-
შვლეს მამლევს შენი ერთი თვლით დანახვა? თუ მართ-
ლად დამარწმუნებ საყვარულსედ და ასოცამ ჩემს ეჭვებს,
მაშინ რამდენი შემომხედამს მტრულად და ამასაც გეტ-
ყვ შე ვიცო ზოგი ერთნი რომელნიც უკანასკნელს ტო-
ვრებსას გასწირვენ შენის აღერსიანის შეხედვისთვის, მას
გრამ შე უნდა ვაიმზარტაგო შენით ქუჭყანაში. . . ბედმა
შე უნდა მომანიჭოს, შენი მშუტნიერია ოაკი . . .

სიღონია. (გაიგლის, შუროთ უყურებს და მოწიფებით
ღაზანაკობს:) როგორ არ მიყვარდეს ამისთანა მშუტნი-
ერი ქმნილება და როგორ არ უნდა მოვიხმარო ეოკელი
ღონისძიება ამათს განშორებასედ.

სოფიო. რასაკურთხელები დაკრძალვა მშობრებს, მაგრამ
თუ არ გიოხარ როგორ გავაგებინო და, მოხარულიცა
ვარ ლევან, რომ ამისთანა თავისუფალ დროს შემოსველ,
დაუფარავად გპტუვ ყოველსავე, მამჩემს ვაწყენინე და
ამათ აღჩეულს საქმბრსედ უარე უთხარ. შენგან გუ-
ლის გამოცვლა ხომ აღარ შეიძლება, სწორეთ მიიხარ?
ჩემსედ ეჭვ ნულარსედ გქქება, მეყვარება სიკუდილამ-
დის და მიყვარხარ გეფიცები.

ლევან. ეს რა მეუულება!.. განა შენც ეჭვ გაქქს? მამ
მართლა გყვარებივარ და შემოვიდეს მამაშენი მე ესლავ
გამოუცხადებ შენს თხოვნასა. მეშინიან გული აღარა-
ვინ გამოგიცვალარ.

სიდონია (მოჩილებით) ჭხედავთ ამათ სიყვარუ-
ლს?!- უჩინო ძალა! შენ მომეხმარე!..

სოფიო. მამჩემს ჯერ ნურას ეტყვი შენი ჭირიშე,
კვხათრება.

ლევან. რატომ, ვითომ რაღას უნდა მოკვიდილოთ?

სიდონიას (მიუბრუნდება.) თქვენ რატომ ბძანდებით
დაფიქრებული?

სიდონია. როგორ? მე გარგათ გასლავართ.

სოფიო. რასა ბძანებ, სინარულით აღარა გაკებარა,
ხომ იცი როგორ უყვარვარ.

გამოსვლა 17.

ივინიე და ვასტანგ.

ვასტანგ (თავს დაუკრამს და ლევანს კედს ჩამოართ-
მებს) ლევანს გაუმარჯოს! როდის მობძანებულხარ?

ლევან. ეს არის გასული
ვახტანგ. ახალი ამბები. რა არის?

ლევან. რათ მანდა ხსენების ახალი ჯერ ჩემი ამბავი
არა მითქვამსრა.

ვახტანგ. თქვენს? რა მოგხდენიათ განა.

ლევან. არაფერი ისე მოგახსენებ.

ვახტანგ მე შეგონა რამე.

ლევან. ჩემთვისა მინდა არის და არ ვატი თქვენსა
როგორღა იქნება მისაღები, რომ უნდა გავბედა და
სოფიო გთხოვთ. თუ ღირსი ვიქნება თქვენსა შ-
ლობისა.

ვახტანგ. სოფიოს ბედნიერებასა და სასამოვნო რ და
შექნება ქუჩისანსადა, მაგრამ ეს ჩემს სურვილით არავის
იჩავს.

ლევან. თუკი თქვენს ნებას მომტყმთ მაცასტა ვთხოვ.

ვახტანგ. ჩემის მხრივ თანახმა ვარ, თუკი ეს ისურვებ.

ლევან. (სოფიოსთან შივა და კელსა სახსოვს) გთხო-
ვთ თუ ღირსათ მსუდამთ კელი შობამათ.

სოფიო. (კელს აძლევს.)

ლევან. (კელსა და ჰგონის)

ვახტანგ. (სინარულით შეჭურვბს) შჯელ ლევან! მე
ლოტა ხანა არ მიტოვსღია, მაგრამ განგლიღს წლებში
რომ არ შეტოვსღა არ ვინანებღი და ესღაჟი ერთი წა-
მის სიტოტსღე მიმანია ძვრთასად. . რისთვის? იმისთვის,
რომ შევესწრა ჩემი სოფიოს ბედნიერებასა, ანგარიში
არა მამქს რამღენი მოტიქულები მომდიოდა, მაგრამ მ-
გისი სურვილი არავინ იყო და რადგან შენ ადგირჩია,

მე ბევრი მოთმენა აღარ შემიძლიან, მაშნულად მომალე-
დინებ ვჭურცი ესლავ დაიწყო, აი, სამოცს წელში მივი-
წუღვარ და მაგას შეგეუბნებ.

ლევან. ბატონო! თქვენს მაგასა ბძანებთ, მაგრამ მე
უფროც მეშეუბნება, სომ იცით დედანი იდეასი ანას
ჩემს დასთანა და რამდენჯერ მამიწეობის სვეწნა რომ ჩქა-
რს წამოვიდეს, დარწმუნებით თქვენსგან არა ვიცოდირა,
მაგრამ იმასკი ვიწერდი ხოლმე რომ ც დას ვირთამ, და
თუ არ მოვა უიმასთ ვჭურს დაიწყო, წიგნებს წაგა-
გათსებთ რიგორ სვეწნასა მწერს: «ჩემის ლოცვა გურ-
თსეკით უნდა გაბუნდირდე შელოგო და უხემათ ვკარი
არ დაიწროგო» ესლავ უვანასგნულთ დავიბარებ, მოვა,
გარგია, თუ არა და ვვარს დაიწყო. სიკუდილის შეტი
სოფიოსკედ გელს ვერა ამაღებინებსრა.

ვანტანტ. ვმადლობ დმერთსა, ესლა გულ მინც დავა-
ჯერე, და მეტადინება. რომ ჩემი ქალი გათსოვილია,
ამის შემდგომ ვეკლანი შეიტუობენ, აღარც მოციქულე-
ნი გამიწორილებენ გულსა. სომ იცი შელო ჩემს შეტი
მსტუნველი მაგას, არავინა ჭყავს, მსითხსა რადა ვსთ-
ქება. რაც რამ საცხოვრებელი მზადია მაგისი არის.

ლევან. მე მსითვეს არ უეუბნებ; რადგან ჩვენს ერთ-
მანერთი გვივარს გმყოფილნი ვიქნებით.

ვანტანტ. (წამოდგება და ლევანს პირსედ აკოცებს,
ლევანც გელსედ ჭკოცნის). დღეის შემდგომ შენა ხარ
ჩემი თქალის ჩინი შელი და შენგან უნდა შეღირსოს
დასაოლაგება.

ლევან. დმერთმა დიდხანს გაცოცხლოს, ჩვენსთხს

მივარკველათა.

გამოსვლა 13

ივინიკე და სტეფანე ფერშალი (შემოდის იმ სახითვე ჩატყული და კარაბადინით).

კნიასო! ასეთი წამალი მიკუ, რომ ფიტსლავ ფესხედ წამოვაყენე.

(ამათ მოჩიდუბით) თქვენსმა მცემე, სულ გალქილია ზოგირდი ვახვი!.. არა თქვენნი ჭირიმი, სხვა რა შქანდა? ვასტანგ კარგათ არის? ღმერთმა გიშველოს, მოგიო რჩენია.

სტეფანე ფერშალი. კნიასო ლევან, თქვენს როგორღა ბძანდებით?

ლევან როგორღა მხედავთ.

სტეფანე ფერშალი. აბა მაჯა გინასო, მაშინ უფრო შეგატყუოვ. (მაჯას გამოართმევს და უშინჯავს) ოჲ, თქვენსო ბრწყინვაღებავ! თქვენნი სისხლი რა აჩქარებით მომდინარეობს.

ლევან. (იტინის) ხა! ხა! ხა! ჩინებულა ექიმი ბძანდები.

სტეფანე ფერშალი. იმედი მაქქეს ჩემი გონება არ შეტყდეს.

ვასტანგ. რატომ არ მომილოცავ, რომ ლევანმა სლუიო ითხოვა.

სტეფანე ფერშალი ეჲ, რას შატყუებთ.

ვასტანგ. სოფიოს მცემე გადავსწუებოტო და ქორწილიც ჩქარა იქნება

სტეფანე ფერშალი. უაჩად სოფიო! მარგალიტივით

ბიჭვი ავირჩევიადა. (ლევანთან ასლო მივა,) აბა მე მანუქებ, სოფიო ნახეკარზედ ჩემი გაზდილია, ერთი წელია იყო რომ მე ეს სახლი გავიციან, მხრები ჩამოცლადი შექონდა მავისგანა.

ლევან. დაცადე საშენო საჩუქრებს მოგიშნადებ.

სტეფანე ფერშალი. რასა, ესლავ მიითარ თორემ საქმე სხვანაირათ იქნება. კარგს ცხენს ვერა.

ლევან. რატომ არა, აბრეშუმის აბით და წამლების ძარბლებით მოგკრთმევა.

სტეფანე ფერშალი. სოფიო, აბა შენ რადას მამლეკ.

სოფიო. ესლავ შენა გმარებებს ჩემთან ფეშქაშები და შემდგომ ჩემგან მიიღებ

სტეფანე ფერშალი. შაიტა ეგ კრიალესანი მანინტ მას ჩუქე, მეტ მომხლება მამიჩემის ცხონებაში.

სოფიო. რადგან მოხდენას მარწმუნებ კარგს კრიალესანს მოგკრთმევა.

სტეფანე ფერშალი. ახლავი გაქებ. (ლევანს მიუბრუნდება) აი იტოდე რომ შენ ამისთანა ქალს ტრახინონში იატ ვერ იშოვი, მეჩე იათესა და.

სიდონია. სუელეურს ღაზარაკს თავი დანებე.

სტეფანე ფერშალი. რას იღრიჯები, ქუჭყენის ხარჯს შენა გთხოვენ? ავით სომ არა ხარ? ნახე რა წამლები ამოგირჩიო ჩემი კარბადინიდან!...

სიდონია. ავით თუ გავხედი, სწორეთ შენ გაწამლებინებ შენის თავის მსემა.

კასტანგ შჯლო ლევან! ჩემი შამულის საქმეზედ ესლავ ქალადები მომივიდა, რუსული არის და თუ არ შესწუ-

ხდები აბა წამოხმანდი წამოკითხე.

ლეკან. ბატონი ბძანდებით.

ვანტანგ. სოფიო! წამოდი აშოიდე.

(სამნივე გავლენ)

სიდონია. ახ სტეფანე! შენს კარბადინში ნეტავი ასე
ეთი რამ ეწეროს, რამ ვინც მე მინდა იმას გავიყუბით
შემაყვაროს. . .

სტეფანე ფერშადი. სიყვარულის წამალი? ატა მოგეპო-
ბნო: ასეთი რამ მიწერია. რა ღმერთო ვისაც ვი
ამას
ყვედ შაყრი თავის ღლეში გეღარ მოგშორდება.

(მივა კუთხეში სკამს მიადგამს დაჯდება და კარბადი-
ნსა შლის.)

სიდონია. (ხედავს რამ ფერშადი გულს მოდგინეთ
ჩასტკერია, თითონაც დაფიქრდება, დაღონებული გაივლის
და გამოივლის.) დიან? ესა უხდა მოკინმარო ყოველი
ღონისძიება, დღესვე უნდა შევიდე იმის წრუნებაში, რი-
თაც ღონით იქნება უნდა განკიდებნო ლეკანისა და სო-
ფიოს სიყვარული! . . მამამაც ნება მისცა, გადაწვტეს,
ჯუჯანის წერას მხლოდ აღადინებენ დედის მოსვლას,
ლეკან შეუბოკრად ყოველ დღე დაიწეებს აქ სიარულსა
და თვალთ მათურებინებენ კრთმანერთის ალერსს. . .
ესა დიდი ფიქრი მინდა (მივა სკამსვედ და ფიქრში
შევა) დასწევვლა ღმერთმა! რატომ ასე ძილი შევიდება?..
ანკი რა საკვარველია რამ შეძინებოდე? წუხელ მთელი ღამე
ფიქრისაგან არა მძინებია. . (დამთქნარებს. სკამსვედ მი-
ესვენება და ძილი მოუა; ფარდა დაეშვება მჭირეს ხანს,
შტებ გადაიწევა ფარდა და გამოხინდებიან ცოცხალი სუ-

რბაები, შუაში სდგას ლევან, კელში უჭირავს გვირგვინი და სიღონისას აწოდებს, შაგრამ გვერდადგან დანოქილი სოფიო არომევის ამ დროს გამოელჯმება სიღონისას და წამოდგება)

სიღონისა. ოჰ! დიდებულე დიერთო! ეს რა სისმაჩინანსე? ჩემის გულის მასიამოგნებელი. . გუროსეუელ იუოს განგებაო, საგელი შენი! . . ვითომც მღუღელი ვაჭარისა გვეწრდა მე და ლევანს. ეს ეუო გვირგვინი უნდა დაეღა. . ახლავი სწორეთ გაგებდავ უთოთთ გავამარჯუწებ. . (საზოგადოებისაკენ). ჩემი გელთ ნაწერა და სოფიოსია ისე ჭკავს ერთმანერთს, რომ ვერავინ ვერ განჩევს; ბოჭის დაქართაშიმ და ხვალ აღრიან გაგესავნი, შიგრა წყრია ხომ ვერ გაიგებს.

(მივა და დასწერს, რა გაათავებს, ვითსულობს)

«საყვარელე ლევან! ჩემი თუ სიყვარული გაქვს ჩუწნისა აღარ მოხვდე; მე და მამა ჩემს შენგამო დიდი ღაპარავი მოგვადე, გგონებ მეგობრების რჩევით, რომელსაც შემდგომი სცნ ბ და მანამ თითონვე არ შემოცო გესგეწება არ შოვა შენთან და ბოდიშს არ შოინდას, მეც აღარ შინდა რომ აქლა გაიარო, ეს თხოვნა აუტო დებელი ვალა და იმედითა მაქვს დასრულე.

შენი სოფიო »

ახლა ლევანის შაგვრათაც სოფიოსთან წიტნს გააკეთებ, ასოებს სხმს: ტროსაკით გადაგიღებ, ვერ ვრთმანერთს დაჯაშორებ და შემდგომ ასეთს რასმე ვიფიქრებ, რომ ვიდუც გათავდას საქმე .

სტეფანე ფერშალი. (უჯუბ კეთხიღგან წამაიძახებს) სიღონია! აქვე ბძანდები? თავი გამასქლა ამდენის ძეხ-
ნით და აი, რა სწერია, საკურკელი წამალი თუ აქ იძო-
ება სადმე! .

სიღონია. (მოჩიდებით.) თუადი შენც დავიდა და
შენს წამალსაცა! ვახ, თუ სულ გამიგონა რასაც ვლ-
პარაკობდი! . .

სტეფანე ფერშალი. შენ რაც უნდა სიკეთე გიყო,
ვერ დავანახე მძლავრო, წავიდე სვე იმართანა, მე უფ-
რო გიყი ვიყავ თვალეხი დავითსარე. (გაუა.)

სიღონია სომ არა გაიგონა ამ შირ ბოშმა კაცმა, აბა
ერთი წვიდე არა წამოვროშოვს. (ანქარებით გაუა)

ფარდა დაეშვება.

მოქმედება 2.

თეატრი წარმოადგენს ბაღს; შიდაშირ წყალი ჩა-
მოუდის, საღამო უში არის.

გამოსვლა 1 .

(ვასტანგ, სააღ და ლაშუა, ჰირველნი ორნი ხის ქვეშ
სხედან და ლაშუა ბიჭი თავს ადგა.)

ვასტანგ. მშუტნიერი ბუნება შენუ ზომიჭუდები, მიხე-
და ამ შეფუთქენილს ხეებსა.

სააღ. ღმერთმა ნუ მოგაკლავს: ყოველით კერძო შე-
მუღი ცხოვრება გაქვს, ერთი ვაჟი დაუგლია ღმერთს

შენთვის და ისიც სომ სოფიომ მოგიპოვა.

ვასტანგ. სად არის, მე ამოთენმა დღესა და ხვალმა სომ დაბურეხული ვიყავ და უფრო დამაბერა და სასოწარკვეთთილებში შემოიყვანა, რა დღესაც მაგათ ვალს მოვიძიებ და ვუწერ დაწერილსა ვნახე, მაშინ სიკუდილისათვის ნულარ შემობრალბ.

საად სასოწარკვეთილება, სასო წარკვეთილება! . . კაცი როგორც სუსტი ქმნილება ეძლევა ხოლმე უბრა. ღო საგნზედ გაწირულებას, ივიწყებს ყოველსავე ამ ქმნიანსავე და მიეტემა რაღაც უსწრულობითი საგნე ფიქრებსა, მაგრამ კაცი ის არის, ვინც არა ვითარსა გულის ქეჭნას აჭეკება. არის მომთმენი ყოველს მწუნსა რებაში და განსდევნის ბოროტს.

ვასტანგ. თვალწინ კი აღარ უნდა წარმოიდგინოს რომ, ამ დროებით ანრდილსა და უძღურს სოფელში ყოველივე ამაოა: სიმდიდრე და სიგლახავე, შეფე და მოხნა, ორნივე ერთათ და ერთის განონით შეეტეპიან ბუნების საშემუნვარო წესს, აი ალექსანდრე შაკედონელმა, მოელს ქმნიანსავედ გამოჩენილმა გმირთ-გმირმა, — სი-გუდილის დროს, მოელი თაკისი ჯარი შეაკრებისა, ჩაიტვა სამეფო ტანასამოსი, წამოისხა პოროფირი, დაიდგა გვრ-გვნი ფნჯრადმ გარდახელა თუალთ უწდომს დაშქარს და ქსთქუა: «ამაოება ამაოებათა, ხოლო ყოველი ამაოთ მივალსო» ჩუწნგი არ უნდა მივხედოთ დროს ბრუნეს?

საად. დუთის ქმნილება მიუწოთშეღია კაცისაგან, მა-გრამ ჩუწნ ვართ განა მადრიელნი?

ვასტანგ. რა არის თუ ერთის მხრით მოწყალება ში-

უნდაც კაცისათვის შეიძლოს გზით სულ დაუტარებელი-
ბის რამდენიმე გაშვება ის სავსება აღარ ახსოვს კაცსა.

ზაქარია. ეგ ამისთვის, რომ სინამდვილე დანერგულა უოკელს
ადამიანში, ერთი თხოვნა აურევლდება, შეიძლება უდიდესი
მოუხდობა და შეიძლება რომ მიტოვდეს მისთვისაც მოინდომებს.
კერძოდ დროს ვერ დასცხრება კაცი.

ლანუა. (რომელიც აქნობაშდის ჩემით იდგა) თქვენს
ჭირშივე, ბატონებო! ერთი მეც მინდა მოგახსენოთ
რამე.

გასტანტ. სთქვ! რას ანობ?

ლანუა. თუკი ამ ქვეყნისა უოკელისთვის თქვენ იცით,
ნეტა ესეი აღარ იცით: კაცი რომ გვდება, იმისი სული
სად მიდის? ან იქნებ ბატონს უმობს არას?

გასტანტ. ის არ გერჩივნა ისევე ჩემთანა ადგარეყავ. ახა
ეგ რა საკითხავი არის.

ლანუა. რატომ? თქვენმა მშემ ძაღვან გზნდა ამას
შეტყობა. მთელი ხალხი ღებულს სულ ამასა ჭკითხვენ
ხალხში და სწორეს არას გვეუბნება «ასე სწორიაო, მრავ
ვალ არიან სავანენი სახლისა მამისა ჩემისასაო» და შე რა
გაკვირვებ ამისი.

გამოსვლა 2.

ივინიკე და გიორგი.

გიორგი. (შორიდანვე) ბატონებო! ძველი ბუღბუ-
ლები კარგს ადგილს დაბმანებულხართ! ძლივს ტიპოვ-
ნეთ. (ამათ მოახლოვდება, თავს დაუჭრამს და კვლს
ჩამოართმებს.)

კანტანგ. რა უყოთ! რადგან ძველი ხალხი გართ, ძველის ანბების მოგონებით ვსიამოვნებთ ამ მიყრთუ-ბულს ადგილს, და ახლა თქვენსგან მოგვემტება მხიარულება. ემიწვლა გაცო, აი, სვამსედ დაბანდი (სვამს უთავაზებს.)

გიორგი. (დაჯდება და მიისედ მოიხედამს ბაღისკენ) ბატონო! ახლანდელს დროსერ რომ მოგოქინებთ, ახა უწინ საღ იყო ამისთანა მშუტნიერს ჰლანსედ გაკეთუ-ბული ბაღი, ბესეტებით და ყვავილებით შემყული.

ზაალ. მამ გეტყობა არა გცოდნის ჩუტნი ძველი ცხოვრება!.. ლევან შეეეს ასეთი ბაღი ჭქონია გაკეთუ-ბული რომ ქუტყანასედ რაც ყვავილებია და რასცდი აქაური ბუნება შეიწუნარება, ყოველსავე იმ ბაღში ნა-სამდა კაცი.

გიორგი. ბაღი ვსთქუათ ჭქონდა, ეს მშუტნიერი შე-ბიდი სადღა იყო? მუნსლები დამტვრული ჭქონათ ბე-რის მოკეცით.

კანტანგ. მთავრით სსდომაც კანტანგ შეუემ შეშიოცა-ნა საქართველში, თორემ მანამდის სელსედ მსხდარან, რომელსაც ბერძულის სიტყვით უწოდებთ, სვამად.

გიორგი. ნეტა რას მიბძანებთ, სანლობის წაყვანა რომ ჭდომოდათ საღმე, უნდა ჩაესხთ ურემში და ერ-თის დღის სავალი სამს დღეს ძღვას გაეტარებინათ, მაგრამ ახლა მშუტნიერის ეჭიჭაყით სამდღის სავალს ერთს დღეს გაირბენს და იქნება ინებოს ღმერთმა რეანის გზუ-ბიცი ჩქარა გაგვაკეთონ.

ზაალ. გარწმუნებ, უწინ ურემში სსდომა სრულებით

არ იყო, რომელი თავადის შვილი ჩასხვდა სახლობას უ-
რუმში?— ცხენები ჰყვანდათ ვშუქნიარის რასტით და ცხე-
ნის მომართულობით ხმხედრდებოდნენ, იმათ არც გადა-
ბრუნებისა ეშინოდათ და არც ეკიზაყის დამტვრევისა,
შუწინ ეტლს რომ ეძახოდნენ ის ისევე ეკიზაყი არ იყო?
და თუ რკინის გზას გაგვიკეთებენ ხრც ის გაგვივირს-
ჯება, საბერძნეთის განათლებას ეგროზიას ჟერადტ კერ შო-
სწევა.

(ამ დროს შორით მოისმის ზურნის ხმა).

გიორგი. ოჰ! რა მგუმუნგაა ეს ხმაზედ უკვრენ.

გამოსვლა 5 .

ივინოვე და სტეფანე ფერშალი

(სტეფანე ფერშალი ჩამოდის გორიდან კარაბადინით
და ზურნის ხმას აყოლებს ამ სიმღერას...)

აქ ეს სწორია ხალხი ატუუვე.

თუნდ ნუ მოარჩენ ფული აგროვე,

რამთენაც მოკვდეს მანა აძლივე.

შენგი ქედეხში ბლომათ დალივე,

(ზურნა ჩანუძლება) სტეფანე ფერშალი ამ ბაღს მო-
ახლოვდება, მიხედვის და ბაღში ვახტანგს დაინახა-
ვს, საძღერას თავს დასუბებს, ამათეკს გამოსწევს
და თავს მოლაპარაკობს:)

რა შესაძლებელია! გალა წამსვლია თუ ნიშადური? ჩემი
შვილები ხომ არ არიან?.. დღეს ერთს ადგილს მიმიფიქნეს,
ვიღაცა ტივისავით გაბერილი, მოქალაქე აყო, შათსრეს

მუტელს იტყობსო, ლეკებისკან მინახამს, ვათ-მეოფს გულისედ ყურს დაადებენ ხოლმე, მეც ისე: ხან ყური დაუდე, ხან გულისედ კილა წაესვი, მაგრამ მე იმისი ვერა გავიგერა .. ეშმაკმა იცის და ჭაჭმა მუტელში რა ქის! გარედან აფოს გიდე ჭო! — საბნელეთში მე რა გავიგო? ხან ზარა დაგალებინე ისე ჩაესედე, შავრამ რას დაგინახაშდი? ადექ და შაბიამანი შეეჭამე! ცხადათ ვიცი ამ ორს დეეში მოკვდება! — მოკვდება და დამარხვენ, ქელესშიაც დავითრობი: რა შინაღვლება ერთი მოქალაქე დეკლდეს ქალაქსა, იქნება ბევრმაც მოისვენოს იმისატანს: ასე ამბობენ, თუნგრ ექვს შაურაისს დვინოს, შანეთათა ჭეიდლო ..

(ამდროს მოახლოვდება ვახტანგს)

ვახტანგ. რას ბოღამ იყრშალო?

სტეფანე იყრშალო (ამათ თავს უგრაჟს; ვახტანგს) არა იყრს! ერთი ვათ მეოფე დღეს იყრსედ წამოვაყენე!.

საად. ბაჩქალა იყრშალო! კი ამბობდენ არა იცის რაო ..

სტეფანე იყრშალო. ამ ორდღეში სრულებით მოარხება .. (მოარიღებით) რადგან მოკვდება მოარხება მამ რა მოუ! ..

გიორგი. თუ მაგრე არხენ, ერთხელ მე როგორ არ შემატეე, რათა ვარ ასე გამხდარი?

სტეფანე იყრშალო, მაგას რა დილა შეტეობა უნდა. აი, ხე, რომ ახმება, იტოდე იმას ჭია შეუფლება და ის არის იმის განმობის მისესი; თქუნიტ ათასი იაქრე და მწუნარება ჭიასავით გულში ჩატყდომათ და ჭეკრქლებით. აბა მე რატომ არა ვსტყუარქდება? ამიტომ რომ მწუნარება არტვი ვიცი რა იყრია!

გიორგი. დარწმუნებული ვარ შენ მომეტებულის ფიქრით არ შეწუხდები.

სტეფანე ფერშალი. როგორც მე დაგარიგო ისე მოიქეცი, მაშინ ნახავ შენს გასუქებას.

გიორგი. ახა, მასწავლე. როგორ?

სტეფანე ფერშალი. ღანწვეტის თამაშობას თავა დაანებე, რომ ვაბე იბერტყება, სადილათ გარაბ ტას ჭამსა, რა უუაისო მოგცემს, დენის მაგივრათ წელის სმასა, შერშე სომ ბულვარში უნდა ქაელო და რაღა ვინა შეგძრება? ახლა ღამის ოთხ საათამდის უძილობასა და თუ ამეებს ჩამოეხსნები ნახე შერე შენი გასუქება.

ზაალ ეს დარიგება ძალიან გარგი, მაგრამ გარაშეტა რაღა არის?

სტეფანე ფერშალი. ბატონო ვახტანგ! აის იმ დღეს იქნებნსა რომ ვსჭამე.

ვახტანგ. არ ვიცი რომელს ანობ.

სტეფანე ფერშალი. აის, თუთრ, თუთრა...

ვახტანგ. ჭო! მაგარინი?

სტეფანე ფერშალი. ახა ისა აი.

ვახტანგ. სულ რომ შენ, ჩუწნ სადილ გასშამყდა სხარ, იქნება გვიამოს ერთხელ შენც დაგვატიყე.

სტეფანე ფერშალი. ახ! სეტავი შეწუთოთორომ, ჩემი თავი მოგიკუდეთ თუ მაგარი არ მივიყვანო და მთელი ძროხა არ მიუტანო, უნდოდეს უანე გააკეთოს, უნდოდეს ბლამანკე და უნდოდეს მარლუა, თუნდა ის ერთი ძროხა სულ მოახშაროს არას ვინაღვლი.

(ერთობ იტინიან)

სადა. რას ამბობ ფერშადო, რატ შენ სავსელები
ნ.მოსთვალე გავიწილა ძროხის ხორციისა.

სტეფანე ფერშადი. მამ რასა უნდა? ქათმებისა თუ
ბატებისა?

გიორგი. უილეს და ბღ.მ.ნყეს, წებოთი და შაქრით
აკეთებენ, რას ამბობ.

სტეფანე ფერშადი. ეს რა მესმის თქუტნა ჭარიმეთ!
ხომ დაიწმლეებით, წებო. მოდუღებულა. სავსებს ერთს
მანერთს არ დაჭკამის, მეტი იტყან ექიმმა ვერა გვიშ-
ველარა. ახა მე რადან უშკელა? თუ არ მატყუბთ გა-
ვიწილა.

გიორგი. მაგან თავა დაანებე. ერთი ეს მათხან, კვ
შენდადი რომელს მანადში მიიღე!

სტეფანე ფერშადი. ესა? (კელს იღებს მენდადსედ)
დაღისტნის რამში, რატ კნაახო რა ანებია მოხდა მ-
შინ, სწორეთ სხუა ხელსა გარდა რთხანა ღსუკრალი
მოკლეს.

გიორგი. საქართველოში რთხანა ღსუკრალი ძღვს
ყოფ და ბარემ ასე თქუ რამ მარტო შენდა გადარჩე-
ნიღხან ქუტყანაში და ჩეტნ ხადანდა ვართ.

სტეფანე ფერშადი. მამ ტუუალს ვანობ, ასე არ
იყო? მათემ გვიწიანთ მექათათ შაქრს ნაშკონითუ?

გიორგი. ამ დღეს ერთს ადგილს დამატყუბული
გახლდი, სწორეთ ამ გვარი გვეხნა დაიწყო ერთში უმს-
გავსო მადონში, იმის თავში ერთი ბურტყელის წონა
ჭკუა არ მოიხოკება, არც სწავლა, არც სდილობა, ის
ჭკიულს ახულებებს დაჭყურებს და იბღანებება, ადრას

ვის რათ ავლებს, საკურკელია პატარა ამლეკენ. იმას
გატობრიობასკა აღარ უუურბენ, ფუტურა სქა რომა
ჭტავს.

ზხალ. აჭმდის შინსდათ ჩინი დიდთ, თორემ
ქსლს, გატობრიობას უუურბენ და არა იმას ზი-
ზილ ვიპილავს.

სტოვსკი ფრმალი. ფულებს უუურბენ, ფულებს.
ამასკა აღარ ამბობთ.

გიორგი. აქ იქნენ კიდევ მაწვეულები ნახუნაკი და
დიანბეკი, იმათ ღაპრაკსეღვი ბეკრი ვიტანეთ, და-
ანბეკი თავას თავს უჩვენებდა სასოგადობას დადით
მცოდნეთ და სულ დაბადებულ ღაპრაკობდა. მოჭევა
ათნი მცნებანი, ჰარკელი სოჭუა. მეორე, მესამე, მეოთ-
ხე, მეხუთე, ასე რომ სულ ბოლომდის ჩამოთვალა და
შემდგომ გადავიდა «არა მოილო ქრთაშა უბრადოსა ზე-
დათ» ამ დროს ნახუნაკმა წერომათ შეჭკდა: რას რა-
ტამ შენ უმისტავსოგო, კარგათ გიწნობ რატ შეჯლი ხარ
და როგორც იჭეკიო დაიჭადე შე შენ აქაურს კამჩატ-
კაში გაგზავნიო, ერთს მიუბრუნდი და ვჭკითხე: კამჩა-
ტა რომელი არას და სადა გზავნიან მეთქა? მთაშიაო
შეპასუხა. . . იქ კიდევ უჩვენია! . ასეთი ხალხია, რომ
სულ დაჭედეფს საცოდავებს ვად იმათი ბრადიოა იმ
დიდ მცოდნეს, ბოლოსკი ავთ ჩაუწუდა ხმა.

ვახტანგ. დიამბეგის ამბავსკი ნულარ გამაგონებთ! რატ
ისინი ქრთაშებითა გველეფენ, ნეტავი საქმეს დაბოლო-
ებუხ მაინტ მისტენ.

ზხალ. შე თითონ დიანბეგმა არ დამტანჯა მამულე.

ბეს დავაზედა? ბატონო, ჩემი საკუთრება გინდამ წამო-
როო. შატყუა, აი დღეს დავაბოლოკებ საქმეს, აი ხვალა,
ამ დღესხვალობაშია, შემატყობინა რომ ქრთაში უნდა,
შეტ ავდექი გავაკრებულაი და მივედი დურგალთან, ერთა
დიდი თავი შაქარი მივტანინე, შევესკვეწე დურგათს რომ
სწორეთ იმ შაქრის მგზავსი ხე გაეთაღა ჩემთვის, მა-
რთლათ ორ საათდელ მომიმხნადა სწორეთ იმტოლი
გათლილი ხე. ის შაქარი ამოვიღე და ხე, ქაღალდში
შევაკრევიანე, საღამო უამსედ დიასბეგს გაუგზავნე, მე-
ორე დღესეუ დავებარებიანე და საქმე შესრულებული და-
შახვედრა, მადლობა უთხარ და წამოვედი, როდესაც იმ
შაქრის გატენა მოენდომებიანათ სეირი ისა ყოფილიყო,
ამხნადა: თურმე ახ რა ჩინებული შაქრია ძნელათა ტყ-
დებოდა როდესაც ეხას ხეთ და სულ ტყცნლი ეყარა ში-
რიდანა, ესლასადაც შემხედება თავს ადარ მიკრამს.

გამოსულა 4.

ისინივე და ანდრია ბიჭი.

ანდრია. ბატონო! შინ სტუმრები გიხლენ და თქვენნი
ნასვა უნდათ.

ვახტანგ. ვინ არიან?

ანდრია. მე კერ ვიტნობ.

ვახტანგ. ბატონებო წამობმანდიით, წავიდეო.

(სუფეველანი გაკლენ ფერშაღის მეტი.)

გამოსვლა 5.

იგივე და სიღონას.

სიღონას. (შიხუღამონედვს და ფერშალს დაინახავს) მნელი არ არის რომ, ვინც ადამიანს ყველასკად მომატებულათ ეჭვებოდეს, სადაც გაიროს, ის წინ დასვდეს. რას უსახარ აქა, რატომ შენც იმით არ გაჭედილხარ?

სტეფანე ფერშალი. მე შენ რას გიშლი შე კარგად დაშინაო თუ გინდა შენც მოდა აქ დაჯექი ვიღაპარაკოთ.

სიღონას არ ამხანაგურაოცი შელაპარაკები და ვიცი ვის უყადრებ თავსა, რომ გეხუმრებთა იმ ტომი?

სტეფანე ფერშალი. ეე ჭე. სეტა რაქნა! მე ვინა გტონავარ? შენსედ ნაკლები კატი შედევარ? სოფიოკა არა თავიღობს ჩემთან დაპარავსა და შენ ვინა ხარ? აა კნლაც უნდა წავიდე და უამბო რადაც ლეგან იმასე შელაპარაკა.

სიღონას. (შეკრთომით). შენ, განა დღეს ლეგონთან იუაგი?

სტეფანე ფერშალი. შენ რა დავა გაქვს.

სიღონას. თუ დმურთა გწამს სწორკო მითხარ.

სტეფანე ფერშალი. მე დღესკა არა ვუოფილვარ, მან გრამ სუფ იქა ვარ სოფიქ.

სიღონას (მორიდებით). მე სნჭა შეგონა რამე! ფერშალი! შენ მაც მათქმამოქმას თავი დაანებე; ანა რა შენი საქმეა, რაც იქ ვიღაპარაგნათ, აქ სოფიოკს შოუ სიღო. . იქნება გეგონოს, სოფიოკს მაგით ძალიანი თავი შეყვარო? კიდევაც აბოგლებს მახსარათა. . .

სტეფანე ფერშალი. ხმის ამოდებას შენ დაშლი? რატომ ნუგას ვიტყვი? სოფიოც განა ყველას შენსაგითა ღანძლავს, შენ რომ გამხარტაუნდი ჭარგი არის? (საზოგადოებისაკენ) იმათ რათ უყვართ ასე, ამისათვის რასეუდ გიუღებან? შენ ვინ დამიჯერებს, თორემ თუნდ დავიფიოც ცუკ ამას ვიდრეა შურს. . .

სიღონია. ვანტანგმა თუ შეგიტყუა ქალთან აშბების მოზადვა, შევამკვლობასა სელიდამ გაგატადებინებს.

სტეფანე ფერშალი. ვინღა ეტყუას ვანტანგს თუ არ შენა? (ფურცლებით გავა)

გამოსვლა. 6.

იგივე და სოფიო.

სოფიო (შემოდის ჭმუნვარეს სახით; წიგნი უჭირავს კელში) სიღონია, აქა ხარ? რამდენი გეძებე და გერ გიზოვნე, მერე მითხრეს შენი წამოსვლა და შეც აქეთ გასმოსწივე. . . აჭა წაიკითხე ლეკანისაგან რა წაიგნა შიშის ვიდა. . . წყუელი იეოს, ის რომლისაღ გული შინდობის კატსა! იმათი ბუნება სავსე ყოფილა ბოროტებით. . . ნეტა ვინ დასწყვკლა ჩემი ქეჭუნად გამოცემას ვაძრს კუღავა! თუ არავინ და, რათ უსხუქრა ჩემი სიტოცნლე უოკელ უმ ვაებას და გულის დამბნელებელს ოხვრას. . . ოხ! რა მნელად მოსათემნი სიტოცნლე განუძლია ქეჭუნანს ჩემ წის, სადაც ყოველნი ბრწყინვალე დღენი უნდა შეიცვალონ ჩემთვის შვით და ბნელათ! . . . ამას ამბობენ ჭატებთ და მქარებელი ხასიათი და ერთგულება ჩემსმა უფრო მომტყულებს არის ვიდრე ქალებმათა არა სხინს

ამათ? . . . ლევან მიყვარდა ჩემს თავსეუდ უშეტესად და აი
სიყვარულის ნაყოფი.

(წიგნს აძლევს სიღონის, წაიკითხე . . . სიღონაა ხმა
შაღლა კითხულობს)

აუძრავი სოფიო! თეატრ სულთ და გულთ მი-
ყვარსარ და მსურდა შენით ვუოჯიჯიყუა ბედნიერი, ჩემი
სიტყვებზე და ცხვერება მსხვერპლად უნდა შექმნიდა
შენიყრ, მაგრამ დღეს დედნიშისაგან მივიღე წიგნი, რა-
მელშიაღ შწერს თვთ დიდს ავითყოფობას და იქ მიბა-
რებს, ატრეოფე ნების მოუცუქმლობას, ცოლის შერთვაყედ .
კარგათ იფი სოფიო, რომ მშობლის უჩინობა არის
დუთის სწყენი და უნდა დაჭოჩინილდე იმის წყევს ჩუქრ
კუთილს არ დატყყრდა . . .

სოფიო. (სასოტადოებისაგან.) მამ შური რაღათ
უთხარნი მამჩემს სხვს შერთვაყედ

სიღონა (ტანგრძელებს კითხვას.)

. . . უნდა მოგწერო, რომ სჩქაროთ მივდევარ შენი
უნახავი რადგან კიტი ნახვით უფრო უსიამოვნება მოს-
დებოდა, უნამეტნავიად მამიშენისაგან . . . ესლა თავისუ-
ფალი ხარ და შეგიძლიან შეირთო ის, ვინც შენა ცხურს;
მეტი მომიტყეე! . . .

ლევან

სოფიო. აი, ერთგულება კაცისა! . . .

სიღონა. (წიგნს აძლევს სოფიოს და ცრუის ცტყუ-
ბით.) ეს რა მესმის შენა ჭირიმე! აბა ჩემო სოფიო,
ამას ბუბუნებოდი, ჯერ დამტკიცებთ წაიკითხე იმის
ტულსედ რა სწყრია და მეტე ისე შიანდე შენი ტული და

სული მყოფი . რატომ არ იცოდა, ა'ე დღვლად არ იქ-
ნებოდა ჭაჭის ცნობა, . . გითხარა თუ არა: ცუბიერობს
მყოფი? . .

სოფიო როგორ შეიძლება, თქუტნი ჭირაშე. ჭაჭის
გულიდგან აშოაიითხოს აღმანმა ყოველა ბოროტება
რომელიც დანუგილია მასში.

სიღონა, შე ჩემას მხრივ, ამას გირჩევა: შეაფურთხე
ეშმაკს და ნულარჭვი მოიგონებს! . თუკი ის დავთმობს,
შენ რაღა ხეყწნა გმარებებს, შენი ჭირაშე ღარბი კა-
ცის შული ხარ და ღატაჰისა. . ათასნი იმასეღ უგეთეს-
ნი სსჰანი არიან, რომელიც კიდეც ინატრიან შენ შერ-
ოფას, ხვალევე საჩქაროთ გადაიწერე ზრუარი და გული მო-
სწუტე, მანამ ჩუტნ სამხლვარს გასტდება შენ ქორწილს
ტაიებს და ის უფრო სინანულში შევა, დამერწმუნე.

სოფიო, მაგას როგორ შეუბნები სიღონაჰ? . შეკი-
დევ არა შჯუარა იმასაგან დღატი, იქნება მტღაღეს და
შმაწვლურად თითონკი შექეტოჯეს.

სიღონა. გულის კიდევ ენდობი? დანებე თავი და იშ
დამტკიტობას დააფემნე, რომელიც ხელში გიჭარმს.

სოფიო. (წიგნს უფურებს) რა უეო! გელი სწორეთ
იმასიბ, მაგრამ ჭარბი თითქო სხვისა . გულის თავი
დაანებეო! . არა! ამბობენ გულიგულთ მისანიაო, უნდა
შეესწერო წიგნი და სარწმუნოთ შეკიტეო: ეს საჭმალ
შისუყნი არ არის. .

სიღონა რას ამბობ! არაღდეს არ იფიქრო წიგნის
მიწერა! . რაც უნდა სიუჭარულის ღელვა აწუხებდეს ჭა-
ღია, მაინც მაგრე თავი არ უნდა დამდობლოს. რა-

რატომ არ იცი, მაგით უფრო სიამაყეს შეეცემა, გაშოს
იტანს და შენს წიგნს ქუჩისუბნში დაატარებს.

სოფიო. **ოჰ!** რა ძნელია რომ გული უშფოთავდეს
აღაშანს. . ვისთვის ამ ჩემს მწუხარებას სიღონის გაუ-
ზიარებ და იმის ნეგატივით გავკრთობი შეტვი, მაგრამ
ესღა უარესი მომივიდა. . ერთს ადგილს ვერ გამოვიდა. .
შინ რომ ავიდე, მამასემა შეშინებს და ამ ამღვრეუ-
ლობას სევდიანობას არ მინდა რომ ახრათაცვი მაგას-
გადრო თორემ ან იმას მოკლავს და ან ერთს საშინელს
შეფოთს მოახდენს. . არა! მანამ საფუძვლიანათ არ გა-
ვიგებ, არავის შევატუბანებ.

სიღონი. როგორ შეიძლება მამას გაატეზინო! . . შე-
ტადრე ამისათვის რომ სულ შენი ბრალი არის, კარგსა
გრთავდა და არ დაუჟერე, ესღა იმასაც მოკლავს და
თითონაც მოკუდება. (მოხრადებით) უნდა ყოველის დო-
ნასიძებით ვეცადო რომ ეჭვ არ აიღოს თორემ და-
ვიღებები.

სოფიო. (გაიგლის და გამოიგლის, შემდგომ მისკ-
დავს მთვარეს.) **ოჰ!** სეტავი იმ დღეს, მთვარე, როდესაც
სამი ოთხი დღისა იყავ! . მახსოვს, მთვარე, შენს გა-
მოჩენასედ ლეონის სიტყვები: სიტყვით აწიღო თეთს
რო ფული, და შითხრა: «მოდი მთვარე ჩემსედ ღაინ-
სეო ამბობენ ვითომც ჭკუიან კაცს ეთქოს, თუ თეთრ
ფულსედ მთვარეს დაინახავს და გვერდით მოაყენებს
ვინცა სურს, სულ ერთათ ყოფნით გაატარებენ იმ თქ-
საო ჩემს ალვარულეთ ეს, მაგრამ კარგათ არ და-
ცადე: ესღა საუკუნოთ შიორდება. . თხუთშეტის დღის

შეთქარვე! გამოიწვა და დანახვე ჩემი გლოდენი ტანზე . . .

სიღონია. თუ ღმერთი გწამს სხუთ სხვანსად იღვანებ-
რავე. რას ჩადგოდა, შენ შავით შენი დაგეშართება და
თავშიაღ ქუთ უნღია.

სოფიო. ჩემო სიღონია! კაცს რატ შენი აწუხებს, სუღ
ის აგონდება, ვისაც არა სტკივარა, არც მტკივნეუ-
ლობასა ჭკრძნობს.

სიღონია. ქალო! ცოლ-ქმრობა ღმერთი განგება
არის: რაშდენსკელ უოფილა გარდაწვეტილია საქვე, მაგ-
რამ ჩაშდელა და თანკი არეინ გადაჭყოლა, განა შენ
ხარ შარტო შავალითი.

სოფიო. სწორეთ, ასე მგონია, შარტო შე ვიყო შა-
ვალთი, დამერწმუნე! ვისაც ჩუწნსავით ევგარუბოდათ
ერთმანერთი, სიკუდილი ირჩევდენ, ვადრე განშორებას .

სიღონია. (შორიდებით) თუ სიყვარულია სხუთ, ეს
არის სიყურული! მაგრამ ჩემი სიყვარული კადე სუღ სხუთ
ნაირია, მუათათ შეუუვარდებოდა ვისქის ჩუმსავითა . . .
(სოფიოს.) სიყვარულისგან დას ბევრს მოუგლავს თავი
მაგრამ შენ ღმერთმა დაგიფაროს.

სოფიო. გარწმუნებ, მეც ან სიკუდილს მივეცემა და
ან ჩუწნს ვავშირს არ დავარდევე.

სიღონია. (სასოგადოებისაკენ.) რა გარგი იქნება
რომ თითონვე მოიფიქროს თავისი სიკუდილი, მაგრამ
შავს სად შეუძლიან? ამ გუბარი გავონებისაც ეშანან . .
შე რას ვაკეთებ. — შე მივსცემ სიკუდილს, მოვარჩენ ტან-
ჯუბას. მაშ რა უყო? რომ შემატეონ ღვეანთან სიღ-
რუთ. წიგნის მიწობა, ან სოფიოსთან ღვეანისგან უსა

რის მოწერა, ხომ დავიღუპები! . ძნელი გასახედავია. შაკამ ეს უფრო ძნელი ან არის, რომ შემიტყონ და სირცხვილი გვჭამო? ხომ ვიფი მაშინვე დამითხოვენ და შაშინ ისევ ისეთი გლახა შევაქნები, რა გლახად მოკვდიქ ამათ კარსა. . მე ხომ მაშინვე მოვჭკუდები და ჩემს სიამჭუდილს ეს მოკვდეს. (ნაფიქრდება) ექ! რატომ მონდეს მოხდეს: სიბრალულს აქ ადგილი აღარ აქვს. .

სოფიო. (წამოვა სიღონისკენ) რა ვქნა? გულა რა გორდატ მიშოთავს, თითქოს ჩემს თავსედ რაღაც იყოს მოსასულელი. .

სიღონა. სევდა, ფიქრი და აღრუული გრძნობანი გიხატვენ მაგარ.

სოფიო. წავიდე ასევე სეპე ქუჩებში, ეგებ ნიავმა სული მომბრუნოს სედავ როგორ მეწვს (გელს იღებს გულსედ)

სიღონა. (შარტო) როგორ შევსრცე სიჭუდილს? სწამლავს ვერ ვიშოვნი. . ფერმალს რომ გაუსიხონ მაშინვე დაიყვრებს. . ხანჯლით? გელი შეუჩევარი მაქვს, ამიგანკალდება და ვერ მოვჭკვავ. . (ფიქრობს) ოქ, ეს კარგი მომაგონდა! აქ რომ წყალი ჩამოღის დიდა, მივიტყუებ ნაპირს, გელსა გჭკრავ და შიგ ჩავაგდებ: მაშინვე დაარს ჩიბს. . სწორეთ, ასე სჯობია! . შეშდომ მე შევიქ ყვრილს და როდესაც მოვლენ, გატევი ტყუილგან შესტდა და წყალში გადავშვა მეოქი. - სწორეთ ასე სჯობს! . რაკი სოფიო აღარ იქნება, იშვდი მაქვს ლევან მე დავისკუთრო. . იმიუნ სატსოვრებულს ლევან თავს ან ღანებებს (ამ ფიქრში ხანდისხან შორიდგან სოფიოს უყურებს;

ბოლახს დაუძახებს:) სოფიო! სოფიო!

სოფიო (წაშოკვა სიდონიასკენ) რა გინდა ქალო? აქ უფრო სიტყვების დამარჯჳველს და გულის დამანტრ-
ებელს ფიქრებსში ვარ გატარებული.

სიდონია. მართლა, რა ფერი დაგდებია? ისე ვიღანაა
ჩაკოთ და გაუარ გამოვიანოთ. . (მიიუგუნს წყალთან და
ცდილობს კეფი ჰგვანს, მაგრამ კელს რომ შატანს ახ-
ლო, კელები უგანგალებს და ჳერ ბედავს სოფიოს ჩაგ-
დებას.)

სოფიო. რა ანის, გცივა? რატომ მაგრე განგალები? .

სიდონია. გაჳკურებასაგან მომდის . ახ! უფლება შქა-
ნდეს ესა ლეენსუდ! .

სოფიო. ნეტავი გქანდეს უფლება ჩემთვისაც სასარ-
გებლო იყოს შე თათონ უნდა წაკიდე ლეენთან და გჳკა-
თხრეს იყო იმისი ალთქმანქეს იყო იმისი სიუჳარული? .

სიდონია. ნუ დამილა მადამდინ არ შესტდე, რომ შენ
წახდე ემწვლავტთან! აბა გარგათ დაუფიქრდი შენს
გონებას, რას ანობ.

სოფიო. (ფიქრობს და განშორდება სიდონიას)

სიდონია. (მარტო) ფუ, ჩემო თაო! რამდენსა ფიქ-
რობ? . ღა რა ანის ეს გაუბედაობა? რაჳი დანწეე, გი-
დეც უნდა შეასრულო! აშას სიუჳარული გიბმანებს, შე-
რცხენა ჩატაგონებს; უნდა დამოჩნილდე. ამ შეტყველთა
შოჳეზთა და შოიუენო შენა განზრახვა სისრულეში,
(ჩათფრდება) რაღაც უჩინო ძაღა კელს მითრთოლებს და
ჳერ მახუდეინებს, როდესაც უეურებს სოფიოს შიჳწნი-
ებას. გული შეთეთება, იშის უმანკო მონდობილობა

თათქო შეუბნება: «მოაგონე შენა სიკლასხაგე. ვისატ უბირებ მე ბორცტუბას, იმინ შეგმოსა, იმინ გამოგზას რდა. უსასლოს სახლი მოჭტა და ყოველს კმაყოფილებას მოჭლებულს ყოველი კმაყოფილება შეგმინა! » არა, უთოას ვოთ უნდა დაჰსიძლიო ეშმაკი და განკიდევნო ეს სიძელი ბორცტი განმრავა! . (კრულად ჩაფიქრდება) ესდა როგორღა შეიძლება, რაღა დროას სიბრალული ხარის, აქამდის უნდა შეფიქრებინა, სიყვარულმა ყოველსედ ინამეს ტნაჰა. . მამ თქმტნ გუტოთ მახუსა ვხილაჰა: სიყვარულა და შერცხესაჰ. , განა არ შეიძლება რომ შემდგომ შა გამოვიდე ამ მომაგუდინებელის ცოდეისაგან, რაკი ლევან ჩემი ძენება და შეძლება შექნება? უხვად გავსრემ გლახებესედ, აჰაშენებ ვეკლესიებს, ათასე რამ არას ქტტს უსახედ ცოდეის მოსანანიებელი. . თეკა ასეა, მამ მძადობით სინიდისა! .

სოფიო. (მოუხსლოვდება) მე ჩემს გულში გადავსწავს ტე ეს აზრად: რატ მომივა მომიკადეს! უნდა წავიდე ლევანთან, ამაღამვე ვნახო, თორემ ხვალ ადრე წავა .

(გასწევს კარებისაკენ)

სიდონა. (შეშინდება. გელს მოგადეს სოფიოს და შეაყენებს.) გამოგონე სოფიო! ერთის ჭკუასხეა არის და ორასა კადევ სხეა. . ჩემს რჩევას დაეფიქნე, ამაღამ მოიცადე. ხვალ ძალიან ადრე შეც გამოგყავი და წავიდეო, (გელს მოჭკიდებს და კადევ წყალთან შიყვანს).

სოფიო. მამ კარგი შინ წავიდეო. ფერმადეს დავიბარებ და ამაღამ იმას გავგზავნი, სწორე აშბავი მომიტანოს. , თუთონად კარგებს, დაუმეტებს: ჩემს დაბარებულს

ხომ იცა სტუფანეს ამბავი?

სიდონია. რა მშეტწნიერის ჩქრიალით მომდინარეობს ეს წყაღი.

სოფიო. ოჰ! სოფლის მშეტწნიერებაჲ, წყუღო! შენ მოსწამლე ჩემი გული!.

სიდონია (განკებ) თქალმა მომატყუა, თუ ამ წყალს მოაქტერ რამე?

სოფიო. აბა რა მოაქვს? (წინ წადგება).

სიდონია. (სოფიოს კელსა ჭკრამს და წყალში გადაგდება (თითონკი შეიქმს ყვრილს:)

მიშკელეთ! მიშკელეთ! . .

გამოსვლა 7 .

იგივე და სტუფანე ფერშალი.

სტუფანე ფერშალი. (ამ ყვრილსუდ გამოსჩნდება და სანქაროსუდ მორბის იდლიაში კარახდინი აქტს და კედში ფონი უჭირავს; რაკი ამ ამბავს გაიგებს, მოიგლყფის შლიაშას და შეიქმს ყვრილს:) მიშკელეთ, მიშკელეთ! სო. ს. ს.. (მიშკელება და ამ მიშკელებაში თითონანდ ჩავარდება წყალში.)

სიდონია. (განხგრძელებს ყვრილს.)

მიშკელეთ! მიშკელეთ! სოფიო ჭკუიდან შესტდა და წყალში გადავარდა!..

(ამ დროს სახლიდამ გამოსცვივისან შინ შუოფინი:)

გამოსვლა 8.

იგივე და ვახტანგ, სხალ, გიორგი, ბიჭვხი და მთა-

სლები.)

სიღონია. შიშველეთ! . .

ჯანტანგ. რა დაგემარტათ? .

ზაად. რა იყო?! .

ჯანტანგ. გვითხარ რას ყვრი?

ანდრია. რამ გიკბინა? .

სიღონია. ვუფხუ!! სოფიო რა აქნა ქალო?! .

ქეთვა. თქვი ჩქარა.

სიღონია. შიშველეთ! . სოფიო დაიხსნო! .

ჯანტანგ. რაგორ თუ სოფიო?! . შვლო! შვლო. .
შვ. . ი. . ი. . ლო! . (ჯანტანგ გადაიქცევა და გულს
შემოეუბნება).

ქეთვა დადიქ თვალბო!! .

გიორგი. არიქნა ხადხო, ჟამათო, ქრისტიანებო!! .

ზაად. ბიჭებო ჩქარა მტურაყებო.

(საზოგადო ფატიფუტი, არეულობა, ყვრდელი; თარდა
დაჰყვება.)

მოქმედება 5.

თეატრი წარმოადგენს ჯანტანგის ოთახს; ჯანტანგ ზის
სკამზედ მძიმე შავებ ნაცმული. გულსეუ დაჭრულია
და დაფიქრებული; სიღონია შეორქს მხარეს ზის, სიცი
შავებით მოწითული, ცდილობს დაფიქრებას, მაგრამ სა-
ხეზედ ახსევია მხარული ღიმილი — ჯანტანგს თავის ხდ-
ჯანს: ანდრია და ჯანტანგ, აგრეთვე შავებ ნაცმუდნი.

გამოსვლა. 1.

ვანტანგ. (თავს იქნევს მწუნარებით). ეჰ! აი ესეც თქ-
უნისი წყით სოფელი! . რომ ვაზობდა სიტყუა შეო-
ქი! . კაცს ერთი ქალიღა დარჩომოდეს, სხსოება იმა-
ზედ დაჰყარბინოს, ნუგუში და იმედი ის იყოს და
ისიც მოუკუდეს? . მერე რაგორის სიჭუდალით! . ჭკუ-
იდეგან შეშლით, წყალში დახრჩობით! . გვაშიც რომ ვუ-
ღარ ეპოვოს კაცს მიწის მისაბარებლად! . სიჭუდალა? .
ჭმადღობ დმერთს უკვლახი სიჭუდილის შუღნი ვართ, მა-
გრამ ამოდენი რა დანაშაულა მიმამლოდა ღმერთთან?
ეჰ! დილოცოს მისა სხსელა! . ვამ, შუღო, შუ . ლო-
გარგო შუღო, სოფიო. . თავის ჭურ ქუჭმ მინც გათა-
გებუდიყო, უკანასკნელად ერთი იმისი სიტყუა კიდენ გა-
შეგონა მე სხცოდავს! ისე უტებ ნეტა რამ ჩაყლანა! .
ისე იღუშალ ნეტა რამ მომტ ცა: ეს არის ჩემის გულის
გამგლეჯი! . ეს არის რომ სესეურათ მწუნამს და მკლამს
ანდრია და ლაზრა. (ერთათ მწუნარებით) ოხ! ეს რა
იხედურება გკეწავა. ანტელოზი იყო. ანტელოზი.

ვანტანგ. (ბეჭებს მღაბლის მწუნარებითაის ხმით:)
ლაზრა, შუღო! ანდრიაკ? მოდიო შუღო, წინ წამოდე-
ქით, დიდის ხნის ნამსახურები ხართ, ბეგრს ჩემს მწუ-
ნარებაში შესწრებისართ. . სინარულა მაგდენიგი არ ტი-
ახავთრა. . ჩემს ზიტონსლესეუ მომიტია თქუნსთუზს,
თქუნსის შ მულებით თავისუფლება, და ჩემი ქუჭმო-
სოდბუნები, ღმერთმა მოგახმაროთ. შუღო! წადით დ
მოიგონებდეო სიხურის დროს განწარებულს ბატონს.

ლახუა. (თავის დაკვირვებით) ღმერთმა თქვენნი ჭინი მოგვცა და სისუფიველი დაუმეკვდროს ჩვენს ზატარა ქალბატონს! . თქვენს გულში რაღა გვაკლავს. მანამ ცოცხალი ბმნდებით თქვენ, თქვენს კეთილს გულს გერ შოკშორდებით, ჩემს ჭინხსულს ვერ დაუთმობ.

ანდრია. უწინ ჩემი თავი მოგიკრებდეს ბატონო, თუ მე თქვენს მოგშორდეთ.

სიღონია (შორილებით.) არა. რაველ შეპარტაკს ეს ბებერი ორს კატსა და წინებულს მამულესი? .

გამოსულა 2.

ოცინივე და შემადის სააღ.

სააღ. (გადმოივლის დაფიქრებული ვანტანგის შესაკის დაჭრება და შემდგომს ჭკობხაუს) კნიაზო ვანტანგ კელარა გაგეთრა?

ვანტანგ. ბევრი ვამბნინე, შტურავები ჩავსოფე, მაგრამ ნიშანიც აღარასჩინსრა! . ოჲ, სააღ, ხედავ რა შოკშივიდა, სამთლის სანთლის აშნუები და მომსსენებელი აღარავინა მუაჲს! . გებრალბოდე ქმაო! .

სააღ. თქვენნი ბრადია, ჩემთვის რომ დაჭყყუებინათ და ჯუჭირი ღაგეწრათ ეს დღე ასტდებოდა.

ვანტანგ. იმის წყენას ვკრიდებოდა და შეტ ვიფიქრე უსიამოვნობით შეუღდებას რა ბედნიერება მოჭეჭება შეთქი. (ბიჭები გავლენ.)

სააღ. შჯლის სიკუდილი მოხფტებულობის უაშის, გულის გამგლეჲია და მომამულერებელია. შერე იშისთვის, რომელსაღ. აღარა რჩებარა ქეჭ უანაზედ . შაგრამი რასა

იქით, ძალათ თავს სომ გერ მოიკლავთ. მე ეს მაგვრებს
 იმისთანა ჭკვანი ჭაღი, იმისთანა მშვიდი და წუნარა მსე
 უმარსებოთ როგორ შესცდა ჭკუისკან, რომ თავი წყალს
 შისცა დასახრჩობლათ. როგორღაც ჩემი ახრი ვერ და-
 შეარება, გული სულ ატენულებით შემღვრება.

ვანტანგ. მე ეტ ფაქტები არა შელამს? წყალში თავი
 დაინრჩოს და ვინა? სოფიომ? მე რასთვის, ვაი შვლო
 თუ აწუხებდა რაჟე შენს უმანგოს გულს და მე ვერ მივდი.

გამოსვლა 5 .

იგივე და გიორგი

გიორგი. (თავის დეკრით) მწუხარების გარდა რა
 გონა ბმანდებით?

ვანტანგ. რაღა საკითხავი ვარ, ამ დღეში იყო შენა
 შტერი.

გიორგი. (სიღონის.) თქმენ რაგორღა ბმანდებით?

სიღონა. ტანჯა და მწუხარება ბევრი გაქქეს. სხუა
 კუთილივი არა არისრა ჩქენთვისა.

გიორგი. ვინ არის დარჩომილი რომ ამ შემთხვევისა-
 თვის არა სწუხდეს, მაგრამ რას უშველით! . გული უნდა
 გაიმავროთ თქმენც არა აგიტუდოთ.

ვანტანგ. შვლო გიორგი! ჭოკელი ჩემი სატხოვრებე-
 ლი უნდა შევწირა. მონასტრებს, ატრეთეე გლანაკო,
 ჭკრივო და აბოლთ გაუეო, კტებ ამითი მანც მიეცეს
 შემსუბუქება ჩემს ცოდვილს სულს და სასუფიველი
 დაემკვდროს ჩემს სოფიოს.

გიორგი. რათა? რათ გააწიებთ ოკვასს? იქნება დიდის

ხნის სიტყვებსე გქონდეთ და შეორაც ეს: აა სიღონაა
თუ შული არ არის, შულურათ შაინტ გაგისრდაათ და
გიჭინახულიათ,

ვასტანგ. ჩუწნვან მაგის შულათ აღსრდა უოფოთ
ამას მოასწავებდა. რამდენსაც შეგხედამ გული შეკულებს-
ჩემსედ უნამეტნავესად სწუხს და თავს იგლავს ეგ სს-
ცოდავი!

სიღონა. (ახლოს მივა ვასტანგთან) ვარკია ბატონ
ნო მოხუცების დროს შემანან არ დაუსინათლოვდეთ. .
სატირული და სამწუხარო მე მაქვს, რომ იმისთანა კუ-
თილი სული და ჩემი მოუვარული ლეკვარევი. (გაივლის
და გაზა)

გაორგი. ეგ სწული ქალი რა სახითა სწუხს შავსაც
მიწეში არა შეიქცისრა, გუშინ ძლივს დაკანში შეიწა-
ცებოდა თუ მწუხარებით არა ამიტუდარა მეტ თავს მო-
ვიკლამო.

ვასტანგ. დებსავით შეისარდნენ და არ იწუხებს.

გამოსვლა 4.

ივინივე და ლევან.

ლევან. (გადმოივლის და ვასტანგთან დაჟდება) შრას
გალი გამებინე, მთელი ქალაქი შეკმარ, მცურავები დავ-
სტანჯე შერამ, არა შეშველარა! არა სჩანსრა.

ვასტანგ აბა შულო, იმ დღესვე რომ მოგენდოშეს
ბინა და ჟვარი დაგწერა, რომ ეს ანბავი ატყდებოდა.
მიწეშები მოიგონე და დამღუპე. ვინ იტის იშას თქუ-

რი, რასაცან წარმოხდებ ისე ანაზღეულად იშის განსაცდ-
დელი?

ლევან. თქუნიტ კარგათ იტით, რამეტ დამაბრკელა
ჟუარის წყარს.

ხაად. ნუ თუ გეტ დუთის განგება ან იყო?

ლევან. ესლზ რაღა ვოქუა და ან რით დავამტკიცო
სოფიოს სიყვარული. თავი მოვიკლა მსათა ვარ:

ვასტანგ. შენი სიკუდილი რასაც მწუხარებდას ან მო-
მიშატებს და ტანჯვას ან გამიცხოვლებს, შეტს რა შეკ-
ბას მომცემს

ლევან. (თავის ქნუვთ) ვიტი მისეხი რატ იყო, ხუტ-
წნას რომ მწერდა, ჩუტწნას აღარ გაიარო თუ ჩუმი
სიყვარული ტკისო; იმასთანა მისეხი მომეცა, რომელ-
საც შემდგომს სცნოყო. ეს რას ნიშნავს? მე ჯა მამას
დიდი ლაზარაკი მოგვიკადა და მანამ ბოდიში არ მოიხ-
დოს აღარ მოხვდეო.

(ვასტანგ ოტნებით) ეტ წიგნი როდის მოგვიდა?

ლევან. იმ უბედურის დღის წინათ; შემდგომ აღარც
გი გსლებივარ.

ვასტანგ. რას აზრობ, სოფიომ ეტ წიგნი მოგწერა?
ახა რა დასაჯერებელია, მამ სწორეთ ჭკუაწეედ შემტთა-
რს? საჯრველია მე რომ ვერ შენიშნერა? გავონი-
ლა, სოფიოს მშუწნიერს თავს ტუფიცები ლევან რომ,
როგორც ემ საათში მე შენთან ჩხუბი ან მამსკლია
ისე იმასთან, არათუ ესლა, თავის სიტოტსლეში.

ლევან. მამ რა მოხდა? თხ დიდებულო დმერთო! ნუ
თუ ასე გამიმწარებდი სიტოტსლეს? არავინ ან იფიქროს

ეს და არ მიიხრან, შენც მზეს უუტრეო. დეკარწმუნებ
დგომის სახელით, რომ უიმიანთ ჩემი სიტყვის სულ
უქმი არის და უსაფუძლო; ვერ ჩემს გულს სინაწული
არა უნახავრა და თუ მანახავს ისიც ვე სინაწულით მო-
სული და ისევე სინაწულით განსულია.. ამ უბედურებით
მოსილსა, ერთა ნეტება მასაჩუქრ ღმერთმა და მსკად
რმა ისიც შეიძურა. მანამ ვიტყვებ და იმას სახელით
მოგჭკულები და თან წავიღებ.

გიორგი. მაგას რათ იტყუ, რომ კეთილი არა გუნახ-
ოსრა; კაცი რომელიც ცოცხალია ამ ქვეყანაში, ბევრს
გარგას და ბერს ავსა ხედავს.

ლევან აბა რას ვხედავ? დაბადებიდან კაცი რვას წლა-
მდის უნაწვლობაში მოდის, იმ დროს სიმწარისა და
სიტკბობის გაგება, მატენი არა აქურა; რვა წლიდ-
გან შედის სწავლაში, სადაც მოუნდება მამასა და დეა-
წლსა, ოც წლამდის ანუ ოცდა ხუთამდისაც შემდგომ
ეს სოფელი მიაქცევს იმსეად თვს უფლებას, აქ კაცი
შეუდგება ზრუნვას, ფიქრს, ათასს მწუნარებას, უბედუ-
რებას და ვინ იტის რას, ასე რომ, კაცის ნამდვილი
სიტყვის სიტყვა იქნება იქნას, თვთ სიტყვის სიტყვა, რამდენაშე
ჭრდა, ან ძალიან ბევრი ვსთქვით რამდენაშე თთვე: ეს
სამ სიტყვის სიტყვა არა ნიშნავს, რომ კაცი სულ ტანჯუბა-
ში იყოს.

ზაფ. ნუ აჭედილობარ მწუნარებას.. ხული ტვბილია,
ლევან! მოწვევტილს და დამტკნარს ყვავიდს მზის სო-
ცხოველ გელარ ადუვავილებს: ეს სოფელი სულ ასე ბრე-
ნადა და ბრუნავს: დღეს მკება და სინაწული ხედავტიე-

ნკა და ვაქება აუტყვლებელია ჩუქნსუად:

ლეკან. მართლად, რომ შე და სოფიო გამსგავრებო-
დით მას. რომ ვაქცა ყავალი შოქწუჯტოხ და მანამ სა-
სუნებელად მიუტანოს. ფურცლი დსცვაქროდეს. გელმა
მხოლოდდა შერჩენოდეს ფეჩქია: მწუნარება და სინა-
ნული.

გიორგი. მაგებს რომ მოჭევე, შენც გონება არ შე-
გრება და იმის ვაქს შეუდგები; უმაწელი ვაქცის გუ-
ლი ვერ აიტანს მომატებულს მწუნარება მოთმინება უნდა
ყოველს საგანმა იქონიოს განთლებულმა ვაქცმა.

ლეკან. ჩემს მოთმინებას შამოგლებს ჩემი ხანჯალი! .
რა არის?! სომ უნდა მოვჭედე, დღეს იყოს, თუ ხუდა?
აუტყვლებელად მიშელის საფლავი მდუმარე. რომელი
ჭუჭნის მიწაც უნდა დაშეაროს, მაინც დაარდვეს ჩემს
უძღვრ სსუულს.

გიორგი. შე აღარ შემომლიან შენი ღაზარაკის ტაგო-
ნება. გუღმა შუოთუა დამიწუა აღარ ტათავეს. რომესაც
ვაქცა იბაღება, სიკუდილი და სიცოცხლე მართლა რომ
იმ დღითვე დაწერება; შემდგომ განსაცდელის მოჩიდება
სულ სიცრუვე არის.

ზაალ. აბძანდი ძმო ვასტანგ შვირეს ხანს ოთანში
შოისკენე. გუოთათ მაგდენი მწუნარების ღაზარაკი ჩუჭნც
იქ ვიხდებით ეგება ჩატმინოს. (ადგებიან და ოხთნივ
ვაქცენ)

გამოსვლა მ.

ზალიხანა. (შემოვა და სკამებს თაგათავის ალაგს აწ-

წყობს მარტო) ჩემს შტურს მოედოს დონე. როგორც
შე ვარ ჩემის სოფლის შემდგომ. . .

გამოსვლა 6.

ისივე და ქეთვა.

ქეთვა. რას ანობობდი?

ზილიხანა, ჩემს შწუხარებს.

ქეთვა. შე აქ ანაკარ, სმა ესლად მოშეცა: ძლივსდა ვს
ჭრინავდი.

ზილიხანა. ამ სისულში გილას ტვამის ჰირსედ იყრი,
დასრულები ვართ.

ქეთვა. შენ სასოცადოთა თქვ და სილონია, ვერ შე-
დის და გადის სიაშენებით! . .

ზილიხანა. მართლა, ეტ რატო შატრე შესარულათ
ზარის მიგვრს დშერთმანი! . .

ქეთვა ეს სიტუტა ჩუტნშიგი დარჩეს და შე შატ ქა-
ლის საქმეს ტავშტუკებულვარ! . როდესაც ბატონთან
ზის შწუხარებით თავს ატუნებს, როცა ცალკე ოთახ-
ში შება და კიდეც დიდინებს! . შატის ყურებაში გული
ტაშინებთქა; ასე შტონია სოლშე სოფილ ამისაგან არის
შატდარი შეთქი! . გიშ, ჩუტნო მშუტნაერო სოფილ!
ჩუტნო შატრას ქალბატონო! .

ზილიხანა. აბა შატას რა ანაღვლება, რა გული დაე-
წყის . სოფილს ტანტე უჩუტნებადა სოფარულს, ეტება
შომტეს რაშეო ვარცათ ვიცი, იშის იყრობა ქქონდა; შე
მაშინვე გეტყოდით თუ არა?

ქეთვა. ჩუტნტ როგორ გგირისხლება? რას ტირით,

განუშდითო! . ან შესშის რამ ჩუქნი ქაღბატონობა
მაცას დარჩა, . აი თვალუბივი გამოჭსქდა! . (წუწუნებს)
რატომ უწინ შე ან მოკვჭდი, ვაჲ ჩუქნი ბ. . ალ. . ა. .
(ტირის)

ზილიხანა (გულ ამოვდომით ტირის). ვაჲ, ჩემს ამ
დროთ მოუჩას! . რა დროს შეკესწარ! . (ქეთუას) კარ-
გია მაშა გიტონდა ნულარას მეტყუ. ვერა სედავ მაგ
ბატონსაჲ რამე ვე შეჩენებული ისე უყვარს, თითქოს
იშის შორე ქალი ვე იყოს. . ნეტავი მაგს გულს რამე
თვალშიდა მოდის. .

გამოსვლა 7.

ივინივე და ჯაშუა და ანდრია.

ანდრია. აქ რას უდგუხარა, რას დამარაგობთ?—შეც
გამატონეთ. (ანდრის მივა)

ქეთუა. შენთან დასამადავი, რა გეაქვს?—ამას ვამბობ-
ბდით, მაგ სიღონისა-ქალს რაგორდაჲ სიაშოვნებით ესე-
დავთ და არეიდი რა შიხუნია?

ანდრია. მაგსაჲ დიდი ფიქრო უნდა! . გასახარელი არა
ჩქეს თუ: ბატონი ყმისა და მამულს მაგას ამღვეს და
მაგთენი ქონება—შოსაწყენი არის?! .

ზილიხანა. ეს რაღა უნდა იყოს, რამე, ფილიბე ბიჭი,
დღე არ გავა, ვე ჩემათ არ ელამარაკებოდეს?

ჯაშუა ეგვი შეჭა ვნასე. ფილიბეს უჭკითხვ და არა
შითხნარა.

ანდრია. ჭო! შე სსვა შეგონა რამე! ანლაკი შიხუნდი. .
ვე ძაღიან უშმაგი ბიჭია, ბატონმა, ჩუქნი რამე მამულე-

ბიბ გატკანთავისუფლდა, იმას ძალიან შეშურდა და უთუხ
ოთ ისიც შუამკლობას ეხვეწება, რომ ისიც მამულეპით
ტანთავისუფლდეს.

ქეთუა. არა! გიჯასთანაც წიგნს ატანს სოლმე...

ანდრია. თუ ირთავს ვისმე და იმასა სწერს.

ლამუა. მაგისიკი არ გატი და კსდა ფილიპში გინას
გიორგი სილონისთან შეიყვანა და თითონ უნარულად
განუბნა ქსლას.

ქეთუა. შე კბობ შიკვრს: გიორგისა და მაგას რადა
აქეთ მაგდენი სანურნულა? — შიმიდა შჯლი არარის და
შემაჯაშჯლი..

ზილიხანა. ახდაკი შიკვდი სწორეთ, უთუოთ ირთავს
ვისმე, და შუამკლავი ეტ არის, იმას ეხვეწება, თუკი
მართლ ბატონი თავის ქონებას მაგას აძლევს, ვინ დას
იწუნებს?

ქეთუა. ეგდა გვაკლია მაგისმა სიტყვებში!.. უწინ
დღე დაუდიოს!.. სწორეთ, სოფიოსკით თუარ «შენი
ჭირიშე» — ხმას არავის გასტუმს!..

ანდრია. ნეტა რა იტის მაგისთანა შატანტალში, ყმა
და მამულის მოსმარება? მაგას რომ ეტ დღე ედირსოს
კად იშათ ბრადი, დაჟლეტავს!

ზილიხანა. განა მაგისთანა ჯვარქლიანი გინახით ვი
ნმე? სულ იმას ტდილობს ვის რა აწყენინოს, მე იმი-
ტომ კეჯაგრები, რომ ყველას სწორეს კეტყვი სოლმე..

ლამუა. არ გახსოვთ? გინადაშ ბატონს რომ გამაროს
ზგინა?..

გამოსვლა 8.

ივინივე და სიღონია. (ყველანი დახვდებიან.)

სიღონია. რა ანბავია? რას შეერიფხართ? ტანა თქუქს დატრენიათ ბურთი და შეიდანა? ჩქედავთ, აქაურობა რა-გაუხდიათ ამ უმსგავსოებს! ..

(ერთობ ბუტბუტით გაჟღენ).

სიღონია. (მარტო) ვერა ჩქედავს კადი აშათ ყოფას, როგორ გაბატონდნენ? შე აღაჩათ მაგდებენ. .

გამოსვლა 9.

ისივე და გიორგი.

სიღონია. კნიაზო! ნეტა კარგი ანბავი მოგატყვით, თუ უსინაშოვანო?

გიორგი. სადაც შე გაუკრევი, იტოდა ცუდათ არ მო-გვიყან საქმეს . რაც დამაბარე ყოველივე შეტობით უთხარი კასტანტის და რამდენა რამ ჩავატონე; ასე შე-მოშვიტა, ნახეარს ჩემს ქონებას მაგას შივისტომო.

სიღონია, (წყენით) შერე ნახეარა გიღასოჯს უნდა?

გიორგი. რა კიდრი; მონასტრებს უნდა შეგწიროყო. . ძქუქლუბურათ ფიქრობს. .

სიღონია. დამეწმუნე, ძეო! როგორც მომიხსენე-ბია, რასაც შე კასტანტისატან შივილებ, ნახეარსაგი ვერ აღგიტყუა და კარგს ნაწილსგა მოგართმევ.

გიორგი. რას შიბძანებ, ნეტავი შეკიდლო, თორემ თქუქსნს შეწიკნას და თქუქსნთს შრომას დაგზოგავ? .

სიღონია. მაგას რათ შიბძანებთ! თქუქსნტ წგრილ შყ.

ლი ბძანლებით და მე შერეო რეგორ შიგნით რამ
ერთგულუებას და ჩემედ შერეო უსრუწკელობას არა ვსედავდე.

გიორგი. შე ამას ვსტდილობ დაკამტვიტო ჩემიგან მშო-
ბიღობა. . ლევანსაც გადაკურით დაწვეო ღანარაკი, ვუარ
დაწერილი ტოლები ესტობათ და შეორეს დღესვე სსქას
იწთაკენ მეტქი და შენ რას უშეუდი რამ თავს ავლავ
მეტქი ვუშ მადიან შეწესებულაი შაგრა სვალ ხომ შაგ-
რე არ იქნება. .

სიღონია გმადლობ! ღმერთი, თუ გადაინდის ჩემდა
სახსტვლოდ თორემ შე რა შემიძლიან. თუ ის ისე შო-
ხდება რატ შოგვიღანარაკნია, შერე მე ვიტი და თქმწნმა
შატოვის ტუშაშა, ბევრის ღანარაკით რა დაგარწმუნო.

გიორგი. ახლავო წავალ, აგურ, გოგოები იფურებან,
არაფინ რა გაიგონოს, ამისთანა საქმე ჩუშათ უნდა მო-
სჯეს, სუმრობა ხომ არ არის. (გიორგი ტყვა).

სიღონია. (მარტო) ძლივს გუდი გულის ავლავს არ
დავლა! აი შოხერსება რა არის? ახლა უთოგოთ, დევან
ჩემი იქნება და ამისთანავე ამოღენი ქონება! ახლა გა-
ბუღვით შემოძლიან ვსთქუა. რამ ყოვლით გერძო ბელ-
ნაგრო ვიქნები! რაკი ვანტანგ მე მოშტემს ყოველსავე
ქონებას, ლევანის შერთვა გიორგის კელში არას და შეტ
იქნება ისე შეკაუჭალო თავი, რამ თითონვე შესვეწა-
ბოღეს. . (აქ ჩათუქრღება) ყველა კარგი, შაგრამ რა
რა არის კატისათვის ეს სჯნიღისი! მამხილებს და არ შო-
სვენებს: შენ რამ სოფიოს ნაოხარებზედა სარობო ერ-
თსედ ამას შინტრეგორ არ წარმოიდგენ სიბრძულოთ,ას!
საწყალო საფლავს შინტ შიჭბარებოდი და ქუშარ არ ჩაეთლა

შენი უმანკო სსუედი. . რაღაც უხილავი ძალა მოსკვენე-
ბას ან შაძლევეს . . (კიდევ ჩაუიქრდება) საცოდავი ფე-
რშალი! . იმან რაღათ დაიჩნო თავი? ტანა ექიმობა და
მტურაობა ერთი კეფობა იყო? . (უტნაურის ღიმილით)
წავიღვეს და ახლა თუკსებს უწამლოს!!.

გამოსვლა 10.

იგივე და ვასტანგ, სააღ, ლევან, და გიორგი.

(დასსდებიან სკამებზედ, სიღონია იქით განმარტოე-
ბით გადავა და იქ დაჟდება.)

ვასტანგ. შულო, სიღონია, შენც რატომ ჩემთან არ
შემოსველ?

სიღონია. თქვენთან სკამონი ბმანდებოდნენ ღამის-
თვს.

ვასტანგ. მომატებოთ სწუხარ შულო, მე უბედურმა
უნდა გიწუხო და ვიტანჯო მანამ სული მიდგას: შენს
თავს ჭაუფურთხილდი, ესღა შენა ხარ ჩემთვის მეორე სო-
ფიო, მე შენგან მოკვლი პატრონობას, ჩემი ქონება
ყოველივე შენ გეკუთვნის ესღა.

სიღონია. მე არ ვიცი შადღობის მოსხენების მეტი
რადღა პასუხი უნდა მოგცეთ, რადგან თქვენ შავ სიტუ-
ვას მიბრძანებთ?! . და ან მე ვიღა შევას ქვენყანასედე
თქვენს მეტი პატრონი და ნუგეში. . ჩემი სიტოტხლე
არის თქვენსედე დამოკიდებული. .

ვასტანგ (თავს ჩადუნავს მწუხარეთ; სიღონია გაჩემ-
დება და განკუბ მოიწყუნს.)

გიორგი. (ჩემის სმით) ერთი შექსედე, ლევან შავ

ქაღს! შავები რასხით უბღება, შეტად მშეტნაერია, შენმა გაზღამ! .მაგ სილამაზესთან ხანთაუბი უკეთესი აქქირ,

ლეკან. უცხო ქაღია და რადგან იმ სანყადს ისე საში-
ნლად უყვარდა მეტ იმ დღადგანვე დიდა მატეიან შეტუ-
მედი ვარ და ვეჭდები რომ სადღანია იყოს ბედნიერ.

ამ დროს განუღვან მოისმის ხმაურობა სსწა და სსწა
შირთა და შარბის კერძობისაგან!) ეს რას ვსუდას
ვთ!. სოფიო!! სოფიო!. სტენაზედ შეაფინი განუშდეს
ბიან და განუზომადის უყრადღობით სშენას მიაპერობენ
იქით მხარეს, საიდგამად ისმის სმეურობა; თანდიან
ეგნის ხმა, ნონქალი და რტუბობა და მარტი შიანდლო
გღება.

განტანგ. (წამოდგება) ეს რა უზრდოა? გინ არიან? .
გუფი ცადმიბრუნდა! .

გამოსულა 11.

ივინივე და სოფიო. აფიჭრება, სადღათება და სხ-
რობის კერძობანი.

სოფიო. (გამოიჭტევა და მამის შეუხვევა) მამავ!! გო-
დევ შედირსა თქვენნი ნახვა გუნაჭვადის ნუთი თავი! .

განტანგ (განკარგებული შეუტეება შუღს და გუფზედ
შიიკრაგს, ხან გუფადგან შიიშორებს და თვალბი შე-
სტქერის და ხან ისე გუფზედ შიიკრაგს) სოფიო!! შუ-
ღო! შენა? სიზმარშია ვარ თუ ცხადად გზღავ?

სოფიო. ღუთას განტებაში დაშიფარა მამავ!

განტანგ ტირილით. დმურთო გმადლობ ამ სანყადს-
ისათჳ!. საიდგან შიიკვლინუ?

ლევან. შენი ჭიჩიშე სოფიოვან შენ ხარ? ღმერთთან ერთი დღე ნუ მატოცხლოს უშენოთ.

(უკვლანი, გარდა აფიჭრებისა და სალდათებისა)

რას ვხედავთ?! რა ამბავია?! დიდება შენთვის უფალო!

სიღონია ამ ანბების მუყურბელი, საშინლათ შემტრთადი ტაქტევა და კშოსეში კუდედს მიკვებება) დაღვი თვა . . . ლა . . . ე . . . ბო!!

კანტანგ სიამოვნისგან გუღს შეუწუხდება, მიესკვიან, მოაბრუნებენ და სჭაშისუდ დაჭსეენ.

ლევან. ეს რას ვხედავ. როგორ მოშინდარ?

სიღონისა (მივა და სოფიოს კელბზედ ჭკოცნის) შენი ჭიჩიშე, ჰატარა ანტელოზო!. თავს შემოგველე!! (ტარს უფლის) დეთის მშობელმა გაგანარონ როგორც ჩუჭნ გაეინარეთ შენის ნახვით! დასოდილები ვართ

ქეთუა. (ესკვება და კსეტი კელსე ჭკოცნის). ჩემო გარგო, ჩემო ღამისო!! საიდახ მოხდინარ?! შენი ჭიჩიშე, გამდელი შენის მწუხარებით უგანასკნულ დღეშია. ქვეშა გებიდგან კვლარ დაძრუდა.

ლაშუა (მუხდესუდ ჭკოცნის). შადლოზა დმერთისა რომ ჩუმა ჭინახულმა არ ჩიარა და თქუჭნი ნახვა კიდევ შედირსა.

ანდრია (მუხდესუდ ჭკოცნის) შენი ჭიჩიშე, ჩემო ქალს ბატონო.

კანტანგ (სიამოვნებით). შვლო! შვლო! მოდი ჩემთან!. ერთი მინახე შენი გარდასკელი, რა მოგინდა ისე უტებ?

სოფიო (მივა მამასთან).

კანტანგ. გენტვალე ჩქარა თქვა! სად იყავ შვლო? რე.

გორ მოხდა? წყალში ჩაკარდნილი, როგორ გადარჩა? ოჲ რა სასარკელი და ვაჟა გადაგვხდა!

სოფიო. (ანიშნებს სიღონასკედ.) ბუკრ, იმი. აქუსტ ნაქალბარს ჭკითხეთ, იმან უკეთ იტის. . ის ტიანხობთ უოგელსაჟე.

ლევან. თუკი სიღონიას ანხაკ სტოდნოჯა რაჟე განა აქამდის ჩიჭნ არ გვეტუოდა?

ვანტანტ. (განტვფრებით სიღონიას) მანჯ რას აკეთებ შჯლო? რატომ მეს სოფიოს არ მოეხუკე? (შიშობრუნს ჯება სოფიოს) როგორ თუ შაკან შიანხას? . . რა იტი თუ შენ როგორ გადარჩი, ეტ იმას გვიანხობდა და თაჲ ვს ივლაჟდა ჭკუთსედ მჭთა და წყალში გადაკარდაგო. .

სოფიო. სიღონიაჟ! შოდი ჩუშახს, ჩუშა მოსვლა გუწყინა?! . შენი სოფიო ადარა ვარ?! . (შწარის ღიმილით) შაკან არ ველადი შენგან! . სასიკუდილოდ როგორ არ შეგებრადდი? . .

ვანტანტ. (სოფიოს). შაკისგან რას არ ვლოდი გამა გებიხე შჯლო, მე არა მესშიახა: როგორ თუ სასიკუდიოხ ნოდ არ შეგიბრადა! რა რიგათ არის შიხესო შენის წყალში ჩაკარდნისა.

სოფიო. რადგან სიღონია ნახობს და არას ანხობს და არტი მომესალმა, შამ მე მოგანსუებთ. შაკ ჩუშა დოხ ბილმა სოდონიამ შიშიტუჟა, კელი შჯრა და წყალში ჩამაგდო. . . შაკრამ, რისათჲს შოანდინა ეს საჭმე—ეტ შაკან ეტოდინება, შაკანა სთქუას და თაჲი იშართლოს.

ვეელანი სტუნაზედ მყოფნი (ერთათ) ეს რა ტყისმის?! როგორ თუ შაკან მოანდინა ეს საჭმე?! . ოჲ! . ვილას

უდა ენდოს ესა კაცი! დმერთო, დმერთო! რა გავიგოს
ნეთ?)! . (სახოგადო განცხადება.)

სიღონას. (სიღონას.) ოჰ! ჯოჯოხეთში ჩაგულანდოს!
ქოთა. გამიშვო ერთი გაწეწა, კაწაწებით ვათრიო! .
ვახტანგ. (კვამობას) გარეშდით! . (სიღონას) შენ
მთხედინე ეს ღუთის საწყენი საქმე? .

გამოსვლა 12.

ივინიკე და სტეფანე ფერშელი.

სტეფანე ფერშელი. (უკან დარჩომილა და ესა შემო-
დის; საღდათის შინელი ატყა, უბა ხელტანოტით აუკრავს)
აბა რა არა ჩემი უოთა? . აბა შემომხედეთ თუ რეკრუ-
ტს არა გგვანდე. . (სიღონასსაკენ მიანხედავს) . მაგან არ
დაგულანდა?! . ნორხ ქალს ხელი ჰკრა და წულში ჩაუმა-
ნა . შეტ მათომ მივეშველე სოფიოს და მიშველებში
თანგი გადავეუ, ვინაღმ დავიდრე! . იმისთანა მშენსა-
რი ტანისმოსიწ წულში და ჯაგებში ლუკმაღუკმა მიქ-
ტია, ჩემი მატნოვრებელი კარბადინოტ დაშეკარტა და დავი-
ლუბე. ანლა რადა მეშენსდება? . ნეტავი ისევ დამსურხვალ
ვიყავ! .

ვახტანგ. (წადგება წინ, სიღონასს ხელს წავლებს და
წინ წამოაუქნებს) განა შენსარ მიზესი ჩემის ლუანის
გაუბედურებისა?! შენის ბრკყალით ამლედი უმანკო
სულს სიკუდილს? . როგორ არ შეიბრალე ჩემი შონუ-
ტებულობა და სოფიოს მშენსიერება? . ჩაღად მიგან-
ნდა კატის სიკუდილი? არ იტლდი, რომ დმერთი ჭეშმა-
რიტი შაგუბებდა ამას გამოსხსნას ნავს? . რათ არ იტლ-

და რომელი კეთილი ქსმელის ბორცსა? ის კეთილი, რომელი-
თაც სავსე ხარ სოფლისაგან.

(ლეკან ელამარაგება სოფიოს, ხან ქეთ მოუვლის და
ხან ხან თქით, მაგრამ სოფიო უწრადღებდა ან ამღვებს
ღეგანს.)

სოფიო. (მამას) გარბია, მამაკ! დაესუნით მაგ სატო-
დავს. მაგას თავისი ჭირიფ უყოფა. უფრო ბეჭი აქვს
სატირული და თაუში სატყვი. . თქვენსტ იმარეთ ტანჯა-
ვა და თავს ნუღარ იწუხებთ; ახლა გუღი დაიმუჯდეთ და
მოაქედით მხარულუბისაკენ. მე ხომ გადგარჩი: თქვენა
ტრემლი უქმად არ მოიქცა შენარის წინაშე! .

განტანგ. დიას კარგი შულა, მაგრამ, ერთი სიტყვა
როგორ აღარა ვისთქვა? ! და არ გავიგო რა რიტათ გა-
დარჩი იმ განსატღელსა?

სოფიო მე რომ მაგან წყალში ჩამატლო, რასაკვან
ველია ველარა გავიგე. . მეტივები თურმე მოცურადენ
ტივით, რა მნახეს მაშინათვე შემოტურდნენ და მეც და
ეც სატოდავი ფერშადიფ გამოგვისხნეს სიჭულილისაგან,
რომ მოგვაბრუნეს მაშინ მიგვიყვანეს სადღაც (შიიშვერს
ველს აფიფრების და სალდათებისაკენ) ეს კეთილშობილი
ხალხნი შდგარან ლაგინათ და აშით მაშინათვე თავისთან
მიგვიყვანეს, ამ აფიფრებშია მეტივებს ფულა ანუქეს და
მე შემოყვანეს ერთის ტოდშვლიანის აფიფრისას. . ღმე-
რთმა დაუშადლოს იმ სახლბას!, . ქალი თუ კაცი მე
მეხვეოდნენ, მძიმეთ ავით გავხვდი დიდი ზატკვი მომამუ-
რეს და მანამ იმ მძიმეს სნუჭლებისაგან დასჭრტებული
გარბათ არ შევიქენ, აქ არ წამომამყვანეს.

სტეფანე იყრწაღი ღმერთმა უშველეთ აფიცრებისა კარგით მომასწავლეს, მაგრამ თავით დანუჩქელი ვიყავ და რაკი დამალეკებუდნენ იმათი ბძანებით ჰესელნიკები ტიკსავით მანჯღრეკდნენ ისე მისროდნენ მადლა, ესკი ძნელი ზატვი სტოდნათ.

ვანტანგ (აფიცრებს). გმადლობთ ღმერთისა და გეღმწიფის მხედარნო! გმადლობთ სულით და გულით! შესად შევსძლებ თქვენს დირსეულად ზატვის ტემის და მადლობის ჭადანას: ღმერთმა მოგანიჭოსთ თუხი მადლი, შე მოხლოდ ამას გთხოვთ, მოხმნდეთ სოღმე თქვენს სხლბობით ჩემს სხლში, რომელიც თქვენს სახლსავით გეზღებოდესთ; და ნ.ხავდეთ სოღმე, თქვენგნით ხდღგენილ და ამ ქვენათ შემოყვანილ სოფიოს!

აფიცრები. (თავს დაუჭვრენ ვანტანგს) ჩვენ, მოგასდებობა შევასრულეთ გაცობობისა.

დეკან. ნეტა რა შეუურება, შენი ჭირიშე?! (სოფიოს) ეს რა მომხდარა, სოფიოვან?! (სიდონისკედ ხელს მიჰკრს) მაშე ეს რას ტიტინებდა სოღმე? .

სოფიო. დაშესენ დეკან! კმარა შენგანაც! აქ რაღასუდ მოსუდხარ, სულ შენ იყავ მასესი ჩემის ამჯენის ტანჯვას და მაშიჩემის მწუხარებას; შენ მომწერე უარი შერთვისა, რომელიც მიიტა სევდას და ფაქრსა და ამ დროს მაგანაც (სიდონისკენ მიიშვერს ხელს) მიმიტყუა, შენა გელი და გადაზადლო წყალში.

დეკან. (განტფრებუდი). რა?!. როგორ თუ უარი? როდის მოგწერე წიგნი?! შე. . ე. . ე? — არა ოდეს! მართდა, შენგანგი მივიდე წიგნი, რომელითაც მთხოვდი

აქ აღარ გაშეკლო, მანამ შენ თუოთნ არ დამიბარებდი, შვეტი არც წიგნი მომიწერდა და არცა რა უარა . ან სად წავიდოდი.

სოფიო. (განტყფურებით.) განა შენც მოგივიდა წიგნი? (დაფიქრდება). ჰო ახლაგი შეხვდა. მამ ეტუება. (სიდონიასკენ მიიშვერს ხელს) ორჯეე წიგნი ამისი ნამოქმედარია! .

ლეონ. ჰსწორეთ! უოოოთ! . არა სჩანს?! . ნეტა რა სთვს მოახდინა აშინთანა საშინელება? . (მივა ახლოს სიდონიასთან) რას ნიშნავს შენგან ეს ანბავი? შენ სხუა ფაქრი სომ არა გქონდარა? . იქნება შე გეგონე იმ გატებთაგანა, რომელნიც არ გამოარჩიენ მარგალიტს თადლითში? . იქნება ამისათვის შემომიყენე მოცოქედი? . ძალიან კარგი განძრახვა გქონია, სწორე მოგახსენო! . (გაჭყვრებით): განვხდევნოთ ეს ჩუქსნი აღმასუფთაბელი; განვხდევნოთ ეს ბოროტი სული! .

ზაად. (სიდონიას) არ იტოვი რომ შუბრის შამებული თვთვე დაიხუება?

ვანტანტ. (სიდონიას) კერ დაფასე შენი კეთილმდგომ მარება? . ვამშობდა საყვარელი, ხუმის სახლიდგან! . მაშინ წადი და დაფასე ისევე შენი სიგლახაკე, რომელს შიაც ადრე იშუოებოდი. . (სიდონიას შირსედ კელს ში იფარებს და ტირის).

ბიჭები ვანტანტისა სანჯალსედ კელს მოისშენ). გან გვიშვით ესლავე თავი გავგდებინოთ! . (სიდონიას შუა ეშინდება და უგან დაიწეოს.)

ვანტანტ. (ბიჭებს, შვადრათ) ჩამოდიქით! . თქვენნი

საქმე არ არის.

სოფიო. რას შეგებიათ? დაეხსენით, ღმრთის გულისათვის, დაეხსენით! . (ბიჭები უკან ჩამოდგებიან.)

სტეფანე იერძალი როგორ დაეხსნან! შეაჩვენეთ განა ჩუქნს დახრჩობას? მომეტით ახლა მე წავიყვან თოკით ჩამოვას ხრჩობ, სტადოს თუ გარგი არის.

საად. არა უნდა დაისჯოს როგორც კატის მკვლეელი ერთს სულის არა გლავდა და ორსა! .

გიორგი. სწორეთ! . ჭეშმარიტია! .

(ღიორგი გარეთ გაიბარება შეწუხებული)

სოფიო. (სტენანსკედ მდგომთ, გარდა სიღონისა და აფიცრებისა (საკმაო) ახლა გული დამიშვლეთ! დღეს სეტყურმა ძაღმა თვთქმის მკრეჭრითთ ადამიგინა და გემართებს მსაძრულება. . (მ. უბრუნდება აფიცრებს) ბატონებო! გერ შემადიან დირსეულის მადლობის გადახდა, ჩემის პატრონობისა და აჟ, ამ პატრიოთ, მოყვანისათვის, გმადლობთ! დიდათ გმადლობთ!

(აფიცრები თავს უკრავენ სოფიოს.)

კასტანტ. (სტენანსკედ მყოფთ) ნურადეს ნუ იფიქრებთ, კატი შერის შამიბელი უხილავმა ძაღმა არ დასაჯოს!

ლევან. ჩუქნ დღეს აღუწერელი სიამოვნება გემართებს და ეგვი დაისჯება მსაჯუელთაგან. (მივა სიღონისთან და გელს მოჭკიდებს მავანსკედ) კიდევ წავიყვან და ჩავაბარებ სადაც რიგის.

სიღონა (დაეჭვმა შესლის თავებსკედ) ლევან! მამა ტრეკ! ყოველდღური შესის სიყვარულისაგან მომივადა!

4/

გატეხივართო! (ვახტანგს): კნაზო ვახტანგ! შაჰატავე,
ღმერთის გუფისათვის! მომიტევე! (სოფიო.) სოფიო!
ჰარგო სოფიო! შეიბრალე სიღონა! იყავ სულ გრძუ-
ლი!

ვახტანგ. (სიღონას) ღმერთმა გატეხოს! შაგრამ,
შენა დანაშაულის დაჟარკა, მე როგორ მაშიძლიან: მსა-
ფულთ იტინან შენი ხაჭმე.

სტეფანე ფერშადი. ვაი ჩემო კარაბადინო; შენი სსა-
ხელი დაიჟარკა ბეჩავ ჯანაოს აქ. მთა

სოფიო. (სიღონას) თუ წმინთა შეიძლება შიშატო-
ვებია ფოკვლავე შენი ძერი და ავა ნ-მოქმედარი ჩემსედ!
ლეკან (სიღონას) ადექ. წამო!

სიღონა. (ლეკანს) შენი ჭირიმე. ეყენ! დაშენსენ!
ლეკან. (ეწევა ხელს) წამო!

სიღონა. (ხტუხასედ მყოფთ) მაქე ლეო! შაჰატი-
ვეთ? მომეხმარეთ ქრისტიანსო!

ლეკან. ადექ!

სიღონა. (ემძლავრება ლეკანს და ვედრების ხმით);
კნაზო ვახტანგ! სოფიო! გაე! ვაე!

(ლეკან მოსიდავის სიღონასს შკლავს, რომ წამოაყუ-
ნოს, შაგრამ სიღონა არ შასდევს)

თარდა ჩამოეშეება.

დასასრული.

სიღმარე.

როდისაც რომ შიშე შარკანდელი კვალუტს გმარვალ
ქალს ემგზავსებოდა,
და მისი შუქით ანათე კაცი შთელი ქუჩუნა ჩუქნი
აწოდა,
როდესაც კაცი სიაშოვნებით კოკობი ვარდით ქალს
ახარებდა
და ბრწყინვალეებით შიშე აღაშინს უსხნიდა გულსა და
ახარებდა,
ოჲ! მამის ვაჟაც შე შოგრაუნი, დარდისგან მსურდა, რომ
შომესვენა,
შინისგან დაშვარბი ცხენით ჩამოვსტი, წამოვქექ ქუჩუნად
და დამეძინა:
სიღმარეში ვხედაე, ერთს ქუჩუნასა, თითქმის ჩვენსა
ბას საჭურველებას,
სადაც რომ ხალხნი ჩვეულობითა, სულ აღიდებდენ თაა
ვისუფლებას.
შეობა, თანხმობა, სარწმუნოება, სულის მშვიდობა, ჭეთილ
ცხოვრება,

რატომ ქრუსოთ კატის ბედნიერება, სულ იქ მეჩვენა
 მშვენიერება:
 როდი ვხედავდი მათში შოთაგურ, ან კატის მკვლეულსა
 ანუ ბრძანებას:
 მხოლოდ ბუღბუღნი მშვენიერის ხმით სულ ქადაგებ-
 დნენ ხალხის მშვიდობას.
 მაშინ სიზმარში გულისთ გამოვსთქვი: აჰ სად ყოფიდა
 ქვეყნიერება,
 და სინარულით იქ დამავიწყდა სულ ჩემი რანჯვა და
 მწუხარება,
 რატომ მე მსურდა შავ ქვეყანაში, რომ ყოფილიყო
 ჩემგანშორება;
 სწორეთ სიზმარმა გულის წადილი მე, დამისახა ჩინებ-
 ულათა.
 მერმე თვალები რომ გაგახილე დიდათ მეწეინა მე გალ-
 ვიძება;
 ახლათ მეჩვენა შავი ქვეყანა, აღარა სჩანდა მშობა, თან-
 სმობა.
 არც სიუვატული, არც ერთგულება; მხოლოდ შეფობდა
 სულ ძაღადობა.
 უკანასკნელათ ამოვიოხრე დაკვარ მათრახი მე ჩემს მერანსა;
 ბეგრა ტრემლები მე გადმოვფარე და გავეშვერე ფიქრით
 ჩემს გზასა.

1862 წ .

თ. ვანო ბარბოთოვიძე.

ეოველივე შინაგონება შრომითა.

წილის ქვეშ.

მარტე არ იყო დიდის ხნის დასასლებული იმ ქუჩა-ნაში, მაგრამ ხალხმა შეიუწრა კეთილ მოქმედებასათვის და მსრუნველობისათვის სასოგადო სარგებლობასე, და იყო ჰატივცემული ეველასგან. თუცა გამოუჩნდა მეძურნე და მოწინააღმდეგე რობინო, მაგრამ კი აირჩიეს კენჭით იქაურ სასამართლოში მწევრად, რა მწამს გაისხნა ადგილი. რობინო ცდილობდა ეჩუბნებინა მარტე ხალხისთვის, ცუდ და მავნებელ კაცად; და რომ ამ მსრით ვერა დააკლო რა, მეორეს მსრით დაუწყო დევნა და არწმუნებდა ეველას, რომ მარტეს ქარხანა დასცემდა, ვითამ ამით საუფიქრო ქარხნებს. თუთ საქმით კი სჩანდა, რომ რადგან რობინო იყო ვაჭარი და ჭკადდა ეოველ გვარ საქონელსა, სხუათა შორის სამოსლებსა და სს. ამიტომაც მარტეში ხედავდა

თავისს მტერსა და მოცილესა; ამიტომ რომ მარტვი მრავალი მისცემდა სარდალსა და მუხმცირებდა დიდ მოცებას საქანელში და მასთანვე დაუმცრობდა მნიშვნელებსა და ჰატივის ცემასა სასოგადოებაში. ჰაწველში მართლად რომ რომინომ ქუჭბუღანობით მუცდინა და აუსია მარტვის მრავალნი, მაგრამ რა ნახეს მარტვის ჰატიოსნება, უანგარობა, სიუსვე და კეთილ მოქმედება, მაშინ ის უველამ შეიუვარა; რომინო უუდგა და ჰუარგდა თავის ბოროტობასა და სიმურესა, რომ ხალხს ამ ცუდ კაცობისათვის არ შესძელებოდა.

ახლად ამენებულს ქარსანაში, რომელიც შემკობილი იყო მშუთნიერის მაძინებითა, მუშაობდნენ ოცდაათამდინ მაშაკაცი დედაკაცი და ემაწვილები. ქარსანასთან ვე სამღებროცა. ამის გამო მარტვის ჰუადნენ მრავალნი მიმსვლელები, რომელთაც არ გაისტუმრებდა უიმისოთ, რომ არა ჩაეკონებინა რა იმათთვის რაც კი იმათ სარგებლობას შეესებოდა. ხადილ წინად უოველთვის თავისუფალ დროს მარტვის ქარსანის კერძობა შეიკრიბებოდა იმასთან და ეს უკანასკნელი ამცნებდა. ახწავლიდა და უხსნიდა იმ საქმესა, რომელსაც მუშაობდნენ, ხან უანბობდა

სადაც რა ენახა შესანიშნავი თავისს მოგსაურო-
ბაში სსტა-და-სსტა ქუტუნებში. უფრო სწორით გა-
მოიკვლეუდა მინაურ ცხოვრებასა, საქმესა და საქ-
იროებასა თუთოეულს მოჯამაგირისასა და ამლ-
ევდა გონიერს და სასარგებლო რჩევისა, და იქა-
მდინ შეიქმარეს ეს ჰატიოსანო კაცი, რომ გურა
დღეობით, თავისუფალ დროს, ეველანო, თუთქმის
მდიდრებიცა და თუთან მარკისი დე ბარტანიაკიცა,
მაგერ უბრალო მიიქმა მოთქმისა და ჭო-
როკახანობისა, რომელიც ადრე ჩუტულებათ ქქონდათ,
ესლა გარშემოესვეოდნენ მარლეს, ჩირდილოში ას-
ის წლის სის ქუტმა, რომელიც იღვა შეიდანსე,
ეკელესიის წინ, საუბრისათვის სასარგებლო საგნე-
ბსე, რომლებსაც ისი მმარტავდა ენაწულთანობით
და საფუძვლიანად.

ჩუტნ ვნასეთ, რომ მარლუ და რენო, შემდეგ დი-
დისნის საუბრისა, გამოესაღმნენ ქორქისა და წაგ-
იდნენ შინ. მეორეს დღეს (ეს დღე იყო კურა)
მარლუ და რენო ეკელესიიდამ რომ გამოვიდნენ,
სადაც მოისმინეს წირვა, შესუდნენ ერთმანეთსა,
ჩუტულებრივ საღსი შამოესჯა მარლესა. უცებ გა-
მოჩნდა ბარბახანის კვრით სასამართლოს მსახური.

ამან კარგისანს ღაუგრა ბარბანთი რომ მიუზიდა
 ხალხი, და მეტყე სმა ძალღი წიკითსა შემდგომი
 ბძანება იქაურის მმართველისა: ღიღისანია რიც აქ
 განდბ ბორთქმთქმედება; ღარიბები ატფობენ ახ-
 ვიანთ ფუნებსა ტუეში ადგილსჳდ ნაყარის შეშითა,
 რომელთც იმათ არ ეკუთნის, და მასთანჳე არათუ
 ჭვილიან კიდევცა, ჭკაფენ სეებს შტოებსაცა და ამ
 სასით ახდენენ ტუესა. რადგან ამ გვარი ქცევა
 ავნებს სასოგადობითს საკუთრებასა და ზნეობასა,
 ამიტომ ვბძანება ღარიბ მცნოვრებთა, რომ არამც-
 და არამც ხლარ დეჭკაჳონ სეების შტოები და გა-
 მოიტანონ ტუიღამ იმდენი მსოლოთ ადგილსჳდ და-
 ცემული შეშა, რაჳღენიც თუთან მოუნდესთ თავისს
 სასძარათ. ვინც ამას იქით ამ ბძანების წინააღ-
 მდეგობას მოისძარებს, ისი დაისჯება დანაძაულ-
 თობის მიხედვით.»

ამ ბძანებამ ჩამოაგდო ხალხში მოძრობა; და-
 ეწუნენ ტუნდ-ტუნდათ და ეკვლა თავისს აზრს ამ-
 ბობდა ამ საგანსჳე; სასოგადოთკი თანახმა იუწი-
 ვნ. რომ მიუყვო ამ ბძანებისა იუთ სურვილით მა-
 რკისისა, დაიცუეს საკუთარი ტუე.

ღაბალი ხალხი, რომელსაც ამ ბძანების ძალ-

ით უნდა მიეღო ასალი წეს-დებულება, მტკიცეთ
 მისდევს მქუჭლ წეს-დებულებასა და არ შიიღებს
 ასალ წეს-დებულებასა, რა გინა სასარგებლო იყოს
 მისთვის, მანამ მთავრობა ძალას არ მოინძარებს.
 ეს წარმოსდგება იქიდან, რომ დაბალი სალსი
 უიქრობს და დარწმუნებულიც არის, ვითამ ეველა
 მდიდარი და იმაზე მომატებული სარისხის კაცი
 ცდილობს უმტროს, და ვინც უნდა მისცეს მას
 კეთილი და სასარგებლო რჩევა, ანუ გადაწვეუტო-
 ლება, ისი, იმისს თუალებში მდიდარია, და მამა-
 სადამე მტერიც არის, და ანკი როგორ გავამტ-
 უუნებთ, როდესაც ორმოც დაათი წლის განმავლო-
 ბაში დაბალ სალსს ჩააკონებდნენ რომ იმაზე უ-
 მაღლესის სასოგადოების კაცო იმისთვის კარგს არა
 დგოს არ მოინდომებსო. ამიტომაც, გინა მმარო-
 ებელს მოსსენებულ ბძანებით მიუცა კიდევ უფლ-
 ება, რომ გადაეკაჯათ იმისი საკუთარი ტუე, მაი-
 ნც კიდევ გლესკაცობა ამას სსუა ურიკ დაინახა-
 ვდა და დრტუნვას და საჩივარს არ დაიძლიდა,
 მართალია, რომ ერთი წოდების კაცი მეორე წო-
 დების კაცისაგან ძლიერ მოწსა დგას, მაგრამ მა-
 ინც კიდევ ეს გარჩევა ვერ გაამართლებს საკმაოდ

ამ გუბერატორების მომართულობას, რომელიც არის ძლიერ მავნებელი. ინგლისში, -- სადაც ღარიბი უფრო ღარიბია, და ძვიდარი უფრო მდიდარია, ვინამ უზრუნველყო დემოკრატი ერქმუნება არისტოკრატსა, და როდესაც გაკეთებული შემადგულე უზარუნო იკისრებს რომელიმე თანამდებობასა, მაგალითად მსახურისასა, მაშინ კლას კაცსა ფიქრობიან არ მათა, რომ ისი უმტობებს საწუალ საღსსა, და ემსახურება საკუთარის სარგებლობისათვის და არა საზოგადო სარგებლობისათვის. აქედამ წარმოხდებია, რომ ინგლისის არისტოკრატსა აქუს სრული იმედო თავისის საკუთარის ძალისა და ვერა რა დააუფნებს მოქმედებამ საზოგადო სარგებლობისათვის, რომლისათვის კულისდვინედ იღვაწის ისი, დაბალი საღსი კი კულმოსვენებულა, ამიტომაც მთავრობას აქუს ღონისძიება დაიცუას ყოველთვის წესი, თუმცა სძირათ მოხდება სიღმე, რომ დაბალი საღსი ითმენს სამინუტს სიღარიბესა.

როდესაც დაბალი საღსი მოსვენებულა ბანების გამო შექმნა დრტუნვა, რომინომ გველობით გაიცინა.

-მე კი ამ საქისე არ მათვანდენდი, -- უნდა რომ --

ინომ ჰავდენიძე კაცებს. რომელიც გარს ეხვივნენ შარლესა,--და რომ მარკისს ეკითხა რჩევა,--დაუმატა რობინომ და მასედა რენოს--მაშინ იძისი ორი თანა შემწეები (რობინო და რენო), არა, არა მგონია, თანახმა შექმნილიყვნენ მე მაინც ერთის იმათგანის იმედი მაქვს.

-ორივესი იმედი ექონდესთ,--უზახუსა რენომ.

-ვითამ რათა ფიქრობთ ეგრე, უფალთ თანა-შემწენთ? ჰკითხა შარლემ.

-ამიტომ, რომ საწუაღმა კაცმაც უნდა როგორმე იცხოვროს,--უზახუსა რობინომ.

-ამიტომაც კადვე, რომ ბოროტად არ უნდა მოისმარონ უფლება საკუთრებაზე,--დაუმატა რენომ.

-სრულიად თანახმა ვარ, თქუა შარლემ, და იმედი მაქვს თქუენც თანახმა გახდეთ მასე, რომ ეველას აქვს უფლება იცხოვროს, და არავის არა აქვს უფლება დაუძალოს სსუას ცხოვრება. მგონია მივსვდი თქუენ აზრსა?

-სწორეთ,--უზახუსა რენომ.

-რას ნიძნავს ქანება უფლებისა ცხოვრებაზე? ნიძნავს მას, რომ ეველა კაცო მოვალება იმუშაოს.

-უეჭველთა.

-თუ მოვალე ვარ ვიმუშავო, მამ ჩემის ოფ-
ლით შეძინებული ნივთი ჩემი საკუთრება იქნება
თუ არა?

-რა საკვრეელია თქვენნი საკუთრება იქნება,
თქუა რობინომ.

-აქედამ სჩინს, რომ ვინც არ იმუშავებს, ისი
ჭკარგავს უფლებას ისარგებლოს მით, რომელიც
წარმოსდგება მოვალეობის აღსრულებისაგან, ესე
იგი, ჭკარგავს საკუთრებასა, რომელიც არ მოსცხ
მას შრომამ; მამახადამე ისი ცუდად იქცევა და
სჩაგრავს მას, ვინც აღასრულა თავისი მოვალე-
ობა, როდესაც მოითხოვს ამისს საკუთრებასა.

-მშუტნიერი ზასუხია.

-ნიძნავს ერთი მსოლოთ სიღარიბე არ ამღე-
ვს კაცსა უფლებასა არ იმუშავოს და წაართოს
სსტას მისი საკუთრება.

-სრულიად მართალი გასლავს, თქუა რობინომ.

-როდესაც მცონარე კაცსა ამღევენ საქმესა და
ის კი ვადისჯრის მორსა, რასაკვრეელია ამით ჭკა-
რგავს უფლებასა ცსოგრებაზე, და მსოლოთ სსტა-
საც ღაუშლის თავისს უსარგებლო ეოფნით.

-მართალია, მართალია.

-უველას აქვს უფლება, როგორც ნებავეს მოიხმაროს ნივთი, რომელიც თვთან გააკეთა, ჰური, რომელიც თვთან მოიუქანს; მიწა, რომელიც თვთან შეიმუშავა....

შესასებ მიწისა მაქვს სათქმელი,--სიტუეზა გააწვევტინა რენომ ძარლეს. მიწა მოეცა კაცს მუქით; მაგრამ სოკიერთებმა გაიქვეს და დაუმტკიცდათ უფლება, რადგან სარკებლობა საზოგადოებისა ამას მოითხოვდა; აბა ვინ მოხსნევდა, დასოესდა და მოძვიდა, თუ მულობელი მიწისა დარწმუნებული იქნებოდა, რომ მოსავალსა სსჭა წაიღებდა. მამასადამე მიჩემება მიწისა მოუოხოვნია საზოგადოებითის სარკებლობასა; მე კი ვიტყვ, რომ ეს უსამართლთა; ამიტომ რომ მიწის მულობელი არა ფერს არ მოქმატებს საზოგადოებითის შემოსავალსა, და თვთან მაიჩქებს,--რასაკურველია ამითი სწავრავს სსჭასა,--მიწის შემოსავალსა, რომელსაც შეადგენს ნაწილსა საღისას სამდიდრისას. ესე ვეუნდა ითქვას იმასედაცა; ვინც ამუშავებს ფულსა.

--ი ნამდვილი მართალი;--ბეჭევრა ჟორქმა.

-მე კი ვიტყვთ,--თქვა ძარლემ, რომ რენო ჭსჯის უსამართლოთ, თუცა ეგ არა მიუღია ჟან-

ბაბტისტ სეისა.

-მე ნამდვილად შემოძლიან დავამტკიცო ჩემი ხსრი გამოჩინებულ ეკონომიკის სიტუციებით.

-მიხსარითა უ. რენო; როდესაც სასოგადოება ის არის იწუებს შედეგნასა და მიწა ჯერ არავის ეკუთვნის, მაშინ მიწას აქვს რაღაც ფასი?

-მე ვიცი თქვენ გინდა თქვათ, რომ მიწას არა აქვს ფასი მანამ შრომა არ მისცემს.

-დიალ, ამიტომ რომ მიწა უპატრონო არა რათა ღირს. რომ დაეღვას მიწას ფასი, ვეუღა ხირჩევს იმისს ნაწილსა, ამოიღებს მეძესა, უბრალო ხეებსა, გადასწომს სის ფესვებსა და ცუდ ბაღასს და შემოშავებს. მაშინ მხოლოდ მიწა შეიქმნება ნაუოფის მომცემი და დააკმაყოფილებს იმისს შრომასა, ვინც ამ სახით ოფული დაღვარა. მართალი არ არის?

-მართალია,

-ნიმნავს, რომ შრომამ შეუღინა მიწას ფასი?

-თანახმა ვარ.

-მამასაღამე, ვინც მიწა მიითვსა, შეუთათ სომ არ შერჩენია?

-თუ მაგ მსრია გაუმინჯავთ, რასაკვრველია

მუქათ ან შეჩენია.

-ამის გარდა, რადგან თვითან თქვენვე წელან დამეთანხმებით, რომ მოვალეობა შრომისა დაუმ-
წვდრებს კაცს უფლებასა დაისაკუთროს შრომის
ნაწარმოებები, მაშ სჩანს რომ მიწის მფლობელი
სარგებლობს ნამდვილის უფლებითა.

-უკანასკნელი ასრე ბუნებითი შედგომილებაა
პირველისა.

-კანონმა, დაამტკიცა რა მიჩემება მიწისა, მო-
ასდინა მათ, როგორც იტყვის სუი. საქმე სახარ-
გებლო და მასთანავე ძლიერ სამართლიანი. რო-
როგორ ფიქრობთ ამაზედ, ჟორჟ?

-თქვენ რაღას იტყვით ღალასე, რომელსაც
იღებს მიწის პატრონი? ჭკითსა ჟორჟმა.

-ღალა სრულად კანონიერია; ამიტომ რომ
მფლობელმა შეისუიდა მიწი შრომითა, რომელმაც
უნდა მისცეს შემოსავალი; აქედამ სჩანს, რომ
მფლობელი ხრავის არა ჭსნავრავს აუ სარგებლობს
მიწის შემოსავლითა.

-კარგი; გაპიტაღმა რადგა გარეობა, რომი მო-
ითხოვოს შემოსავალი? განა ისიც მუშაობს? თქუ
ჟორჟმა.

-მაგასედაც მოვილაპარაკებთ, უზახუსა შარლემ.)
 თქვენ სომ თანახმა ხართ, რომ კაპიტალი არის
შეკრებილი შრომა?

-თანახმა ვარ.

-თქვენც ორი აბაზი ღირს იმავე ფასათ, რო-
 გორც ღირს ერთი სამუშაო დღე მუშისა, ესე იგი
 თქვენც ფული იმოდენად ფასობს, რამოდენად ფა-
 სობს მუშის ერთი დღის შრომა, თანახმა ხართ
 ამასედაცა?

-მაგასედაც თანახმა ვარ.

-რასან ეგრეა, მამ დათანხმდებით შემდეგსედაც:
 ვსთქვათ, მე მმართვეს თქვენც ერთი სამუშაო დღე
 და მუშაობის მაგიერ მოგეცით ორი აბაზი; ეს
 სულ ერთია თუნდ ჩემგიერ გამამიგსაფინია მუშა,
 თუნდ თუთან მე მოვსულვარ და გამითოსნია თქ-
 ვენც სოდაბუნც; თქვენც ორმი ერთ-ერთი უნდა
 ხარჩიოთ: მიიღოთ ან მუშა ან ფული, რომელიც
 შეგძინათ ერთმა სამუშაო დღემ.

-სრულიად მართალია, თქვა რობინომ.

-ვთქვათ კიდევ, რომ თქვენც მოგინდათ 50
 დღე მოსახსნავათ, დასათესათ, გასათიბათ, მოსამ-
 კალად და გასალეწად და რადგან არა გქონდათ

ფული, არცა გუხვდით მუშა, ამიტომ მე გასესხეთ
 ორ თუმან ნასკვარს, რომლის სამკვალობით მუშა
 მოიხმარეთ და სელი წაგემართათ; წლის დასასი-
 რულსდა თქვენმა მამულმა, რომელიც დირს, ვსთ-
 ჭათ, სუთას თუმანთ მოგცათ ოცდასუთი თუმანი
 შემოსავალი ესე იგი ერთი მაური სარკებელი
 თქვენს კაპიტალს; ნუ თუ თქვენ მოვალენი არ
 იქნებით, უოკლის სიმართლით, დამიბრუნოთ ჩემი
 ოცდა სქთი მანეთი და მასთანავე ოცდა სუთი
 მაურიც სარკებელი, ამიტომ რომ თქვენმა კაპი-
 ტალმა და ჩემმა კაპიტალმა მოახდინეს შრომა
 ერთ გვარის ფასისა?

-თქვენ როგორ გვეუბნებოდით, რომ მარლუ
 სანდო კაცო არ არისო? დაბლა უთხრა გაკეთე-
 ბულმა გლესმა კაცმა ჰეტრე ლებლონდომ რობინოს.

-ჩვენ მაგასე მოვილანაწარაგებთ მეორე შემოს-
 ვევაში, წასჩერებულა რობინომ ლებლონდსა.

-რადგან შრომა არის მოსმარება მოქმედებისა,
 რომელიც მონიჭებული აქვს კაცსა, გენაგრძო,
 მარლუმ, მამ ნამოქმედი შრომისა უედა ეკუთვნო-
 ღეს მსოლოდ მას, ვინ აწარმოვა შრომა, ამიტომ
 რომ მოქმედება კაცისა მაშინ მიიღებს როგორმე

საკუთარს ფორმასა, თუქოს ორთ გაყოფება მისი ზირადობა, და ამისგამო საკუთრება ეგრეთვე კელ მაუვალთა, როგორც თუთ ზირადობა ჭცისა; თუ გიტუვით, რომ საკუთრება ვრთისა უნდა ეკუთვნოდეს სხუასაცა, ეც ის იქნება, რომ მისი ზირადობაც სხუას უნდა ეკუთვნოდეს, ესე ოგო, მაშინ კაცი დაჭყარგავს თუთ მდგომარებესა და მუიქნება სამჟალუებადი.

-რაც უნდა წინააღმდეგობა გავეწიო, მაინც იქამდან მიმიუვანთ ხოლმე, რომ მე უთუოთ უნდა უოველოვს თქუტნ დაგუთანსმით. უისრა რენომ მარლეს.

-თუ ეგრეა, თქუა ჟორჟმა, მამ თქუტნმა მმართველმა გამოსცა უსამართლო ბძანება. ეც ის არის, რომ ისი სსვის საქმეში გაერთა და მიიჩემებს იმასს საკუთრებასა და მამასადამე იმასს ზირადობასაცა: ერთი მობძანსთა რა უფლება ჭქონდა, რომ აუკრძალა ღარბ კაცებს მოხმარება მდღერების მუძისა?

-ჩუტნ ერთის ხმათ დავამტკიცეთ, რომ ვისაც უნდა ცხოვრება, ისი მოვალეა მუძობდეს. ესელა მითხარით ჟორჟი განა არ არიან, რომელთაც უნ-

დათ ცხოვრება და არასკი აკეთებენ? -- ჰკითხა მარტვი.

- მაგისტრანა მრავალნი არიან.

- კიდევ მითხარ, ჟორჟ ეკ, მრავალნი როგორ იცხოვრებენ, თუ არ სსჯს ნამუშავევითა?

| - ეგრე სჩადიან ქურდები, თქუა რობინომ.

- წარმადი ქურდსე მონს ხლარ არის, და ამიტომ მრომის მოუვარე კაცს ეოველთჯს უნდა ემინოდეს, რომ დღეს არის თუ სჯალ მოსტაცებენ რბცვი მუშინთა მძიმე მრომითა.

- სრულიად მართხლია.

- აქედამ ან რა წარმოადგება, განაგრძო მარტვმ თუ მრომის მოუვარე კაცი მცველათ მოუდგება თავისს ნამუშავებსა, რომ ან წარმადია, ან ქურდმა არ მოსტაცონ საკუთრება, მაშინ ვერასა იმუშავებს: ან იმუშავებს და იმასაც მალიან მტირედ ამის გარდა, მუშავებს მოხდეს, მოკლან კიდევ ისი, თუ მტაცებლებს არ დაანებებს თავისს საკუთრებასა.

- რისაკვრველია შესამლოა მოხდეს ეკა.

| - და ნუ დივიწეებთ, რომ ამისთანა საქმეში ღარობს უფრო მოურევიან, ამიტომ რომ ღარობს

აგრე რიგით არავინ მიემყვლება.

-მართალია.

-ამიტომაც სასოგადოებამ უნდა ხარჩიოს ერთი კაცი უკვლას უფროსად და მოძლეად და მიუჩემოს თანამემყვებიცა, სრულის უფლებით, დასაჯონ ბოროტ-მოქმედი, რომ გულაჟ არავინ აღარ დაარღვოს წესი და მძღობა, ესე იგი უკვლავ კაცი დამძღვებულის გულით ხკეთებდეს თავისს საქმეს.

-სწორეთ ეგრე უნდა იყოს,

-მცველი და მოძლეელი სასოგადოებისა, რასაკვრველთა, ველარახ იმუშავებს თავისს სასარგებლოთ; ამიტომაც სიმართლე მოითხოვს, რომ თუთან სასოგადოებამ უნდა მისცეს მას იბიღენო საზრდო, რეუდენსაც ის მოიხივებდა თავისს მიით.

-სწორეთ, სწორეთ ეგრე უნდა იყოს

-და რომ მან მიცემული უფლება სასოგადოების სასარგებლოთ, საჭიროთა მის თავისუფლება როგორც ღაინას ან სხვათა თან ისე მიიქცეს და არა ჭკითხოს წამდ რჩევა იმით, ვინც ისი ხარჩიო; მაქსადამე ამ არ-

ჩეულს ჰირსა უნდა ჰქონდეს უფლება და კელმწიფება ეველასედ იმოდენ ზომად, რავდენად დაუწესებს თვთა სასოგადობა.

-რასაკურველია.

-რასომც სასოგადობა გავრცელდება. იმ ზომ გამჩაელდება რიცხვ ქუჭუკერდომთა და არჩეული ეველას დაუნძნავს თანამდებობასა. ერთნი საჭირონი იქნებიან მცველად სასოგადობის მეუღროებისა და მდევნელად ავასაკებისა, რომლისათვის უნდა მიეცეს იმათ იარაღი, სსტანი გასამართლებლად სსუა და სსტა უთანხმოებისა, რომელიც ჩამოუვარდებათ სასოგადობის წევრთა ერთმანეთში.

-ეგ რას ნიძნავს, უ. ძარლე? თქუტნ განგვიმარტებთ მთელს მმართველობის ჰლანსა, უთსრა ჟორემა.

-სწორეთ, უძანუსა ძარლე. და გსრეთ ეს მუარველი, რომელიც მუძაკს ჩამოაცლის ზარმაცებსა და ზრუნავს, რომ ეველამ თავისუფლათ ისარგებლოს თავისისძრომის ნაყოფითა, არის ბძანებელი, რომელიც, როგორცა ვსთქვ, მიჩემებს ეველას სსტა და სსტა თანამდებობასა, და ღარიბი უფრო უნდა ცდილობდეს, რომ ეს თანამდებები აუსრუ-

ლებელი არ ღარჩნენ. აქედამ შენიძნეთ, უ. ჟორჯ რომ ბძანება ჩუჭნის მმართველისა არის ხამარ-თლიანი და გონიერი და რომ იმის აქუს, ჩუჭნ-განვე მიცემული, უფლება მოიქცეს როგორც ნუ-ბაჯს, და არავის ჭკოთსოს რჩევა; მისი ზომიერე-ბაკი რომელიც ამ ქმათ მოიხმარა, არ ავნებს არავის საკუთრებასა.

-უ. ძარლე ძლიერი თქუჭნი სიტუა და მე უნდა დავრუმდე, უთხრა ჟორჯმა.

-და ესრეთ, განაგრძო ძარლემ, ეველას აქუს სრული უფლება მოიხმაროს თავისი საკუთრება ისე როგორც დანახავს თავისს სარგებლობასა.

-ეგ უფლება ეველგან არის მიღებული თქუა რობინომ, მსოფლოდ ხასიამოვნო იქნებოდა, რომ კანონი მოექცეს ას უფლებას სიმარლით.

-ნამუშავევი ხომ შეიძლება შეიჭამოს, შეინახოს გაიუიღოს და გაიცვალოს?

-ეგ ძირეული კანონი მსოფლოდ სჯულისა, თქუა რენომ.

-ხომ შემძლიან, რომ ჩემი ქონება გადავსცე ჩემს მეგობარსა, ანუ უბედურ კაცსა?

-მაგაზედ ეველას აქუს უფლება.

-ცოლსაც და შუღსაც სომ გადავსცემ?

-უეჭველია.

-განა რომ ეს უფლება შეკუთვნის მე სიკუდილამდინ?

-მაგაზედ ბაასს ხრახინ გავიწვევსთ.

-გარდა ამისა, უველას სომ აქქს უფლება კვლიდამ კელში გადასცეს სსუას ნიუთი ანუ ვსლავ დაჭირდეს და შემდეგ რამდენიმე ხანისა გადასცეს?

-დიად.

-გადაწყობის დროს სომ მაუშლიან დასრქას როგორც სურს ჰირობა?

-უეჭველია.

-მაშასადამე შეუშლიან შეაუენოს ნიუთის გადაცემა სიკუდილამდინაცა?

-ოჰო, ჩუტნ კიდევაც კო მივედით შემკვდრე-ობის კარამდინ! წამოიეზრა ყოყმა.

-სწორეთ, განაგრძო მარლემ, თქუტნღა როგორს ხედვით, ჰირდაჰირის გზით არ მივედით?

-მე მაგას არ მოგახსენებ, მე მხოლოდ მინდოდა მეთქუა, რომ სან და სან ბოროტად მოინმარებენ სოლმე ამ უფლებასა და გადასცემენ ქონებასა ერთ შუღსა, მეორესკი ცარიელზედ დასმენ.

-ნამძვლად არის მეტ გვარი ბორბოტ მოქმედებებს, მაგრამ ამასაც ნუ დაივიწყებთ, რომ ჩუქნი სჯული ამ მოქმედებას ვანონათ არა სდებს, როგორც ზღრე იუო. უოველს კანონიერს საკუთრებასა კანონი მტკიცეთ დაიცავს, უკანონოსკი შკაცრათ განისილავს.

ამ ლაზარაკის გამო რობონო აინია და ველარ დაღბა, როგორც ბტევიან, თავისს დონასე. იმას არ ეპიტნავა, რომ ლაზარაკობდენ სათავესედ, საიდამაც წარმოდგა უფლება საკუთრებაზე, ამიტომ რომ ქონება ჭქონდა სამაგელის სასით შემინებულა. უოველ კვრას იმისი დერეფანი იუო გლესკაცებით გაჭედრილი, რომელნიც სთხოვდენ მას სესხათ ფულსა და რომელთაც დიდისანს ბტარება და რავდენიმე მანუთისათჯს, და ამ რისუოფითარისამბით გამოტანილ ფულსაც გაუნებალებდა, ისე რომ საწუალი გლესა ვერას ისარგებლებდა. სან დაჭმირებოდა, სან უარს ეტეოდა, სან ისევ დაჭმირებოდა და მისო სამანელი ფრასა «ჯერ კიდევ ვნასავთ» სძირათ აბტარება სოლმე საწულებსა. და როდესაც მისცემდა ფულსა, ეცდებოდა რომ სრულიად დაეცა და გელარბებინა გლესი კაცი.

რობინო იქამდინ შეადგებოდა საცოდავ გლეს კაცსა, რომ დააწეებინებდა ახალ სასლის მენობასა, მერმეკი ათათბირებდა დღეს სვალობით და აღარ მასცემდა უუღსა, რომელსაც დაჭნიდებოდა ამ საჭიროებისათვის. გლეს კაცი შეუძლებლობის გამო კელს აიღებდა სასლზე, რომელიც მაშინვე გადავიდოდა რობინოს მფლობელობაში.

რობინოს მსკაცეს კაცსა არ უუჩერს ისი, ვინც ჩაედგამს ზღუდესა იმისს ანგარებასა: ისი უიქრობს, დაცვისათვის წესდებულებისა საკმაო არისო ენდარძი. წიგნი კანონებისა გარდიქცევა ამისს სელში რაღაც საშინელ წიგნად, რომლის შემწეობით ჩაბოჭავს ულანჭებში თავისს მსხუტრზლსა, და ამ წიგნში ჭკოებს ღონისძიებასა აიცდინოს სასჯელი, რომელიც უნდა გადასდეს ცუდკაცობისათვის, და უკანახუნელ მეცადინეობით და ვერაგობით სშირათ შეადგენს მთავრობისაკან დადგინებულ მსაჯულსა თუ ზოლიციის ჩინოვნიკსა. ამ გვარს საქმე აღდგალი არ არის, ამიტომ რომ ამისათვის საჭიროა გარეუწხა და დასუსტება მსაჯულის გონებისა; რობინოს კი ამ შესსიერებაში არა ჭეაგდა თანასწორი. რობინო არა დროს არ აცდენდა შემთხუტვას, რომ არ ეთ-

ქო დაუსრულებელი ქება თავისის კაცმეურნეობასე; მასთანვე აგონებდა გლეხკაცებსა, რომ მმართველი ამდიდრებსო თავის ჯიბეებსა იმათის შრომითა და მღუდელი ეწევასო მდიდრებსა, რომ უურო გააღარბოსო გლეხკაცები. მღუდელი სპირათ ამბობდა რობინო: როგორღა ულანარაკებო მარგოსსა ჯოჯოსეთსე, როდესაც იმისს საღალსე კარგა გამოძება სოლმეო. სიტყვთ რობინო რომელიც ეყო წევრი სასამართლოსი და უუროსი თანამემწე წრეფესორისა, იღუმალ მოქმედებდა ეველას წინააღმდეგად, რასაკვრულთა თავისს სასარკებლათ.

უნდა ვთქვათ--თუმა საშწუნართა--რომ ფრანციის ხოფლებსა ჰეგანან თავიანთი რობინოებო. (') ამათთანაებო იპოვებთან ქალაქებშიაცა, სადაც ეოველთჳს თავისებრ ატროადებენ და გადარევენ, ვისაც კი შეუჩნდებიან. სოგო ერთნი აშკარათ მოქმედებენ. ამიტომაც არ არიან საშიძარნი; მაგრამ რობინოებთან რას გააწეობთ, როდესიც ისინი მოქმედებენ იღუმალ და ეველას ფეს-ქეჭმ ეგებიან.

(') სოგი ესლა ზეჭნენ მოიგითხონ!

უკანასკნელებს, მართალია, შეურაცხველად, მაგრამ
ეს გრძნობა სუსტია და ვერ შეაუენებს ბოროტსა

ლ. არღაზიანი.

(შედეგი მომალ ნომერში იქნება.)

მასალა ქართულის ისტორიისათვის.

ქ. მესტუმრეო: ჩვენ მაგოურათ: ჩვენს დიდს იმედს: დიდათ იმედთა: მისაჩენელს: არაოდეს არ დასავიწყარს: ღარბანბატონს: ტიტოშელს: დიმიტრის: მოკითხვა: მოასიყნეთ. შერე ჩვენის შჯლის გამარჯვებისა ამბავი: მოაგვივიდა. თუითონ ანატან მოსულა ოცი ათასის: კაცით შეხმელან: გაუტყვიანთ: ორ ათას ხუთასი: კაცი ავღანი მოუკლავთ: და დაუჭერიათ იმითი ბინა: სულ წმიდათ. ჩვენს: ჯარს დარჩომია: ჯარი ნამოკრით ყელამდინ: მოაყრილა: ღუთის მოწყალებით. ამისთანა. გამარჯვება: მოხდა: ერთი ეს მაგ სატოტიანოს: მხარეს: რამ ლეკი: არის და წემო ქართლს არბევს: ამილანოჩის შჯლებს: და წემო ქართლულებს: მივწერ. მანდეთ წამოკლენ: ერთათ: შუა ვიარეხით და ღუთით თამაშ: უყავით. თავდასხმით: იყო: თუ ასე ვფობინოთ შებმა;

მეფის თეიმურაზის
ბეჭდის ადგილს.

 რეგორც ამჟობინოთ: მკათათს (კთ) ქორთხეანს ულთ. (*)

ამისა ასლი არის წარდგენილი არსანთან საქართა უწლეს კეთილშობილთ ღუჭუტბტ შეკრებილებში, გორის უმწდის სამის კეთილშობილის პარსისგან.

4 ივნისსა 1821 წელსა (*)

იოსებ მაშატავი.

(*) რედაქცია დიდს მადლობას მოახსენებს უფ. მამა-

უმაწვლი ზირველის წლებში.

1.

რამდენიმე წლის წინათ, როჯესაც კიდეკია ერთ ჩუბუნ ჩრდილოეთის გუბერნიის ქალქში, შე ვიტნობდი ერთს სანჯელს, მაგრამ ზატოისანს და კეთილს ჩინოვნიკსა პეტრე ფელიშოვის კრატის. ის ისეთი კეთილი გაცი იყო, რომ ამისგან, არაეინ გაიგებდა ჭორსა, მშჯღობიანათ ატარებდა სამსახურსა, რომელიც აძლევდა იმას მხარტ - იმ დონისძიებასა, რომ არჩენდა თავის სხსლობას. იმის ცოლი იყო თავმდაბალი, მაგრამ გამჭრიახი, ელთვის ჟან მთელი, მხიარული და არა ნაკლებ კეთილი ვინამ თავისი ბებერა, ამ სახელს ეძახოდა ის პეტრე ფელიშისა, სხვათა შორის ის შინაურ საქმესაც ასწრობდა ხოლმე. სულ რომ, ამბობდა ხოლმე კატერინა ივა-

ტოვს ამ ასლის გამოგნაგნისათვის და კვლად იმედოვნებს, რომ შეცადინუობას შონმარებს ამ გვარების მონოვებისათვის რომელსედაც შემთხვევები იმას უფრო ბევრი აქვს. რედ.

სოკნა, თუკი ერთ თუშანს მაინტ გადავარჩენ სოლმე სხ-
სლშიო, რომელიცა ჩემ შუალებს ეყოფა განფეტვისსათხს
და ჩემს ბებერ თამბაქოსსათხსაო.

უკვლასე საკვრველი ის იყო, რომ კროტოვები ძღვე-
ვდნენ თავის შუალებს კარგს განათლებას. სამ ქალისა და
ერთს ვაჟისაგანა კროტოვის სხსლში, უკვლასე უფრო
გამოჩენილი იყო ანა პეტროვნა, რომელიც თქვს შედის
წლისსავე ძალიან ალერსიანა და კეთილი გულისა იყო.
დადამ ახწავლა იმას უკვლასევე სხსლის შოვლა, კელსაქმე
და რიტხავლა თავის ქალსა თავის მკრფას თანაშემწედ.
შინაურის ზრუნვის გარდა ანა პეტროვნა გართული
იყო სოლმე თავის ძმებისა და ღების სწავლაში და იმას
თაც ძალიან უყვარდათ ის. ჩუწნის კროტოვისა ცოტა ნა-
ცნობნი ჭუჭანდენ. ისინი ფაქრობდნენ რომ შომატიუ-
ლნი მცნობები ბეკრს დროს წაართმევდნენ, თითონაც
სანანურათ გაუხდებოდათ. თუ შომატიუებს ვისმე, შენც
უნდა იმასთან წახვიდე, შაკრამ ამთენს საქმეს კელი
როგორ შოვაშოროყო. უმასუხებდა სოლმე კატორინა
ივანოვნა. თუ ვინმე შომატიუებდა სოლმე იმას. თუშტა
იმათ ცოტა ნაცნობნი ჭუჭანდათ. შაკრამ ვისაცა იტნო-
ბდნენ სარწმუნო შეგობარნი იყვნენ იშათი. შაკალითად
მოკიყვანთ ერთს იშათს ნაცნობსა ახლგაზდა გუბერნს-
კის ჩინოვიკს ალექსანდრე ივანიჩსა რეპროვისა, რომელ-
საც რიტხავდნენ მდიდრათა, ამიტომ რომ სუთი ათასის
დესეტანის უდაო მამულის შემღება ჭქანდა. ეს უკვლასე
სხსლებული ჩინოვიკი უკვლას სხდაშოს ატარებდა დროს

კრატოვის სახლში, ორთავე მოხუცებს ძალიან უყვარდათ ისა და როგორ არ უნდა შეეყვარებოდათ, ის იყო იმათ სულში სწავლობდა გიმნაზიაში და ბოლოს შევიდა საჩხას სურმადც იმათვე კელში. ხაფქისანდრე ივანის ძალიან უყვარდა ანნა პეტროვნა, რომელთანაც ერთათ შეიხარდა. ყველა შინაურნი და გარეთვე იმ ქალქის მტკნარ ბელნი ამბობდნენ, რომ ხაფქისანდრე ივანისა რომესაც იქნება ვკარს დაიწერს ანნა პეტროვნასედაო. მართლაც, ორ წლის უკან, რომესაც შევიდა სამსახურში პეტრე იულიშვიტის თანამდებობის ქუჩაში, სეზონიკმა სთხოვა კატერინას ივანოვნას და იმის მოხუცს დედს შიგონა სთხოვინათ იმისათვის ქალი, ამაზედ თანახმანი შეიქნენ.

ახა ვინსოთ ანუტა რადან იტყუოს? უთხრა პეტრე იულიშვიტის თავის სასიძოსა; იმისაც ვკითხოთ, იქნება კიდევ იმას არ უნდოდეს შენი შერთვა, მოუმატა ბებურმა, რომელიც უცქირდა უმაწულ ვაჭსა.

— როგორ არ უნდა ვკითხოთ, როგორ არ უნდა, უნდა ვკითხოთ უიმისოთ როგორ იქნება, რიგია უნდა ვკითხოთ, სთქვა კატერინა ივანოვნამ.

მასუკან დაუმახეს ანნა პეტროვნას, რომელიც მოსკუნებით შემოვიდა სახლში. სმაკი არ ამოიღო, სხდოთ სული ჩამოართო ახალ გახდა კაცსა და ავოცა.

პეტრე იულიშვიტი შიუბრუნდა თავის ცოლსა და უთხრა: ახა, რას იტყუხ ხემა ბებურა დედავაცო, ვტონებ ეს თანახმა გახდეს იმაზე; ამისთანა ქუჩის შემდეგ ვითხვაც არ უნდა, შიშ საქმე გათავებულაი ეოფილა. დეო

მათმა ვაკუუმით, მიუბრუნდა ამ სიტუაციითა და
 აკრძალა მათთვის. მათი თვის შემდეგ ქორწილიც განა-
 და, ნეფე ნებიროვი ჯერ წერის უკან გადავიდა ტაძრის
 სახეში სიმამრის ხელში. ჩუბნი ასაღვასდანი იყვნენ
 ბედნიერი, მხოლოდ შეჭურის კეთილთა და ერთი უკ-
 თმანეთის მოუყარულთ ასაღვასდა ტოლქმართა. რადგან
 ნაც ისინი იყვნენ პატარაობითვე კარგათ გასდიდნა,
 სიდიდეში სტრუქტურებდნენ ბედნიერთა.

(ზოგი შემდგომში იქნება.)

ჩემი აღსარება.

შვიისველა! თუ რომ კითხულობ ვურნალებს და კეუ-
თინი სხუა მიშართულების ასრს; მაშინ ცხადია, როცა
შენ ვინმე ბეწვევს დადამ ვწუნარებით და გულის შტკვიგ-
ნეულობით ახალ ამბებთა შორის უამბობ: «თუ რა ნა-
ირათ შეიცვალა დროება, — სადღაა შამა ჰაშუბის დროება,
როცა თავის გაყვანობათ და კეთილშობილობით სახელ
გათქმუენი იყვნენ!» თუ რომ საღამო უამიგაა ხის
ქუტუმი ფეს მობრთხსნილი ბძანდება ვწვანე მოღსედ, ჭუ-
რის მანლობლად და ხელში ჭიქა გიკვავა წითელი ღვნით
საგსუ. ვინემდის გადაჭკრაგდი ცხადია იტუვი. «რასა წუ-
რენ ჩუტნ ვურნალებშიო? რას ჩატკტიებთა ეს ვმანვლ კა-
ტობაო? ნეტავი ვინცოდეთ რითი სჯობთ ჩუტნ ცხრუ-
რებას იმითი ცხრურებაო?»

ჩუტნ გვარურს ამ საგნებზედ მოგულაჰარაკოთ და სს-
ჟანგედაც რასაც დმერთი შეკვამლებინებს ამისათვის ამ
ჩუტნ სტატის სახელად დაკარქეთ: «ჩემი აღსარება» რა-
დგანაც ყველა ქრისტიანი კატის ვაღია, წარმოსთქუას
კეთილ სინიღისიანათ და ჭეშმარიტად საზოგადოების
ცხრურება.

მკითხუტლო! შენ ტუუილად ემდური სოფლას ცვლი-

ღუბას ვითომც წასრული საუკუნეები სჯობდაო არა, თუ რომ ვარცა დაუკრძლები შენვე დანახავ. რომ სრულებით არ ვახსენებულა წასრული საუკუნეები ამ ჩუბნს საუკუნეს; ეს სასოგადო კატაკლიზმის სწინა და ჩუბნ-ღუბა რომ უეჭუწლად წასრული დროება აქონ. ახა დაუკრძლი: თუ განკენებული ვნმუ, ატარებდა თავს სინდოტხეში დროს ცუდათ, ამას სიჭედილს შემდგომ უეჭუწლად იტყვან: «ძლიერ ვარცა ცხოვრებდაო, ვარცა გი კატაკლიზმო. ვერთა სიტყვით შეამოახენ ქებით, მხოლოდ მისთვის, რომ რ.გ. მიტულებულის ქებაო; თუ არა ჩუბნსედაც ცუდათ იღმარებებო ჩუბნნი შუაღუბაო. აქედან ცხადათ სხინს, რომ შენ მიტომ აქებ, რომ შენც ვაქონ; თუ არა ღირსებას შენ არ უუუკრძ დაუკრძლი ვარცა, მოიფიქრე, მაშინ შენც დანახავ, თუ როგორ უნდა სჯობდეს ჩუბნს საუკუნეს; წასრული საუკუნეები, მაშინ სადაც საშინელი ბარბაროსება და უსამართლოება იყო მთელი დედაშიწის სერგისედ. ესდა ხედავ თუ რა ნაირათ განათლდა ეს ქუჩუნა? დაუკრძლი: ახლანჯელ სმას, ჭმას, ფაბრიკებს, რკინის გზებს, ტელეგრაფებს, ბარახოდებს და სხ. ვუბნის შენ სთქუა მკითხველო, თუ რატომ განათლებამ თავისუფლობა არ მომცა? რასა ჭკაკლო ჩუბნნი ცხოვრება სულ მწუნებრებაში და შრომაში ვართო? მისთვისაც საქებია ვს საუკუნე რომი მოგანიჭა წყარო ცხოვრებისა ჭკელ დროში ხელ დაუბდობილნი ისინდუნ ჩუბნნი წინაპრები და ცხოვრებდენ მხოლოდ მითი, რასაც ერთი ბუნება აძლევდა უსრუნუკლად. ერთი სიტყვით: იხინა ზრუნვიდენ მხოლოდ თავ

ვის შეცდენისთვის თუ როგორ გაქმნეთ მაგრამ დღეს ჩუტნი ჩუტნის ჯაფით და შრომით ვცხოვრებთ. ჭკუა მოძრაობს, და ვისაც რამე ესმის ცდილობს რამე სატებლობა მოუტანოს კატობრიობას ჩუტნი ახლანდელ ცხოვრებაში ვერაინ ვერას დაკავშირდის, ვშრომობთ როგორც ესლანდელი ისე მომავალ დროსთვის, რამ ჩუტნი შთამომავლობას ჰქონდეს კეთილი ცხოვრება; ის კეთილი ცხოვრება, რომელიც შეშვენიის განათლებულ ხაუტუნეს. ახლანდელი თავისუფლება ბევრათ სჯობია წარსული დროებისას. ჩუტნი ესლან დრო არა გვაქვს, ვილას პარაკოთ თავისუფლებაზედ, და თავის დროზედ ვეცდები მოგვლას პარაკოთ. ის არ იფიქროს მკითხველო, რომ ჩუტნი გესურდეს ჩუტნი წინაპარების ძაბება ან განება ეს უბრალო ცილის წამება იქნება ჩუტნიზედ? როგორ უნდა ვაგინოთ ის საუკუნე ან და ჩუტნი წინაპრები, როცა ჩუტნი იშთი ვაყვადობით თავი მოგვწონს! ჩუტნი არა გვგონია მთელი საქართველოს მიწის ზღვრებზედ მოიხნახოს მისთანა უგრძნობი კაცი, რომ სომოცნებით არ მოიგონოს ბატონი ირაკლის დროება, როცა მამაცურად შტერს ებრძოდა. . . ან დროება სოფლომონ 1-სა? არ მოინახება მისთანა უგრძნობი კაცი, როცა იმ აჯაატებს და ქეღებს ნახავს რომელიც მოწმობენ ჩუტნი წინაპარების მამაცობით სისხლით ღვრას გრძნობა არ მოგვაროს? ან და იმ პიტალო კლდეში, რომელიც არის ქუთაისის სობორის წინ, არ შოგონოს დროება მაგრამ რა დროება?! თითქო ახლაც სისხლი მოეინტავსო! . . . ახლანდელი ჩუტნი სხვოკადობის შემხედვარე გული მო-

უგულებს ჩემო მკითხველო! სადღაც ან გაშვებობა, და შა-
 მულის სიყურადღებო, ან თავის ღირსების ჰატივის ტყუა.
 კვანებს მთელი დღეს, რომ ვაძვამ გინერში სტუმოს ხმა
 არ ამოიღოს თავის სურ გძლებით! შატამ ვინ ამგვარ
 სუდგრძელობას თუ რომ სულგრძელობას?! შენ ისე იტყვი
 თქმა, ჩემო მკითხველო ნუშთვს რომ არავის შემოუგრა-
 ვსო და სხვისი დარდიც არა შექმნის! სხვას თუნდ ვის
 სერი უტყვნიო! შენ თქვალის წინ არა თუ ერთი ოტღა
 შვიდი თანა მომშეტ რომ გავილანონ ხმასც არ ამოიღ
 ღებ! ისეთი დაშვიშებული და დაჯახანებული ხარ, რომ
 თითქო ჩინეთის ოფიუში გინგამს! ასე ფიქრობენ, შენი
 თქვალ გამოხედილი შჯლები, რომ შენს შორხანას და
 გამოღვიძებას თითქო არა ეშველებარ! ვინც შენ გვას
 გინგინებს, ან ხიშართლეს გუშუნება იმას შტრად სთვლი,
 ჩემი საკეთი არ უნდაო, — და ვდგენი საფლავშიდე? ღვა-
 თას გულისხმავს გასწორდით, გამოიღვიძეთ, გმარა ამ-
 დენი ხნის ტონარება! — აი ამიტომაც აღიძრა შენი შჯ-
 ღები შესუდე, იმით გული უგულებს შენ კვრე დატყუშ-
 ღს და მიწასთან გასწორებულს რომ გიუფრებენ. შენ
 გაყოფიხარ ამ სოფლის ტონარებას, შატამ რა ტონარ-
 ებას? იმ ტონარებას, რომელიც არც სულის არც ხორცის
 მარტება! შენ ამ ტონარებას გაყოფიხარ, რომელიც შენს
 თქვალს ადვილად ატყუებს და შოკლე ჭკუას !
 ხსნიათით და ვნებებით ისე დაუტი, რომ თავის დღეში-
 ღაც არ ყოფილხარ ასე! მართლეს არ ატყუ, იმას ტღა-
 ღობ, თუ როგორმე შოატყუო ვინმე: « ისეთი ჭკვის
 კატარა, წყაღი რომ გწყუროდეს, ჩაგიუფანს წყალსედაო

და ფვარ წყალს არ დატალევიანებს!» — ამ გვარი მოქმედება დიდ სასიკეთოდ მიგანიათ; ნამეტურ ის პირი, რომელსაც რა ნაირადღაც არ იყო, სიზღიდრე შეუჭრებია! მამებიც დიდობენ იმათი შულებიც იმათ თანა გამოკადნენ. ჩუბნ აქ საჭიროდ ვრცხთ ვსთქვანთ, რაკოდენიმე სიტყვა შულების აღზდასუდ ჩუბნ კურთხეულ ქუბნაში აკნის ბავშვს აჩეკენ რომ უფრესის მორჩილება და შიში ქუბნდეს! რაკ აკნის ბავშვ ტირის შიშშილის გამო, ან და ვინ იტის რამ აბულა მამინათვე დაუძახებენ: «ჩემოთ იყავ, ტიტ, ბოჩოლა შოჯის, თავს მოკტრის.» თუ რომ დმერთი გაწურა და ბავშვ არ გაჩემდა, მაშინ კურთხეულნი ხმას შეიტყვიან და დაუწევბენ ბავშს შინებს: «ბოჩოლა ხომ მოსკალ, თუ არ გაჩემდა (პაწაწა ნინო ან სიმონია), ხომ თავს მოკტრი?» მაშინ ხმა შეტყვილი ბოჩოლა დაუძახებს: «დი — ი — ად ჩემო ბატონა.» თუ რომ ხმას გაუტყვიებს ამის ხომ აღარა ეშვობინებს რა. ამ რიგათ სტანჯვენ ბავშს ვინემ არ დჩემდება. იმდონს ხანს ჩამხიან უფრში სწყალს ვინემ არ შეატონებენ ერთი «ბოჩოლა» ახელის გატონით გაჩემდეს. რაკოდრე ბავშვ გაჩემდება, მაშინათვე კურთხეული იმისი გამზდელი მივა და აკნის დაუწევბს რწებს; შემდგომის ხანის თქმით:

ხანა ხანინაა;

ჩემ სიმონიას მოსვენებაა;

ხანა ხანინაა;

ჩემ სიმონიას დენერ-დობაა.

ხანა ხანინაა;

ჩემ სიმონიკას ბუნდია ჩანოლ;

ნანა ნანინაო;

ჩემ სიმონიკას კარგი ჭოლიო.

ნანა ნანინაო;

ჩემ სიმონიკას ღმრის წყალობაო;

ნანა ნანინაო;

ჩემ სიმონიკას ჭკუა და გონებაო.

და სხუანი.

აი ამ რიგად დამღეროან მთელ დღეს ბავშვს თავსედ,
 ვინემდის ავეანში წოლადგან არ განთავისუფლდება. რა-
 ცა ბავშვი მოწოდება მამის გამსდელი დაუწყებს სხუა და
 სხუა სულოვნების სწავლას. ბავშვს არა ოდეს არ აძლევენ
 თავისუფლებას რამ რიგთანად იღებამარგოს. იმათ შატა
 რაობადგანვე წვრთნან უსრას დედას: თუ ვადაამ რა
 თქუა ან ბიჭმა, ან გოგამ; ერთი სიტუათ ვაწაწინა
 ა შვიონები ბძინდებინა. უოკელი იმათი ღანოსსედ დის
 დი გამოძიება და დასჯა არის ხოლმე. სოგოერთს მშობ-
 ბლებს ძალიან განუბერებული უნათ თავიანთი შვლება
 რაც უნდა ისურვონ უეჭუელად აუხრულებენ. რჩებიან
 უსწავლელნი. თუ შეიძლება ვსთქუათ იხილ არ იტან
 არც რუსულ არც ქართულ ენებსედ. მაგრამ მშობლები
 იმითი ნუგეშობენ, რამ უტყუებენ თავიანთ შვლებს დიდ
 ადგილ მამულს. რადგანაც მშობლები ყველა შვლებს თა-
 ნასწორად არ წყალობენ; ამისგამო ბავშვებიც ცდილ-
 ბენ, როგორმე თავისი გამსდელს შინც შეაყვაროს; თუ
 შეშის მოტანით, თუ ბატის ჭუჭულებს გახდით, თუ
 ქათმის წაწილა ქორმა არ მოსტაცოს და სხუანი. სწყა-

117

ღლი ბავშვები თავსაც არ იზოგვენ აღიანდა თავიანთ ჭა-
 შიდელს ასიაშოვნონ. ფეხ შ.შველს დაბობან, ფეხის გუ-
 ლი რამე უნახოთ ტყავი სულ გადამძვრალი აქეთ. თუ
 რამე იმერულია გადაბრუნებული ახადუხარც აცვა; ეშინიან
 ჭარტი პირი არ გაუტყდეს. მაგრამ იმათდა სარუხდურით
 გარეთ პირს, რამეულიც სარჩულია ეკალი და შუშა უხე-
 ვთ; შიგნით ჭარტ პირს საშინელი ოფული და მწვრუ დდე-
 მდისაც სასოგადო იმერლების ჩუჭულებას ამ რიგად
 ახადუხის ჩაჭმა. გასაჯვრვალის რათ ყავთ მშობლებს
 ერთი შუღი გამოჩნეული მეორედგან. ერთისათვის ბუჭის
 სრუნჯენ და მეორესათვის ყურსაც არ აწინდურებენ. შუ-
 ლებიც ძლიერ ტდილობენ დაიშისურონ მშობლების ყუ-
 რადღება ამის გამოისრებით რას არ შოგონებენ ვინ ოცის:
 სლამო ყამსუდ ხანდისხან შეკასშენ ვინის რანტიო, სედ
 შვადომი ბავშვი გაიკეთებს სხუა და სხუა ჯვრებს თუ
 გაკალერებს თუ ყბაღებაშისას. გვერდით მისდევან რა-
 შოდენიმი ყმაწვლები: სოგი შაკენი ადუტანლობის თანა-
 მდებობას ასრულებენ, სოგი თავის მართებდობასს,
 სოგი სხუა, მკითხველო, შენ ის უნდა იტოდე თუ რა
 ნაირ მხარეულებამა არიან მშობლები როცა თავის შუ-
 ლებს უყურებენ ამ ნაირ მორთუდს. მაგრამ ყველასედ
 უფრო სასიამოვნო ხანსაჭი იმათი გაშდლებია: როცა
 სეცას თავლებს შეეერთებენ და გულსუდ მუჭებს იცუ-
 მენ ბუტ ბუტით: ააი შენი თავი მაღირსოს ღმერთმა
 სულ შადუ დაჯილდობულთ, ჩუჭნი მოწყალე კელმწიფი-
 საცან შავ ნაბრად. ისე ნუ იხუბოს ჩუმა იესო მაცნობა-
 რმა ჩუმი ტანჯული სულის მიბარება რამე შენი თავი

იგნერლად ან შენახოს.» როცა თორმეტი წლის შეიქმნა ან მეტის, მაშინ საწყალ ბაშის მშობელი მისცემს საღმე ღუმნასიაში ანდა შეკლაშიდ სასწავლებლად. იქ თუ როგორ ასწავლიან ყმაწვლებს ყველას კარგა შოგეს-სენებათ; ღირს მხლად თქვენს შვილებს უნახოთ ყურები და ხელის თითები? გასაკვრადია რომ გაუხარდა იმ რიგათ, ან ყურები, ან თითები... ?? პატარა ხნის შე-მდგომ როცა გადავყენ მეხუთე კლასში მაშინ ყმაწვლები თავს ანებებენ სწავლას. . . ?! ფოკი იშაოგან სამხედ-რო სამსახურში მიდიან, ფოკი სამოქალაქოში. მშობლები იცნენ ჩემმა დეემ მართალი ვისტქვა დიდი განსრებული აჩიან რომ განათლებული შვილები ჭყუათ: რესული, თათრული, ფრანგული ხომ იცნან და იტან ვინ დაჯერებთ რომ იმათმა შვილებმა კარგა ან იტოდეს. ამასთან, რომ როცა სამსედროში შედიან ჩანი მალე მოდიანთ... ?!

იგაწებენ თავის ღირსებას, პატრონსებას და კეთილ შობილებას; ვინ მოთხოვენ და ვინ იცნის რა საქმეს ჩადიან. . . ერთი სიტყვით თუ შეიძლება თქმა: «მამ-შუნობენ.» ოჯახის შექმნის და მამულის სიყვარულს აღარ იქნებენ. როგორც სიტოდსლე ისე თავის პატრონსება და კეთილშობილება. ვინც სამოქალაქო სამსახურში შედის დეე და დამე იმას იქნობს, თუ როგორ შეიძინოს რამე. რას ან მოიგონებენ, რომ საწყალ კაცს დასტყუონ ღირადე აბაზი. მე ვიტე ერთი ადგილი და სადაც უ. მოსამართლეები ცხოვრებენ ქვეყნის ხარჯსედ. მაგრამ ან დაივიწყე შეითხველო, ხანდისხან მასწავრენ ახნაურს ვითომც იმას ჩინი მოუვიდა ან სხვა რამე ჯი

ლდო. მაშინ ის კეთილი პირი მორბის მადლობის სათქმელად; ერთი ცხრა პურით, კარგის ღვინით, მისის ხორციით და სხვა საწვინამაღლებით. რომელიმე შემთხვევაში თუ რომ ვინმე საწყალი კაცი ნახეს უმჯობესად ორიოდუ «ჯარის ნაღსაც» აფუტქნიან ზურგზედ. მე მას სოფს ამისაგან ერთი კარგი სუმრობა (!) ერთხელ ეწვია მათ ერთი პტიოსანა აზნაურმული, რადაც საქმე ჰქონდა იმ დღეს ერთ მოსამისურეთაგანს სადილი არ გაეკეთებინა სახლში არ ვიცი რა მიზეზისათვის, მაგრამ როცა სტუმარი კაცი ნახა იმიველი და პტიოსა მოსდილი სურჯინი იმას ცხენს ზურგზედ ეკრა; მაშინ აიღო ხელში ხაქვის ქაღალდები პირ მოცინარი შეეგება მთხოვნელს და უწვალბა სიტყუ: ბატონს *. ვასლავარ! მთხოვნელმა თავი მხრით მოახსენა: დმერთმა გამარჯობა ნუ მოგაკლავს და მე თქუწნი მოწვადეებს ნუ მომიშალავს. ჩინ. რისთვის მობმანებულხარ?

მთხოვ. ჩემი საქმისათვის ცახელი.

ჩინოვ. აგი გამოგიგზავნეთ სახლში?

მთხოვ. რაი თქუწნი ჭარბი?

ჩინ. ვუჭარი, რომელიც თქუწნი ვიდეეთ ჩოლოყის ჩსუბისათვის.

მთხოვნელმა აღარ იცოდა თუ რა ექნა, სინარულის გამო, შიიწია ფეხებსზედ საგოცნელად, მაგრამ იმდენად პტიოსანი ბმანდებოდა ამ შემთხვევაში მასარობელი რომ აღარ აკოცინა. მთხოვნელმა დიდი ბოდიშით მიართუა მასარობელს თავის სურჯინი სამასარობლოდ. თავათ მოაჯდა ცხენს და მოუსვა ხელი სახლასაკენ. საწყალმა ცხენი ცხენათ მოკლა და სახლშიდაც არაფერი დაუხვთა. მესობლუბშიდაც ტყუილად დარწაა ხმა კითომც იმას ვუჭარი

მოუვიდა. უყურონ ერთი ორი გზა, მკრამი არაფერი არ მოუვალა. წავიდა დაღუნებული მასწავლებელთან, შეჩვიდა თავის ამბავი, მაგრამ იმან მასწავლებელს უკოლო უხუმრდა. აი ჩემი მკითხველთა, თუ რა ნაირი ბმანდების ჩქმნი საზოგადოების შემადგენელი ბარბა. ყოველი ამ გვარა მოქმედების მანქანა არის ერთი გაუნათლებლობა. ყოველთაზე გაუნათლებული ჭატი მანდებს სამედიცინოებს და ცდილობს რეგულარულ შოტლენდს კარა ერთი ორი წლის წინათ, რატა შე მოქმენი მანა შიანნილი მონამსახურე სამსახურში გახლდა სემინარის ტელეთ მწადდა. მეშინა ქედისათვის ერთი კავარდა. ახლა რომ წარმოვიდგენ მამინდელ ჩემ სურვილს ჩემთავს მევე დაგვიანა სწორეთ ნამდვილი მისეხვი იყო ერთი ჩემი პირობანრობა.

არც ემაწვილების აღზდასედე ვსთქვი იმის თქმა შეიძლება ვმეწვულ ქალებსედეც. ძლიერ მიკვრის ღიბრატურას არ დარჩენია არც ერთი სულაქრა მოქალს ქმენა ნასედე, რომ ყველასედე არ მოქმენს რაქმე. მაგრამ რაობით მოხდა, რომ ინსტიტუტების შედამსედელება და ვლასნი ქალები დაურჩათ აუწერულ?! თქვამს ვინმე აგვიწერს ნამდვილი იმთ ცხორებას და შამ რთულების აჭსრს, მაშინ ცხადო და ქერმარიტად გვცოდანება უმწვლი ქალების ცოდნა და განათლება თუ რატორი ბმანდებანს! «რავარტი მდგედელი იმისთანა ერთა!» იტყვის ანდახა.

ახლანდელ დროშიდ უმთავრესი მამების ვალდებულობაა, რომ შულები კარტა ჭანათლონ, და განსადონ თუ არა. რომ ნახეს რომ გაუსდეღმა ვმეწვულ კატობამ ან ვერ მონმარეს გაუსდეღლი არ დარჩეს მამებისსგან დაგდეღელ საცხორებელი!

ჰვარელი.

1863 წ. 31 ივლისს. (შემდეგი იქნება)

რ ე ლ ა ქ ც ი ს ა გ ა ნ .

— მომავალს, **1864** წლითგან ჩუქნი «ცისკარი» გამოვა იმავე შიშარტულუბით და იმავე თანამშრომელთ შემწეობით, რა შიშარტულუბითაც და წამოღოთ თანამშრომელთ შემწეობითაც გამოდიოდა. ჩუქნი ჭარას ვიტყვით შესახებ უფროსისა, ამის შემტრ, რომ სასოგადოებაში საჭიროდ დანახს და საჭიროდ სტრო ღირსება შუდის წლის ნამუშავეარისა; მხოლოდ ამის ვითხოვთ, ვისაც სურდეს დაბარება «ცისკრისა» დროით ატნობონ რედაქციას და თან წარმოადგინონ ხეუდრი ფასი. —

— ჩანჩუქის ლექციები შემდგომს ნუშეში სრულუბით დაიბეჭდება, რადგანც ამ ნუშეში ვუდარ მოკესწარით.

— «შერი» დრამა, თხზულება გნ. ბარბარე ჯორჯიანისა, ცალკე წიგნებათაც დაიბეჭდა და მსუიდება თუთან ავტორისას, მეგრულიაში, დაბას სუგდიდს და «ცისკრის» რედაქციასაც. თუთა შანუთათ, სასარგებლოთ ქალების პანსიონისა, რომელას დაფუძნებას აპირებენ ქ. თუღავს თუღავის უმუდის კეთილშობილნი

რედ.